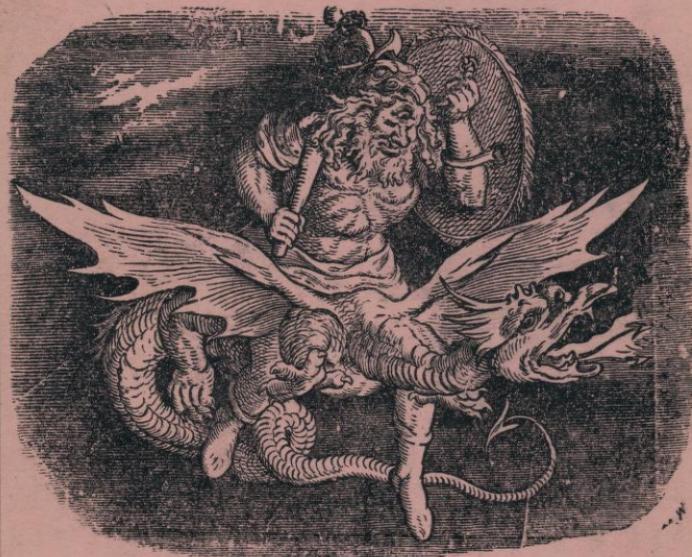

E V E N T Y R F R A F R E M M E D E L A N D

VÆSENTLIG EFTER
P. CHR. ASBJØRNSEN OG DR. GRÄSSE'S
„NORD UND SÜD“

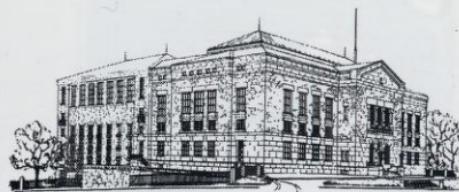

A N D E T O P L A G :: M E D 31 ILL U S T R A T I O N E R

K R I S T I A N I A 1920
P. F. S T E E N S B A L L E S B O K H A N D E L S E F T G.
(H. R E E N S K A U G)

N.A.H. a 3110

Ex Libris

Nasjonalbiblioteket

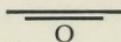
87GA92315

EVENTYR FRA FREMMEDE LAND

EVENTYR FRA FREMMEDE LAND

VÆSENTLIG EFTER
P. CHR. ASBJØRNSEN OG DR. GRÄSSE'S
„NORD UND SÜD“

ANDET OPLAG
MED 31 ILLUSTRATIONER

KRISTIANIA 1920
P. F. STEENSBALLES BOKHANDELS EFTG.
(H. REENSKAUG)

Я УЧИЛСЯ
СКАЗАНИЯМ ПОД

Blegen & Co.s Boktrykkeri.

FORORD.

Efter Forlæggerens Ønske om at udgive en Eventyrsamling med Træsnit, har jeg foretaget et Udvalg af den lille Samling jeg under mit Ophold i Tydkland for et Par Aar siden udgav i Forening med min Ven Dr. Grässle i Dresden. Istedenfor de norske Eventyr, denne Samling indeholder, har jeg valgt endel andre, fornemmelig slaviske og magyariske, og til disse har Hr. Lector Friis af sine lappiske Samlinger velvillig oversat og meddelt et Eventyr og et Folkesagn.

Reiser og mangehaande andre Forretninger hindrede mig imidlertid i at efterkomme Forlæggerens andet Ønske om, at jeg ogsaa skulde paataage mig Oversættelsen. Denne er saaledes udført ved en anden Haand, og kun tvende finske Eventyr ere meddelte paa norsk af undertegnede. Jeg har vistnok gjennemgaaet største Delen af Manuscriptet til de fleste Eventyr, men da Tiden ikke altid tillod mig at grieve saa eftertrykkeligt ind, som ønskeligt kunde været, og da jeg derhos var fraværende, medens den største Del af Trykningen foregik, maa dette tjene til Undskyldning for, at der er opstaaet Ufuldkommenheder og Uoverensstemmelser baade i Fremstilling og Retskrivning, som vilde have

været undgaaet, om jeg havde havt Leilighed til fuldstændigere at gjennemarbeide Manuscriptet, og kunnet føre et stadigt Tilsyn med Trykningen. — De, for hvem Samlingen egentlig er udgivet, tage det imidlertid ikke saa strengt med saadanne Ting, naar kun Eventyrets Indhold tiltaler dem.

De fleste af Træsnittene ere skaarne i Dresden efter Tegninger af Sachse, det lille Landskab Side 169 efter en Tegning paa Træ af Professor Gude; de der findes i de magyariske Eventyr samt Slutningsvignetene ere efter andre Træsnit copierede her af Søborg.

Christiania i December 1860.

P. Chr. Asbjørnsen.

I denne nye utgave av eventyrene er retskrivningen forandret. Desuten er der foretaget en del forgortelser og forandringer i sproget — ved *Hjørdis Welle.*

INDHOLD.

	Side
Sterke Dummas (engelsk)	1
Risen og veslegutten (lappisk) ved Friis	15
Trylleringen (ægyptisk)	24
Trollmændene (samojedisk)	42
Ulvekhanens datter (tatarisk)	45
Solhesten (slovakisk)	58
Trollskibet (finsk) ved AsbjørnSEN	68
Vorherre og St. Peder paa vandring (bømisk)	78
Liljejomfren (magyarisk)	81
Trollmanden Piau-lu eller Dragetanden (kinesisk)	87
De forvandlede barn (magyarisk)	96
Malmkongen (slovakisk)	102
Guldgjøk (tatarisk)	107
Vetikke (magyarisk)	111
Ilmarin smeds frierfærd (finsk)	126
Stallo og lappebrødrene Sodno (lappisk folkesagn) ved Friis	130
Den skjonne havfrue (magyarisk)	135
Fattigmanden og døden (magyarisk)	153
Tommelitens liv og hændelser i England (engelsk)	156
Manden som skjønte alleslags sprog (finsk) ved AsbjørnSEN	167

STERKE DUMMAS.

(Engelsk eventyr.)

ngang var det en fattig arbeidsmand som hette Tom Dummas. Han bodde i Cambridge i England, og han var saa sterk at han kunde arbeide for to. Han hadde en eneste søn, og han hette Tom likesom faren. Nu vilde han gjerne at sønnen skulde være flittig og lære noget; men det hadde Tom ingen lyst til, og da faren var død, maatte moren skaffe ham mat og klær, og hun maatte slite og arbeide; for hun var altfor øm mot gutten. Det var ikke greit; for selv vilde han ikke gjøre andet end sitte bak ovnen, og da han var ti aar, spiste og drak han likesaa meget som fire eller fem andre og var over to og en halv alen lang og halvanden alen bred. Naar han knyttet næven, saa den mer ut som en kjøtt-klubbe end som en barnehaand, og forresten saa han ogsaa ut som et troll; men det var ingen som visste endda, hvor sterk han var. Det fik de først se siden.

En dag sa moren til ham at han skulde gaa og hente noget sengehalm som naboen hendes hadde lovet hende. Tom sa at hun først maatte skaffe ham et rig-

tig langt rep; men han vilde ikke si hvad han skulde med det, og moren, som var glad hun fik ham til at gaa, gav ham et dygtig langt et. Tom tok repet paa nakken og gik til naboen som stod paa laaven med treskerne, og han bad om at faa den halmen han hadde lovet dem. Han kunde ta saa meget han kunde bære med sig, sa bonden. Tom tok ham paa ordet, og han gjorde sig en bør saa stor som et vognlass. Treskerne gjorde nar av ham, fordi han kunde falde paa at bære bort slik en haug og spurte om repet han hadde var langt nok. Men Tom tok halmen paa nakken og gik avgaaerde saa lett, som om han ingenting hadde at bære, saa at bonden og folkene hans baade blev forundret og sinte.

Efter den tid fik ikke Tom lov til at gaa og drive; for nu vilde alle folk ha ham til tjenestegut, og der

fortælles mange historier om hvor sterk han var. Engang skulde han faa saa meget ved han kunde bære. Da tok han et av de største trær i skogen og bar hjem. Han likte ogsaa godt alslags moro, og ingen kunde maale sig med ham i at slaas og kaste med hammer. Det var ingen sak for ham at slænge storhammeren en hel mil bort, og mange slike ting gjorde han, saa folk sa om ham at han hadde forskrevet sig til den onde.

Tom Dummas gjaldt nu for at være en riktig uvøren kar, og i hele prestegjeldet var det ikke mange som turde si et vrangt ord til ham, og gjorde de det, fik de dyrt undgjælde for det; for han var mester over alle kameratene sine. Men fordi han var saa sterk, vilde altid de som manglet arbeidsfolk ha tak i ham, og tilslut var det en brygger som leide ham til at kjøre øl omkring til nabobyene; men han maatte tinge længe med ham og love ham en hel ny dragt og saa meget mat og drikke som han vilde ha. Hver dag maatte han kjøre over tre mil med øllet. Midt over myrene gik der nok en kortere vei; men der turde ingen komme for en rise som bodde der, og den som han fik fatt paa, maatte enten tjene hos ham eller miste livet. Men Tom blev snart kjed av omveien og uten at si et ord om det, foresatte han sig at kjøre over risens grund; det fik gaa som det vilde. Det var jo et vaagestykke; men en uvøren kar hadde Tom været før, og han var blit endda mere uvøren siden han kom til bryggeren og drak øl og levde godt; nu var han ikke ræd for hvad det skulde være. Han lot hestene gaa likefrem den korteste veien, og da han kom til grinden som stængte for risens grund, slog han den op vid væg, som

om han rigtig vilde vise hvad han turde gjøre. Da risen fik se ham, kan en vite han blev sint; men han tænkte ved sig selv, at nu skulde baade Tom og øllet bli hans.

«Din slamp!» skrek trollet. «Hvem har git dig lov til at kjøre denne veien? Vet du ikke at alle folk er ræd for at kjøre her, og saa tør du — og lar grinden staa oppe efter dig ogsaa! Jeg skal lære dig! Du skal komme til at bøte med livet for det du har gjort! Du ser nok der hænger mange tusen hoder omkring paa trærne her; men dit hode skal komme til at hænge høiere end alle de andres!» Men Tom var ikke ræd, han svarte: «Se her har du en skurefille; den kan du tørke taarene dine med; for du skal snart faa se du aldrig har hat slik kar for dig før.» Men da blev risen rigtig rasende. «Du maa være en stor nar,» skrek han, «naar du tør komme her og gi dig i kast med mig. Du har jo ikke engang noget at slaa fra dig med.»

«Aa jo,» svarte Tom. «Jeg har noget her som skal vise dig hvad for en skryter du er.»

Nu rendte risen ind i hulen sin for at hente en klubbe. Med den vilde han slaa hodet istykker paa Tom. Tom hadde ikke tænkt paa det, at han maatte ha noget at holde risen fra sig med, og nu visste han ikke rigtig hvad han skulde gjøre. Svepen kunde ikke nytte stort mot et troll som var seks alen langt og tre alen tykt. Det var jo rigtignok ikke saa meget for et troll; men det var altid nok til at gjøre en anden mand ræd. Men Tom visste snart at hjælpe sig. Han veltet kjæren og trak ut akselen, den brukte han som en øks, et av hjulene brak han av og tok det paa armen som et skjold, og nu syntes han han var godt rustet.

Da risen kom tilbake med klubben, syntes han det var artige vaaben Tom hadde faat fatt paa og ropte og skrek til ham at han bare kunde komme, og han slog efter ham med klubben, saa Tom hadde nok at gjøre med at verge sig. Endelig saa Tom sit snit til at gi risen en stjernesmeld i hodet, saa han var nær ved at stupe. «Ei da,» skrek Tom, «er øllet alt gaat i hodet paa dig!» Risen blev nu ikke blidere for det, men slog saa ofte og saa hardt, at Tom hadde nok at gjøre med at verge sig. Men tilslut blev risen træt; for det gjorde ikke Tom noget alt det han hamret og slog, og med ett spurte han om han ikke kunde faa noget at drikke, saa kunde de jo slaas siden igjen. «Nei tak,»

sa Tom, «slik fantefulhet har ikke mor min lært mig; jeg er ingen tosk.» Og endelig slog han risen overende og hugget hodet av ham, alt det han tigget og bad om naade. Nu gik Tom ind i risens hule, og den var fuld av sølv og guld.

Da det blev kjendt at Tom hadde slaat ihjel risen, blev der stor glæde; for risen hadde været et skrämsel for alle folk, og de visste ikke hvor stor ære de skulde gjøre paa Tom som hadde frelst dem for ham.

Nu eide Tom alt det som fandtes efter risen, baade jord og penger. En del av jorden gav han til de fattige, og selv beholdt han saa meget som han og hans gamle mor trængte. Men saa mange penger var der, at han kunde bygge sig et præktig hus, holde mange tjenere og indrette en dyrehave. Han bygget ogsaa en kirke og kaldte den St. Jakobs kirke; fordi det var paa denne helgens navnedag han slog ihjel risen. Efter den dag kaldte ikke folk ham længer Tom Dummas, men Tom Herremand, saa fornem var han blit.

Men det gik Tom som det pleier at gaa folk, naar de braat kommer til stor velstand, han visste ikke hvad han skulde gjøre med saa mange penger. Han var aldrig rigtig tilfreds, endda han var paa al den morro som fandtes i mange kirkesogn, knuste mangen skalle med sin oksepeis, gik paa bjørnejagt og var med paa alle de fornøielser en herremand i den tid kunde ha. I ballspil vilde folk nødig ha ham med; for et eneste spark av foten hans fik ballen til at fly saa langt bort over trær og bakker at ingen saa den mer.

En aften kom han mellem fire røvere; men de visste nok ikke hvad for en kar de tok fatt paa. To av dem gjorde han straks kaal paa, og de to andre maatte gi

sig paa naade og unaade, og desuten maatte de gi fra sig en stor pose med penger som de hadde stjalet i forveien; det var ikke mindre end tusen daler. Tom var jo rigtignok rik nok før; men mor hans syntes det var godt at ta med. Det var længe før Tom fandt nogen som kunde maale sig med ham i styrke; men en dag han var ute i skogen, møtte han en lystig knappestøper. Han hadde en stor stok i haanden, og en sterk hund efter sig som trak skreppen og verkstøiet hans paa en liten kjærre. Tom hadde altid været

noksaa fræk, og derfor var han grov nok til at spørre knapestøperen om han drev en ærlig haandtering. Men' knapestøperen var ikke den mand som taalte slikt, og han svarte likesaa grovt: «Hvad kommer det dig ved? En nar skal ha næsen sin i alting.» Saa begyndte de straks at slaas, de før slik ind paa hverandre med hugg og slag, at det hørtes over hele skogen. Det varte længe, før en kunde vite hvem som skulde vinde; men knapestøperen var saa god til at slaas, at Tom tilslut maatte gi sig. Nu gik de hjem sammen og var venner og vel forlikte, og det viste sig siden at dette var en stor lykke for Tom.

Der var mange folk rundt omkring i sognet, ti tusen og kanske fler, som var sinte, fordi de mente de hadde mistet sin frihet og sine gamle rettigheter, og nu samlet de sig og vilde ta dem igjen med magt. Nu kom øvrigheten og borgerne i stor fare, og tilslut maatte fogden om natten gaa til Dummas Herremand, for om dagen turde han ikke vaage sig ut, og fortalte ham hvorledes det hang sammen og bad ham om hjælp. Tom og knapestøperen var straks færdige, og om morgenen, med det samme solen var staat op, drog de avsted med klubberne paa nakken. Fogden viste dem veien, og saa snart de var kommet dit, hvor de som gjorde opstand var, gik Tom og knapestøperen mot dem som var styrere for det hele og spurte dem hvad de klaged over, og hvad de vilde. Nu skrek de i munden paa hverandre: «Vi vil ha vor egen vilje, ingen skal ha noget at sige over os!» «Ja, naar saa er,» sa Tom, «saa skal dere faa smake klubben.» Og dermed før han og hans kamerat ind paa dem med klubberne, drev hele mængden foran sig og slog slik til, at tyve eller

tredive faldt for hvert slag. Knapestøperen slog en lang fant over nakken, saa hodet fløi tyve alen, og slog til en anden saa han laa død paa flekken. Tom var likesaa flink. Da han hadde dræpt mange hundrede og slaat klubben istykker, tok han en lang mager møller i benene og slog om sig med ham, til der ikke var en eneste mand igjen paa pladsen.

Da kongen fik høre det som var hændt, maatte begge de to kamerater komme op paa slottet. Det blev gjort stort gjestebud til ære for dem, og de sat tilbords med kongen og alle de fornemste herremænd i riket. Kongen drak deres skaal og takket dem; fordi de hadde skaffet ro og orden i riket. Til løn skulde Tom bli ridder, og knapestøperen skulde faa hundrede daler om

aaret saa længe han levde. Da gjestebudet var over, gik Tom og knappestøperen hjem, og hoffolkene fulgte dem et langt stykke paa veien. Mens Tom hadde været borte, var hans mor død, og nu syntes han det var saa rart at være alene i det store tomme huset. Han tænkte derfor paa om det ikke var bedst at faa sig en kone, og da han hørte snakke om en ung, rik enke som bodde ikke langt fra Cambridge, reiste han straks bort og fridde til hende.

Første gang han var der, var hun noksaa blid; men da han kom igjen, var det en gildere frier som laa paa knærne for hende, og som det lot til hun syntes bedre om. Den unge fyren var rigtig grov mot Tom og kaldte ham en bryggesjauer, som ikke kunde opføre sig i dameselskap. Men Tom lot ikke slikt gaa. Han tok fyren med sig ut paa kirkegaarden, og der gav han ham et spark, saa han fór over kirketaarnet og ned i en dam, hvor han sikkert var blit, hvis ikke en stakkars som kom gaaende, hadde fisket ham op med krokkjeppen sin.

Frieren tænkte nu paa hvorledes han kunde hevne sig paa Tom. Han tinget to slagsbrødre til at lægge sig paa lur efter ham og overfalde ham; men Tom klinket dem sammen og knuste dem som et par kaalhoder. Da han gik til kirken med bruden, blev han overfaldt av 21 røvere; men en av brudefølget laante ham en sabel, og den brukte han saa godt, at der fløi en arm eller et ben av for hvert hugg; for han vilde ikke dræpe nogen paa en slik dag. Baade bruden og følget syntes det var godt gjort og roste ham meget. Rigtig-nok hadde han selv faat et saar; men han trøstet sig med at hver draape blod var betalt med et lem.

Bryllupet gik nu for sig i ro og fred, og til ære for sin salig mor, gjorde Tom et stort gjestebud for alle de enker som fandtes i sognet. Det varte i fire dage til minde om at han fire ganger i den sidste tid hadde staat sig tappert.

I dette gjestebud hændte det at et sølvbæger blev stjalet; men det blev fundet igjen hos en gammel kjærring som hette Slampampe. De andre blev saa sinte paa hende, at de øieblikkelig vilde ha hende hængt; men Tom lot hende straffe paa en anden maate. Hun blev kjørt paa en trillebør gjennem alle byens gater med en stor plakat i haanden, og paa den stod der: «Her er den stygge Slampampe som stjal sølvbægeret.»

Kongen fik snart høre om Toms giftermål, og da han ikke hadde glemt den store tjeneste Tom hadde gjort ham, blev baade han og konen hans budne til hof-

fet, og meget naadig mottat. Mens de var der, kom der bud om en stor ulykke som var kommet over grevskapet Kent. En fæl rise som red paa en drage, og som hadde en hel mængde bjørner og løver ifølge med sig, var kommet iland der og holdt et forfærdelig hus. Kongen var næsten vettkskæmt, og det kunde være rimelig nok; men han hjalp sig paa den maaten, at han gjorde Tom til statholder, saa han maatte verge dem alle sammen.

Midt i landet stod et høit slot; derfra kunde en se mange mil til alle kanter, og der bodde statholderen. Det varte ikke længe før Tom fik se risen; han red paa en drage, hadde jernklubbe paa nakken og midt i panden et øie som lyste som ild, et ansigt hadde han saa bistert og ildrødt at det var følt at se paa, haaret hang om hodet hans som lange slanger, og skjegget saa

ut som rusten jerntraad. Tom syntes risen var fæl at se paa da han kom flyvende paa dragen. Han stirret en stund paa slottet med det ene øjet sit, derpaa bandt han dragen til et træ, og saa rendte han mot murene, som om han vilde kaste dem overende med én gang. Men hvorledes det gik til eller ikke, saa gled han og faldt overende og kunde ikke hjælpe sig op igjen, og nu var Tom straks færdig med sverdet sit, hugget hodet av risen med et hugg og av dragen med fire hugg, læsset dem saa paa en vogn og sendte dem til kongen.

Saasnart knappestøperen fik høre hvad for en stor og ny ære Tom igjen hadde høstet, fik han ogsaa lyst til at være med og skyndte sig op paa slottet til ham. Tom fortalte ham at nu tænkte han paa at gjøre ende

paa alle de vilde dyr som ødela landet, og saa gik de avsted begge to, Tom med sit sverd og knapestøperen med sit lange spyd.

Da de hadde gaat nogen timer, hadde de lykken med sig og traf hele flokken, og det var ikke mindre end fjorten vilde best, seks bjørner og otte løver. Tom og knapestøperen stillet sig med ryggen mot et træ, og da dyrene var nær nok, hugget de hodene av dem og dræpte dem alle saa nær som en løve som i en haandvending kom ind paa knapestøperen og gjorde det av med ham, før Tom fik set sig om; men nu var han ikke sen med at gjøre ende paa den ogsaa.

Nu hadde Tom slaat ihjel risen, dragen og løvene og holdt styr paa oprørerne; allikevel kunde han ikke være glad. Han var rent utrøstelig, fordi han hadde mistet sin bedste ven. Da han var kommet hjem igjen, holdt han et stort og gildt gjestebud og lovet alle dem som var der, at han skulde verge dem og hele landet mot al nød og fare saalænge han levde.

RISEN OG VESLEGUTTEN.

(Lappisk eventyr.)

En liten gut gik og gjætte sauene. Saa kom det en rise eller et stortroll og vilde ha ham til tjenestegut. Gutten lovet at være det. «Naar du har drevet hjem sauene, kan du finde mig her!» sa risen. Da gutten hadde drevet sauene hjem og kom tilbage, la de avsted til risens hjem. Paa veien blev risen og gutten enige om at de burde ta med sig litt tør rekeved hjem. Saa fandt de en bjerk. «Denne tænker jeg vi tar,» mente risen. «Den er noget liten, den,» sa gutten. Saa gik de et litet stykke længer, saa fandt de en ek, en sterk ek, som vinden hadde blaast overende. «Denne tænker jeg vi tar,» sa gutten. «Den er noget stor den,» mente risen. «Aa, bær du i toppen, saa skal jeg selv bære i rotenden,» sa gutten og gav sig til at spikke et par lange, spidse træpinder. «Hvad vil du med de pindene?» spurte risen. «Stikke dem i øinene paa dig, dersom du ser dig tilbage,» sa gutten. Da risen tok i topenden og begyndte at dra, satte gutten sig paa rotenden, og risen turde ikke se sig tilbage. De gik et litet stykke vei, saa sier risen: «Aa, haa, det er tungt!» «Jeg er ikke det mindste træt, jeg,» sier gutten. Da de begyndte at nærme sig risehjemmet, sa gutten: «Du

skal ikke kaste træet i marken, før jeg sier du skal kaste!» Da gutten sa fra, kastet risen træet i marken. «Aa, haa, det var tungt,» sa han. «Nu skal jeg gi dig et raad,» sa risen til gutten. «Du skal ikke gaa ind i svalen der.» Men risen var ikke før gaat ind i huset, før gutten løp til svalen, og i svalen var der en hest, og hesten sa til gutten: «Vet du hvad arbeide husband gir dig imorgen?»

«Nei, ikke vet jeg det,» sa gutten.

«Han sier du skal sætte ut baaten,» sa hesten, «og da skal du si: «Dersom jeg skal ta i baaten og sætte den ut, saa gaar hele baaten i knas.» Saa blev det morgen. Risen satte sig til at spise og sa til gutten: «Gaa og sæt ut baaten!» «Skal jeg ta og sætte ut baaten din, gaar hele baaten i knas,» sa gutten. «Aa, jeg skal sætte ut baaten sjøl,» sa risen.

Saa satte han baaten ut, og saa skulde de ro til fjords for at fiske. «Ta i aarene og ro!» befalte risen. «Skal jeg ta i og ro,» sa gutten, «saa gaar aarene og alle greiene dine i knas!» Aarene var av jern. «Aa, jeg skal ro sjøl jeg,» sa risen igjen. Saa rodde de et litet stykke, og saa sa risen: «Her kommer mit hvittingagn!» «Saa du har ikke likere agn end et hvittingagn?» sa gutten. Saa rodde de igjen et stykke. «Her er mit torskeagn!» sa risen. «Har du ikke likere agn end det,» sa gutten. Saa rodde de igjen et stykke. «Her er mit hvalagn,» sa risen, «sæt dig nu til med snøret og begynd at fisk!» Gutten tok bare og saa paa snøret. «Hvad er det du sitter og ser efter paa mine fiskegreier?» spurte risen. «Saa dette er redskapen din?» sa gutten, «skal jeg fiske med slike greier, saa gaar de i filler allesammen.» «Aa, jeg skal fiske

sjøl, jeg,» sa risen. Risen til at fiske, saa fik han tvebitt og trak to hvalfisker paa én gang og rodde ind til stranden. Da de kom til stranden, tok risen en hvalfisk i hver haand bak i halen og drog dem op, bandt dem sammen og hang dem op paa fiskehjellen sin. «Gaa og gjør op varme!» befalte han gutten. — «Skal jeg blaase op varme, blaaser jeg taket av huset dit!» sa gutten. «Aa, jeg skal gjøre det sjøl, jeg,» sa risen. Men da risen begyndte at blaase paa varmen, føk gutten opunder taket og drev omkring deroppe som en dundott for risepusten. Risen saa efter gutten, som drev omkring opunder taket, og spurte: «Hvad tar du dig til deroppe?» «Jeg røsker næver til kveike for varmen vor,» svarte gutten. «Jeg mener gutten er slik han kan fly ogsaa,» sa risen ved sig selv. Saa kom gutten ned igjen, og de kokte mat. Da de hadde kojt og spist, la risen sig til at sove efter maten. Da han var sovnet, løp gutten bort i svalen til hesten. «Gaa bort i fjøset,» sa hesten «og dræp kua som staar der, for risens liv er i den kua, og saa skal du skjære hjertet midt over og gaa saa ind og se om risen er blit klein. Naar du har været der, saa skal du igjen gaa bort til kua og skjære hjertet i smaastykker. Naar du har gjort det, saa kom hit til mig igjen og slipp mig løs, og ta saa med dig en bøsse, et sverd, et stykke svovl, en flintesten og en kam.» Alt hvad hesten bad gutten om, det gjorde han. Da han hadde dræpt kua og kløvet hjertet, gik han ind til risen for at se hvordan det stod til. Han var død i samme øieblik gutten kløvde hjertet. Saa gik gutten til hesten; men han glemte at gaa tilbake igjen og skjære hjertet i smaastykker, slik som hesten hadde sagt. Saa reiste hesten og

gutten avsted og fór et langt, langt stykke vei, en hel dagsreise gjennem dal og over fjeld som gutten ikke visste navnet paa. De kom til store elver med vadesteder som gutten heller ikke visste navnet paa. Men endda slap de frem overalt. De reiste længer og længer avsted. Saa sier hesten til gutten: «Hører du noget, eller ser du noget?» «Jeg hører ikke noget, og ikke ser jeg noget heller,» sa gutten. Saa reiste de et litet stykke til. «Hører du noget, eller ser du noget?» spurte hesten igjen. «Jeg syntes likesom jeg hørte et vindpust suse under himmelen,» sa gutten. «Saa har risen faat liv igjen og er efter os,» sa hesten. «Kast svovlstykket bak dig og ønsk at det maa bli til et stort vand, som risen hverken kan komme over eller omkring.» Saa blev det et slikt vand. Da risen kom til vandet, ønsket han: «Aa gid den store øsen min var her, saa skulde jeg drikke op alt som ingenting.» Saa reiste han tilbake, hentet øsen, kom igjen til vandet og drak op hele vandet. Saa sier han til øsen sin: «Bliv her til jeg kommer igjen!» Saa kom der en liten fugl flyvende. «Kvi-vit, kvi-vit,» sa fuglen, «dersom du lægger øsen din igjen her, saa tar jeg den, hakker den istykker og bærer den tilskogs!» «Aa du din lille fugl!» sa risen, «dersom jeg naadde dig, skulde jeg hugge hodet av dig. Før skal jeg bære øsen min tilbake, før jeg skal unde dig den.» Saa bar han øsen sin tilbake og drog igjen avsted etter gutten og hesten. «Hører du noget, eller ser du noget?» spurte hesten. «Nei, jeg hører ikke noget og ser ikke noget heller,» sa gutten. Saa drog de et langt stykke vei igjen, saa sier hesten: «Hører du noget, eller ser du noget?» «Jeg synes jeg hører likesom et vindpust suse henover himmelen,» svarte

gutten. «Saa kast flintestenen,» sa hesten, «og ønsk at den maa bli til et slikt berg at risen hverken kan komme over det eller omkring det.» Da risen kom til berget, ønsket han: «Aa gid min store naver var her, saa skulde jeg snart bore hul igjennem dig som ingen-ting.» Saa før han tilbake for at hente naveren, og da han hadde gjort det, boret han hul i berget, saa han gik igjennem. Saa sier han til naveren sin. «Bli nu du her til jeg kommer tilbake.» Saa kom der en liten fugl og sier: «Kvi-vit, kvi-vit, dersom du lægger naveren din igjen her, saa tar jeg den og bærer den tilskogs!» «Aa, din lille skitt-fugl,» sa risen, «dersom jeg naadde dig, skulde jeg hugge hodet av dig. Før skal jeg bære naveren min hjem igjen, før jeg skal unde dig den.» Saa bar han naveren hjem, og saa la han ived igjen. «Hører du noget, eller ser du noget?» spurte hesten gutten. «Nei,» svarte gutten, «jeg hverken hører eller ser noget.» Saa drog de et litet stykke til, saa spurte hesten igjen: «Hører du noget eller ser du noget?» «Jeg synes likesom jeg hører et vindpust suser under himmelen,» sier gutten. «Naa, kast kammen og ønsk at den maa bli til en slik skog at risen hverken kan komme igjennem den eller omkring den.» Saa kom risen til skogen og ønsket. «Gid min store øks var her, saa skulde jeg snart hugge saa pas vei at jeg kom igjennem.» Saa reiste han tilbake og hentet øksen og kom til skogen igjen og hugget sig igjennem den. Saa sier han til øksen sin: «Bli nu du her til jeg kommer igjen!» Saa kom der en liten fugl. «Kvi-vit, kvi-vit,» sa fuglen, «dersom du lægger øksen din igjen her, saa tar jeg den og bærer den tilskogs!» «Aa din lille skitt-fugl,» sa risen, «dersom jeg naadde dig, skulde jeg hugge

hodet av dig. Før skal jeg bære øksen min hjem, før jeg skal unde dig den.» Saa bar han øksen hjem, og saa la han ived igjen. Da han tok til at naa ind paa gutten og hesten, hadde de ikke langt igjen til en dyp, lang fjeldkløft, og over fjeldkløften var der en stige. Naar de bare kunde slippe vel over fjeldkløften, kunde de siden reise i fred. Risen løp saa fort efter gutten og hesten for at naa dem, før de kom til fjeldkløften, at han løp den ene haanden sin tvers av mot en træstub. Hesten og gutten stod netop paa spranget til at hoppe over stigen. I det samme kom risen og grep hesten i halen. «Aa, dersom jeg hadde begge hænderne mine skulde jeg holde dig som ingenting,» sa risen; men med det samme slet han hestens hale tvers av. Hesten og gutten slap vel over; men risen stupte ned i kløften og slog sig ihjel. «Nu er vi sluppet fra den faren,» sa hesten til gutten, «men nu kommer vi til en kobber-skog som vi maa dra igjennem, og dersom du brækker av en eneste gren, saa er vi dødsens.» «Ikke skal jeg brække nogen gren,» sa gutten. Saa reiste de gjennem skogen; men netop som de kom forbi den sidste grenen, saa brakk gutten den av. Saa kom risen som eide skogen, og han hadde kobberrustning og kobber-hjelm paa hodet, og han spurte: «Hvem er det som farer gjennem min skog og brækker av mine trær!» «Det er vi det,» sa gutten. «Hvad vil du os?» «Ja, du skal snart faa se hvad jeg vil,» sa risen. Saa kom hesten og risen i slagsmaal med hverandre; men hesten vandt og dræpte risen, og saa tok de kobberrustningen og kobberhjelman med sig og reiste videre. «Nu kommer vi til en sølvskog,» sier hesten til gutten, «og dersom du brækker av en eneste gren av trærne i skogen, er det

ute med os.» «Ikke skal jeg brække nogen gren,» sa gutten. Saa reiste de gjennem skogen; men som de kom forbi det sidste træet, saa brakk gutten av en gren. Straks kom risen som eide skogen og ropte. «Hvem er det som farer gjennem min skog og brækker grener av mine trær!» «Det er vi, det,» sa gutten. «Hvad vil du os?» «Du skal straks faa se hvad jeg vil,» sa risen, og saa begyndte hesten og risen at slaas. Hesten vandt og dræpte risen, og saa tok de sølvrustningen og sølvhjelmen og drog videre. «Nu kommer vi til en guldkog,» sier hesten til gutten, «og dersom du brækker en eneste gren af trærne, saa er vi dødsens.» «Ikke skal jeg brække av nogen gren,» sa gutten; men som de kom forbi det sidste træet, saa brakk gutten av en gren. Saa kom risen som eide guldkogen og ropte: «Hvem er det som farer gjennem min guldkog og brækker grener av mine guldtrær!» «Det er vi to, det,» svarte gutten. «Hvad vil du os?» «Du skal faa se hvad jeg vil,» sa risen og før paa hesten; men hesten vandt og dræpte risen. Saa tok de guldrustningen og guldhjelmen hans og drog videre. Nu hadde de sluppet lykkelig og vel fra alle farer og kom henimot kongsgaarden. «Nu kan du sætte mig igjen her,» sier hesten til gutten, «og gaa ind i kongsgaarden alene; men glem ikke at jeg staar igjen her.» — Gutten gjorde som hesten bød ham, gik ind i kongsgaarden og sa: «God dag, naadige konge!» — «God dag» svarte kongen. Gutten blev staaende med luen paa. «Hvorfor tar du ikke luen av dig?» spurte kongen. «Det er skurv i hodet mit,» sa gutten, han vilde ikke vise frem guldhjelmen. Da kengen hørte det, saa lot han gutten beholde luen paa. «Hvor har du tænkt dig hen?»

spurte kongen. «Aa,» sa gutten, «jeg tar tjeneste hos den som vil ha mig.» «Naa, saa kan du bli her,» sa kongen. Saa var det forbi med den dagen. Det blev morgen den næste dagen, og kongen sendte gutten ut paa arbeide. Men kongen hadde tre døtre, og av dem var den yngste den vakreste. Mens gutten stod og arbeidet ute paa gaarden, stod den yngste datteren inde i et værelse og saa paa ham gjennem vinduet. Gutten klødde sig i hodet og løftet saapas paa luen, at hun saa litt av guldhjelmen. «Mon ikke han far snart tænker paa at skaffe os friere,» sa den yngste i det samme og vendte sig bort fra vinduet mot søstrene sine. — «Sjøl veit,» svarte kongen, «det raar dere for selv.» — «Naa,» svarte den yngste, «saa tar jeg til mand den gutten som kom igaar.» «Du vil da vel ikke ha den skurveskolten,» spurte kongen. «Aa, han er god nok til mig,» mente datteren. Men de to andre søstrene tok hver sin høie og fornemme herremand. Næste dag sendte kongen de tilkomne svigersønnene sine ut paa jagt. De to fornemme svigersønnene gav han hver en ny haglbøsse; men skurvegutten fik en gammel en som ikke dugde til nogen ting. Saa gik de avsted til fjelds; men gutten gik til hesten sin, og der tok han sin egen bøsse, og saa gik han ogsaa avsted. Om en stund traf de sammen igjen oppe i fjeldet, og de to fornemme svigersønnene saa nu at skurvegutten hadde skutt saa mange fugl som han orket bære, mens de ikke hadde faat en eneste. Saa vilde de kjøpe fuglene av gutten. «Jeg kan gjerne sælge fuglene,» sa gutten, «men saa vil jeg ha de fæstegavene som dere har faat av kjærestene deres.» Saa fik han fæstegavene, og de fik fuglene, en bør hver, og gutten blev igjen uten

fugler. Saa gik de hjem igjen, og paa veien skjøt gutten en katugle, og den rånglet han hjem med. Da de nu kom til kongen og døtrene hans, saa sier kongen til den yngste datteren: «Hvad vil du med den skurvegutten der? Ser du ikke hvad de to andre har med sig, og han, han har ikke andet end en katugle.» «Aa, han er god nok til mig,» mente datteren. Saa begyndte de at ture bryllup og at drikke og spise og danse. Gutten glemte hesten. Hesten vrinsket én gang; men endda husket ikke gutten paa ham. Hesten vrinsket en gang til. Da kom gutten ihug hesten sin og løp ut til den. «Hugg hodet av mig,» sa hesten. — «Hugge hodet av dig?» sa gutten, «skulde jeg hugge hodet av dig, saa meget godt som du har gjort mot mig?» — «Hugger du ikke hodet av mig, saa biter jeg hodet av dig,» sa hesten. Saa maatte gutten hugge hodet av hesten, og saa kastet han hodet over skulderen sin. Hodet blev til en vakker ung mand. Manden fulgte gutten ind i kongsgaarden, og saa fik han ogsaa være med at ture bryllup.

TRYLLERINGEN,

(Et ægyptisk eventyr.)

I Ægyptens hovedstad, Kairo, staar endda den dag idag en stor bygning som heter Moristan. Nu er der ikke meget igjen av dens fordums herlighet, og den blir bare brukt til galehospital. Nogen reisende som en gang kom dit fortæller følgende: «Vi la merke til en liten pukkelrygget mand, fordi han ikke viste noget tegn paa galskap, men opførte sig likesaa fornuftig som os. Vi snakket med ham og spurte ham om hans skjæbne. Han var med engang villig til at fortælle os sin historie og begndte slik:

Man siger altid at den høieste lykke er at faa alt det man ønsker i verden, — men det har været min ulykke at jeg har faat mine ønsker altfor fort opfyldt, og hvis jeg har ret til at klage over noget saa er det at skjæbnen aldrig har negtet mig noget.

Jeg er født i en landsby ved Nilen, ikke langt fra Kairo. Min far hette Fath Allah og var en simpel bonde, han var skattegraver ogsaa, slik som hans far hadde været før ham. Han var viss paa at landet var fuldt av skjulte skatter, men hvor meget han lette, fandt han ingen. Han opgav ikke haabet, hvis ikke han kunde finde dem, kunde kanske jeg, tænkte han og vilde at

jeg skulde begynde med det samme arbeide. Men det var skjæbnens vilje at jeg uten arbeide skulde faa tak i en stor skat, men den blev ogsaa aarsaken til den ulykke som har fulgt mig gjennem hele livet.

Da jeg var saa liten at jeg ikke kunde følge min far paa de lange vandringene hans, lekte jeg med de andre barna i landsbyen. Det var like ved en stor indsjo med aaser og store løvtrær omkring. I denne skogen var vor kjæreste lekeplads, her var vi hele dagen, badet os i sjøen og øvde os i at svømme.

En dag da jeg sprang ut i sjøen, støtte jeg paa noget haardt som jeg uvilkaarlig grep efter. Jeg skyndte mig op paa stranden med det og begyndte at gni av sjøgræsset som sat tykt paa det, og saa saa jeg at det var en ring. Den var av bronse, og der var en sortagtig sten i den som saa ut som et signet. Stenen var upolert, men paa overflaten var der skaaret ut nogen skrifttegn. Jeg var svært glad over at jeg hadde fundet denne ringen, og jeg stak den ind paa fingeren og begyndte at leke som ellers.

Nu var jeg snart seksten aar, og da syntes far jeg var saa gammel at jeg kunde begynde at hjælpe ham med arbeidet hans, men han vilde at jeg først skulde reise til Kairo og besøke en onkel som jeg aldrig hadde set før. Denne onkelen hette Achmed og var staldgut hos den rikeste bey i Kairo som ogsaa var guvernør over en av de største provinser, og far tænkte at det kanske kunde bli til nytte for mig siden, hvis min onkel kom til at like mig.

Dengang var jeg ung, frisk og kraftig, hadde regelmæssige, pene træk, og et velbygget legeme. Jeg var ikke pukkelrygget, døv og indhul i brystet som jeg er

nu, jeg stammet ikke og jeg hadde ikke det sabelhugg som flænger ansigtet mit næsten tvers over. Gid Allah og profetene maa fordømme han som har gjort det i al evighet!

Min onkel likte mig, og han spurte min far om jeg kunde faa være der en stund. Min far sa ja, og jeg var aldeles vild av glæde over at jeg skulde faa bytte den elendige hytten vor og det tunge arbeidet med det prægtige slottet og ingenting at gjøre. Jeg hadde ikke andet at gjøre end at hjælpe min onkel litt, han tænkte at lære mig op, saa jeg siden kunde overta hans stilling. Men det stod skrevet i stjernene at jeg hverken skulde bli skattegraver som min far Fath Allah, eller staldgut hos en bey som min onkel, Achmed, nei, isteden skulde jeg bli døv, trangbrystet, stam, pukkelrygget og komme i Moristan som gal.

En dag var alle husets tjener og slaver samlet til gjestebud, for det var en stor festdag. Jeg var ogsaa buden, for alle paa slottet likte mig. En skriver som førte regnskap for beyen var ogsaa der. Han hette Mallem Abyfanyus; han fik se ringen som jeg altid gik med paa fingeren, og han bad om at faa se nøiere paa den. Jeg tok den ikke av, men holdt haanden like bort til ham, og han saa længe og nøie paa den. «Disse skrifttegn,» sa han, «er merkelige. De er uttrykt i fugleform, det vil si dette lands gamle billedskrift. Jeg kan ikke læse dem, og der er bare en eneste mand i hele Ægypten som kan gjøre det. Det er en olding som bor i et kloster i ørkenen Behar Belamah (den vandløse flods dal). Nu skal jeg snart ut paa reise og kræve ind skatten for beyen, og da kommer jeg forbi det sted hvor den oldingen bor. Hvis du vil betro mig ringen,

saa skal jeg ta den med tilbake, og du skal samtidig faa greie paa hvad indskriften betyr.

Jeg vet ikke om det var en hemmelighetsfuld magt som bandt mig til ringen, eller om det var nyssjerrighet som gjorde at jeg bestemte mig til at foreta denne reisen, som jeg trodde jeg skulde faa stor fornøielse av. Jeg sa at jeg ikke kunde faa ringen av, for fingeren var blit saa meget tykkere siden jeg satte den paa, men at jeg gjerne vil følge ham paa reisen, hvis jeg fik lov av min onkel. Jeg fik straks lov, og munter og glad begav jeg mig paa veien med skriveren.

Veien var storartet vakker saalænge den gik langs Nilen. Skriveren red paa et kraftig æsel, nogen rytttere fulgte os, men jeg og nogen tjener og slaver gik tilfots. Nu tok vi av til venstre og kom ind i ørkenen, og da gik det langsomt fremover. Ret som det var sank vi saa dypt ned i sanden at vi hadde vondt for at komme op igjen. Vi tro paa skarpe stener, og den glødende sol brændte, men der var ikke et sted hvor vi kunde ta ind og hvile os.

Da vi hadde gaat en hel dag og en hel nat, kom vi endelig til en høide. Fra den kunde vi se dalen Behar Belamah. Paa den andre siden av dalen stod det munkekloster som vi skulde til, og vi begyndte da at gaa henimot det. Vi fik lov til at komme ind, men det var paa en merkelig maate de slap os ind. Vi maatte sætte os i en stor kurv som hang i en heiseindretning, og saa blev vi heist op og ind gjennem et vindu.

Det var alt saa sent at jeg ikke kunde faa snakke med oldingen før om morgenens, men jeg blev overladt til et par skidne og fillete munker. Rimeligvis blev der sørget bedre for skriveren som var kristen end for

mig som var muhamedaner, ialfald saa jeg ikke mer til ham. Først førte de mig ut i en liten have hvor der stod et par bladløse trær. Saa satte de for mig et træfæt med halvkokte erter og bønner og noget vand som smakte salt og bittert. Da jeg hadde spist, førte de mig ind til et mørkt og fugtig rum hvor jeg skulde være om natten.

Endda saa træt jeg var, kunde jeg ikke lukke et øie. Jeg laa paa bare stengulvet, for seng fandtes ikke, store sværmer av myg stak mig tilblods, og ret som det var følte jeg at ækle slanger for over mig. Det var ikke at tænke paa at faa hvile, og da jeg stod op om morgenen, var jeg endda trættere end om kvelden, og jeg var saa hoven i ansigtet at jeg næsten ikke kunde faa op øinene.

De kom med frokosten, det var de samme retter som om kvelden, og saa blev jeg da ført til den høiær-værdige munk, som hette Makarius.

Makarius maatte en gang ha været svært høi, nu var han aldeles krumbøiet av alderdom. Han var aldeles skaldet, og det hvite skjeg naadde ham til livet. Øinene som blinket frem fra de store, hvite bryn, viste at han ikke hadde mistet noget av sin aandskraft.

Han saa noe paa ringen og blev svært forbauset da han hadde læst indskriften. «Min sør,» sa han, «disse skrifttegn er ældre end alle de menneskeverk vi kjender. Dette er meningen med dem: «Hvad ønsker Murad?» Bare du siger eller tænker de ord: Murad ønsker det, saa sker alt hvad Murad ønsker. Du vet,» tilføjet han, «at navnet Murad betyr «ønske», ringens forrige eier har rimeligvis hett saa. Om han har hat den magt som indskriften sier, vet jeg ikke,

men har han hat den, saa har den nok ikke gjort ham lykkelig. Vor lykke bestaar ikke i at tilfredsstille alle ønsker, men i at kunne undertrykke dem og faa dem indenfor de rette grænser. For det menneskelige hjerte er umættelig, et opfyldt ønske fremkalder straks tusind andre som gjør os ulykkelige.» Jeg avbrøt oldingen. «Ærværdige far,» sa jeg, «slike tanker passer nok for Deres alder, men jeg er ung og har ikke lyst til at følge denne lære. Jeg heter ogsaa Murad, og nu har jeg lyst til at se om ringen holder hvad den lover. Jeg er træt efter reisen og har ikke lyst til at nyde mere af gjestfriheten i dette kloster. Jeg vil straks til Kairo igjen, til det slot jeg var paa før, det er det samme paa hvilken maate det sker, dette ønsker Murad og jeg »

Jeg fik ikke sagt mere, jeg blev pludselig løftet op og styrtet ned paa et stort bord som jeg veltet med alt som stod paa det. Jeg fik næsten ikke tid til at se at jeg var i beyens slot i en sal hvor alle sat og spiste, før de allesammen faldt over mig med pryl og slag, fordi jeg forstyrret dem mens de spiste. Min onkel var den første som kjendte mig igjen, og han bad de andre holde op at slaa mig, saa han kunde faa vite hvad jeg hadde at si til min undskyldning. Jeg fortalte alt som var hændt mig, men ingen vilde tro hvad jeg sa. Nu kom der ind mat og drikke, og jeg satte mig og spiste med de andre. De sa alle at det jeg hadde fortalt var noget jeg hadde fundet paa, men nu begyndte de at fortælle alle slags merkelige tildragelser fra Kalifen av Bagdads, Harun al Raschids tid, da var der saa meget snak om aander, feer og troll, og de fortalte om den store pragt ved

kalifens hof. Slik gik dagen, maten smakte godt efter den elendige føde jeg hadde faat i klosteret, og da jeg gik og la mig, haabet jeg at jeg skulde faa sove bedre end jeg hadde gjort natten før.

Jeg sovnet med engang, men jeg drømte ustanselig om det jeg hadde hørt om kvelden. Skjønne billeder viste sig for mig, det ene vakrere end det andre. Pludselig reiste jeg mig op, men jeg var ikke rigtig ved samling, jeg syntes at det som hadde hændt mig i det sidste maatte være en drøm. Kalifens pragtfulde slot, som jeg hadde set i drømme, stod endda for mig, og næsten uten at vite av det, ropte jeg høit: «Aa gid jeg var der, gid jeg var i den store stad Bagdad!»

Jeg hadde ikke før sagt ordene, før jeg kjendte at jeg blev løftet i veiret av en usynlig arm. Pludselig slap den mig, og jeg styrtet ned i en elv, hvor jeg sank

like tilbunds, men jeg kom op igjen i en fart og svømte til lands. Jeg var virkelig faldt ned i Tigris, og nu var jeg i Bagdad, men jeg fik snart høre at det ikke var nogen kalif der længer, men at byen blev regjert av en tyrkisk pascha. Hele dagen gik jeg omkring i byen uten mat, for jeg eide ikke en skilling. Da kvelden kom, satte jeg mig, træt og sulten som jeg var, under nogen trær som stod paa en haug, derfra kunde jeg se like ned i paschaens slot. Det var en stor bygning, rundt omkring var der vakre haver, der skinte lys ut fra alle vinduer, deilig musik lød derfra, og tjenere løp frem og tilbake. Da jeg saa dette, blev jeg endda mer fortvilet over hvor vondt jeg selv hadde det.»
«Her sitter jeg sulten og i mørke,» tænkte jeg ved mig selv, «mens paschaen har alt hvad han kan ønske sig. Aa om jeg ogsaa kunde faa litt av al den herligheten.»
«Med det samme kom en lang række slaver ut fra paschaens slot, de hadde fakler i hændene, efter dem kom nogen andre slaver som bar guldfat og porselænsfat med de deilige retter, og efter dem igjen kom musikere og sangere som spilte de deilige melodier. Hele toget gjorde en ring om mig, og jeg skulde netop til at spise av maten, da der kom en ny skare ut fra slottet. Det var paschaens soldater og dørvogtere. Da de saa at de andre slaver forlot slottet, kom de og tvang dem tilbake igjen med slag og pryl. Nu kastet de sig over mig, og da jeg naturligvis ikke kunde forsøre mig mot dem, var det jo ganske rimelig at jeg ønsket at være paa et sted hvor de ikke kunde naa mig.

Jeg hadde ikke før tænkt ønsket, før det gik i op-

Med det samme forsvandt fængslet, og jeg sat paa en sivmatte utenfor et fakir-tempel ved Kinas grænse. Der var en masse fakirer som netop holdt paa med sine væmmelige avgudsdyrkelse. De hadde en mængde guder hugget i sten, det var en blanding av dyr og mennesker. Med det samme fakirene saa mig, trængte de sig omkring mig og skrek: «Himmelens guder være lovet som har sendt dig hit for at gjøre bod, Hvilken pine vælger du, for offeret maa være frivillig.»

Jeg svarte naturligvis ikke noget paa dette, men de lot mig ikke være i fred. De vilde jeg skulde være med paa de bodsøvelser som de selv holdt paa med. «Kom min bror,» sa en, «kom og slaa panden mot denne spidse stenen til du faar et like stort saar som jeg har.» «Det er meget bedre for din sjæls salighet,» sa en

anden, «hvis du hænger dig op over flammene av et baal til du er halvstekt.» «Nei,» sa en tredje, «det er meget bedre om han gjør som mig og slaar fuldt av spiker og kroker i armer og ben. «En fakir med vilde, rullende øine tok mig i haanden og vilde trække mig med sig. «Kom med mig,» sa han, «saa skal vi ofre til gudernes gud, den store Dschakarnathi, vi vil kaste os under vognen hans og la os sønderknuse.» Jeg aapnet munden for at svare, da kom en fakir med en skuffe glødende kul og stak ind i munden paa mig, før jeg kunde forhindre det. Jeg spytte glørne fort ut igjen, og jeg ønsket oprigtig at jeg maatte bli flyttet til et sted, hvor disse gale mennesker ikke kunde næa mig. Det ønske blev ogsaa opfyldt, men efter det ufri-villige brændoffer til de indiske guder var min tunge saa forbrændt at jeg stammer fra den stund, som dere nok har lagt merke til.

Den værste djævel av fakirene vilde nok ikke hat mod til at følge mig dit hvor jeg nu kom. Jeg var i en dyp avgrund blandt bjergene paa øen Ceylon.

Paa den ene siden laa en uhyre løve, og paa den andre lurte en vældig tiger, og begge var de færdige til at kaste sig over mig. Jeg blev aldeles stiv av skræk, og jeg hadde jo ikke andet at ønske end at disse frygtelige dyr maatte bli ødelagt. Med det samme styrtet de mot hverandre uten at bry sig om mig mere. De sloс og brølte saa det gav gjenlyd i klippene og rev hverandre i hjel med klør og tænder. Blodet strømmet, og tilslut faldt de begge stendøde ned for mine føtter. Nu var jeg kvit disse frygtelige fiender, men min stil-ling var allikevel forfærdelig. Bratte klippevægger

omgav mig paa alle kanter, saa det var umulig at komme væk, og sulten plaget mig skrækkelig.

Med engang fik jeg se et stort træ hvor der var fuldt af frugter i toppen. Det var svært høit, og stammen var glat uten en eneste gren, saa det var ikke let at komme op. Men jeg greide det tilslut, jeg grep efter frugtene, da kom et frygteligt slangehode mot mig. Jeg slap taket, og med en rasende fart gled jeg ned over stammen, saa det var merkelig jeg ikke brak baade armer og ben.

Det var en forfærdelig dag og nat. Jeg sat paa en sten og fik ikke sove, for sulten holdt mig vaaken. Desuten var jeg ræd for slangen som sat opi træet og kunde falde ned over mig hvert øieblik. Fra de døde dyrene steg det op en græsselig lugt som næsten holdt paa at kvæle mig, og det var da ganske naturlig at jeg ønsket mig bort baade fra slangen og dyrene.

Jeg hadde ikke før tænkt det, før de skrækkeligste

hyl gjenlød i klippene, det var en masse glenter, ørner, høker og ravner som skrek efter bytte, og en hel hær av schakaler og hyæner kom styrrende ned over klippene. Rovfuglene kastet sig over slangen og rev den istykker, og de firbente kastet sig over de døde dyr. Det saa ut som de ikke brød sig om mig, men jeg var sikker paa at de vilde ta fat paa mig bare de var færdige med de andre.

«Store Gud,» ropte jeg, «red mig. Jag disse skrækkelige dyr langt bort og før mig til et sted hvor der er mennesker.» Med det samme brøt det løs et tordenveir saa skrækkelig at jeg trodte klippene skulde falde ned over mig. De vilde dyrene flygtet, og da jeg kom til mig selv igjen, laa jeg paa en eng i høit, bløtt græs. Der gik folk og arbeidet paa marken, og jeg skjønte jeg var kommet til et frugtbart land.

Jeg var altsaa reddet, men de forfærdelige tordenbrak hadde gjort mig døv, og det er jeg endda. Jeg gik bort til nogen bønder og bad om mat og drikke, det fik jeg, og jeg levde nu godt og lykkelig hos dem en tid. Jeg maatte arbeide haardt, men jeg hadde alt hvad jeg trængte. Men det var min egen skyld at jeg mistet det altsammen igjen.

En dag laa jeg i hytten min og hvilte i den sterke middagshete. Tankene mine fór over hele jorden, men mest tænkte jeg paa hvor forskjellig menneskenes skjæbne er. Jeg tænkte paa de rike som kan faa alt hvad de ønsker sig uten at arbeide, og jeg selv maatte slite saa haardt. «Hvor godt slike har det,» tænkte jeg, «bare de gir ut litt guld hver dag, saa har de alt hvad de ønsker sig, aa, hadde jeg bare guld, meget guld!» Jeg snakket høit, men stemmen svigtede mig

pludselig, for jeg kunde ikke trække veiret. Det laa noget tungt over mig, saa jeg følte det som et helt bjerg. Jeg laa begravet under et bjerg av guldstykker, brystet mit var flatttrykt, hoftene mine var skjæve, og fra den tid er jeg slik i brystet.

«Ak», tænkte jeg, «denne skat blir min død, jeg burde ha ønsket mig magt som gir baade ære og berømmelse. Konge vil jeg være.»

Med det samme forsvandt alt guldet, og jeg var midt inde i Tatariet. Jeg red paa en prægtig hest, hadde deilige klær og var omringet av en stor hær. Jeg var konge av Samarkand og Bochara, og jeg hadde blit det i en uheldig stund. Der var et stort oprør mot mig, paa en slette møttes min hær og oprørerne, der blev et blodig slag, og min hær blev overvundet. Jeg var omringet av fiender, og en løftet alt sverdet mot mit hode. Ønsket om at undgaa faren fløi som et lyn gjennem hodet mit, men først traf hugget mig, og merket bærer jeg den dag i dag.

Idet jeg ønsket at bli reddet, før der ogsaa en masse andre tanker gjennem mit sind. Jeg ærgret mig over at jeg var blit konge i en saa uheldig stund, hvorfor kunde jeg ikke faat nyde de goder som følger med en slik stilling. Jeg ønsket at komme langt bort fra kriegen, men jeg ønsket at faa det slik at jeg ikke behøvde gjøre noget, men at jeg hadde et pragtfuldt slot og alle gode ting. Disse tanker visste jeg næsten ikke om selv, men for ringens usynlige aand var de ikke skjult. Pludselig stod jeg i en prægtig pavillion med marmorsoiler, en deilig duft fyldte luften, og den deiligste musik lød gjennem værelset. Midt i værelset var der et stort bassin, fire vakre kvinder stod ved det, de

skulde rimeligvis til at gaa i bad, men da de fik se en mand dækket med blod og støv, gav de sig til at skrike høit. Med det samme styrtet fire sorte mennesker med flammende øine og dolker i hænderne ind paa mig. Jeg fandt det bedst ikke at gi mig av med de elendige slaver som altsaa ikke visste at jeg var deres herre, og saa tok jeg igjen min tilflugt til aanden.

«O mægtige aand,» ropte jeg, «red mig fra morderdolkene.»

Slavene, kvindene og det hele forsvandt med engang, og jeg var alene i en ørken paa en ø i det Sudiske Hav. Jeg gik længe omkring og lette efter noget jeg kunde spise. Om kvelden kom jeg til en skog, der fandt jeg nogen frugter som jeg spiste graadig.

Jeg la mig i en klippehule, og jeg faldt i en dyp sovn. Med det samme jeg sovnet, kom jeg til at tænke paa min underlige stilling. Jeg visste jo at jeg kunde komme bort bare jeg ønsket det. Men jeg var kjed av at ta imot hjælp av den som bare gjorde mig vondt, og jeg tænkte at fra nu av var det bedst ikke at ha nogen ønsker. Først bestemte jeg mig da til at bli hvor jeg var, det saa ut til at landet var frugtbarere naar man kom længere inover, jeg saa ingen vilde dyr, men jeg syntes nok det skulde være hyggelig at se mennesker. Da jeg vaaknet var jeg omringet av en flok hæslige nakne vilde. De hadde malt kroppen sin med alle slags farver, og de hadde vaaben de truet mig med, saa jeg kunde ikke tænke paa at gjøre motstand. De tok klærne av mig og surret mig med sterke rep, saa jeg ikke kunde røre mig. De bandt hændene og benene mine og trykket hodet ned mellem knærne, saa jeg lignet mere en pakke end et menneske. De løftet

mig op og bar mig bort til et aapent sted i skogen hvor nogen andre vilde ventet paa dem. Da de saa kamera-tene kom med mig, satte de i et hyl som gjorde mig syk og skræk. De la mig ned ved siden av et stort baal, og jeg studerte paa om jeg skulde ofres til ære for avgudene, eller om de hadde tænkt at spise mig. De knælte for ilden, og jeg skjønte da at de var ild-tilbedere.

Under fæle hyl som skulde være lovsanger til ære for deres gud, grep de mig og vilde kaste mig op paa baalet. Da ropte jeg næsten uten at jeg selv visste om det: «Aand, frels mig fra ilden og før mig tilbake til mit fædreland.»

Aanden ventet ikke længe med at gjøre hvad jeg bad den om, jeg var straks i mit fædreland, og paa et sted hvor jeg var sikker for ilden. Jeg var fire hundredre alen under jorden i den dypeste brønd i Kairos citadel. Jeg hadde glemt at be ham fri mig fra repene jeg var bundet med, og med sin sedvanlige ondskap gjorde han ikke mer end akkurat hvad jeg bad om. Jeg var næsten naken, og jeg kunde ikke røre et lem, det iskolde vand gjorde mig næsten gal, jeg tænkte ikke paa redning længer, men da jeg holdt paa at drukne, sukket jeg: «Ak, gid jeg var likesaa høit over jorden som jeg nu er under den.»

I samme øieblik var jeg paa toppen av den høieste pyramide i Gizen. Endda saa forfærdelig det var, glædet jeg mig over at se himmelen og føle at jeg kunde puste frit. Med stor møie slæpte jeg mig saa langt ut jeg kunde. Ved det løsnet nogen av repene, saa jeg kunde stikke hodet frem over kanten og se ned paa jorden.

Paa sandsletten like under pyramiden stod to bønder og grov i jorden. Den ene løftet hodet, og jeg saa det var min far. «Aa far,» ropte jeg, «gid jeg var dernede hos dig.» Med det samme følte jeg at jeg styrtet ned fra pyramidens top og rullet som en kule fra sten til sten, til jeg naadde jorden. Da faldt jeg som en livløs masse ned i den grav som min far og hans kamerat hadde gravet i sanden. Min far blev ganske skrækslagen da han kjendte mig igjen. Han skyndte sig at løse repene og tok mig med sig til Kairo hvor lægene behandlet mig. Først trodde de at jeg var død, men en lærde læge som blev tilkaldt, opdaget livstegn hos mig, men efter det frygtelige fald blev jeg pukkelryg-

get, og det er jeg den dag i dag, og derfor har jeg ogsaa økenavnet Abu Kaleb (den pukkelryggede).

Mine slegtninger saa nu at jeg ikke dugde til noget arbeide, de trodde ogsaa at jeg hadde mistet forstanden, derfor sendte de mig til Moristan. Her lever jeg rolig og tilfreds, og jeg tænker ikke paa at forlate dette sted. Jeg fordrer ikke nogen lykke, og jeg ønsker ikke noget mer. Jeg har ringen endda, men jeg gaar aldrig til aanden med en bøn mer, og han maa vel være den aand som har mindst at gjøre av alle dem som forlot Dschinistan for at blande sig i denne verdens strid og møie.»

Her endte Murad sin fortælling som vi hadde hørt paa med største forundring. Vi tvilte ikke paa at det han hadde fortalt os var sandt naar vi saa merkene paa kroppen hans. Vi fik ogsaa se ringen, men vi skyndte os at gi ham den igjen, for vi var rædde for at aanden skulde gjøre os til sine slaver naar vi hadde den i haanden.

Med det samme Murad stak den paa fingeren igjen, hørte vi en støi. En flok gale hadde nærmet sig uten at vi hadde lagt merke til det, og de hadde hørt paa fortællingen om den vidunderlige ring, hvis eiermand kunde faa alt hvad han ønsket.

Nu kom de med skrik og skraal ut fra det sted de hadde gjemt sig, og de kastet sig over Murad og vilde ta fra ham ringen. Da han saa han ikke kunde værge sig for dem, slæpte han sig bort til en stor brønd som var ute i gaarden og kastet ringen ned i den. De gale blev nu aldeles rasende og styrtet sig ned i brønden, den ene ovenpaa den andre, og de slæpte Murad med sig, og de hadde ganske sikkert druknet allesammen

hvis der ikke var kommet hjælp, saa de var blot trukket op. Den sidste som kom op var Murad, men det var umulig at faa liv i ham igjen. Han var død.

Vi gik bort fra det uhyggelige sted i dype tanker over skjebnens merkelige tilskikkelse, og vi passet os godt for at fortælle nogen om den vidunderlige ring som ligger paa bunden av den dype brønd i Moristan.

TROLLMÆNDENE.

(Samojedisk eventyr.)

Det var engang en samojedisk by; der stod syv hundrede telt. I et av dem trættet barna med hver andre, de lekte og trættet. Nogen sa: «Vor tadibé (trollmand) kan trolle bedst.» Andre sa: «Nei, vor kan bedst.» Mens barna holdt paa at trætte, begyndte tadi-béerne ogsaa at trætte. De trættet og trættet, og hver av dem mente at han kunde trolle bedst. Tilsidst var der en som sa: «Det er en riktig tadibé som kan trolle maanen ned paa flate haanden.» «Det kan ingen gjøre,» sa en anden. «Jo, det kan jeg,» sa den første. «Saa vis os at du kan det,» sa de andre. Tadibéen trollet maanen ned paa flate haanden. Der laa maanen; men nu blev det saa koldt i teltet, at folk ikke kunde berge sig for kulde. De kastet det ene vedfange efter det andre paa varmen, og de tok to skindpelser*) paa; men frøs allikevel. De bad nu den tadibé som kunde trolle bedst om at sætte maanen op paa himmelen igjen, og det gjorde han. Men saa begyndte de at trætte igjen. Den samme tadibé vilde endnu være like-

*) Malitza og Savik. Malitza er en pels av renskind med haarene ind. Savik er ogsaa en pels som trækkes uten-paa Malitzaen med haarene ut.

saa god som ham som hadde trollet maanen ned paa flate haanden og sat den op paa himmelen igjen. Han sa: «Han er ingen trollmand, som ikke kan trolle solen ned paa flate haanden.» «Kan du gjøre det, da?» spurte den andre. «Ja, det kan jeg,» sa han, og med det samme hadde han solen paa flate haanden. Men nu blev det saa varmt i teltet, at folk holdt paa at dø av varme. Saa bad de ham om at sætte solen op paa himmelen igjen, og det gjorde han ogsaa. Nu sa han til den anden tadibé: «La os gjøre os til gjæs og leve en stund paa den maaten.» Ja, det vilde han. Saa gjorde de sig til gjæs og fløi langt, langt bort, like til Novaja Semlja. Der bygget de sig hvert sit telt; den som kunde trolle bedst gjorde sit av klæde; men den andre gjorde sit av renskaller.

Da vaaren kom sa den tadibé som ikke var saa klok: «Skulde vi ikke faa os hunner som andre gasser?» «Det duger ikke,» sa den andre; «faar vi hunner, faar vi unger, og faar vi unger, saa fanger de os. Nei, det er bedre vi flyver længre bort; for nu mister vi snart vingene, og det er ikke sikkert paa dette stedet heller.» De gjorde som han sa, de fløi langt bort og kom til en elv som var fuld av gjæs. Der maatte én altid staa paa vakt baade nat og dag, og til sidst maatte ogsaa han gjøre det som hadde bygget sig et telt av renskaller.

Mens han stod paa vakt, kom der gaaende en samojed med ett øie, han skulde paa jagt og hadde med sig en hund som gik paa tre ben. Hunden før efter gjæssene og bet mange ihjel. Samojeden gik bagefter hunden og samlet op dem som den hadde bitt. Hunden blev ved at drive gjæssene foran sig og fik fatt i den tadibé som hadde gjort sig telt av renskaller, og bet

ham i nebbet. Den andre tadibéen, som var længre fremme, vendte om og frelste kameraten. Tre ganger fik hunden tak i den samme tadibé og tre ganger frelste den andre ham. Hunden drev gjæssene længre og længre frem; nu blev elven smalere og saa grund at gjæssene ikke kunde dukke under vandet. Den tadibé, som hunden hadde bitt, sa til den andre: «Det er ute med os. Hvad skal vi gjøre? Vi kan ikke dukke under vandet, og gaar vi i land, saa kan vi ikke springe omtak med hunden.» Den andre sa: «La os prøve, sjøen er ikke langt borte; der er en ø, og den skal vi forsøke at naa.» Dermed sprang de island, sprang til de kom til sjøen og svømmet saa over sundet til en ø som laa der. Her begyndte den ene tadibé at spise græs, den kloke spiste bare mose. Den første sa: «Du maa spise græs, saa vingene kan vokse paa dig, og vi kan komme bort herfra. Se bare hvor store vinger jeg har faat, og du har slet ingen endda. Nu flyver jeg snart min vei, saa blir du igjen her alene.» Den andre brød sig ikke om hvad han sa, men blev ved at spise mose. Han fik ingen vinger; men paa ham som spiste græs vokste de helt ut, og han fløi sin vei. Han fløi til en anden ø, og der blev han til en lom; men barna kom og slog ham ihjel. Nu hadde den kloke tadibé ogsaa spist græs og hadde faat vinger som var tre alen lange. Han fløi hjem og blev til et menneske igjen.

ULVEKHANENS DATTER.

(Tatarisk eventyr.)

I en gammel straatækt otak*) levde en gut paa otte aar. Han var meget fattig og daarlig klædd. Han var baade far og morlös og bodde alene i sin hytte. Han eide ikke andet end en hest som var tre aar gammel, og han hadde ikke andet at gjøre end at føre og passe den og kjæle for den. For at mætte sin egen mave, satte han op fælder og snarer for harer og andet vildt. Anden føde hadde han ikke. Hesten, som gutten hadde, kunde spise saa meget som en hel tabun.**) I ett døgn kunde den spise græsset av en hel steppe. En aften da hesten hadde græsset fra sig, bandt han den til et træ og gik selv ind i hytten. Der la han sig til at sove, og om morgenen med det samme solen var staat op, gik han ut igjen for at se til hesten, men han fandt bare hodet, benene, halen og manen av den, det andre hadde ulven ætt.

Da gutten fik se dette, blev han riktig bedrøvet og gav sig til at graate. Om litt trøstet han sig igjen og sa til sig selv: «Jeg kan lide sult og taale sorg.»

Saa bandt han en snare ved det som var igjen av

*) En liten tatarisk hytte som brukes istedetfor telt.

**) En hjord paa 30—40 hopper som følges av en hingst.

hesten, bad til guderne og sa: «Har ulven spist hesten, saa la ulven falde i snaren, og har Aina^{*)} spist hesten, saa la Aina falde i den.» Saa gik han til hytten sin igjen. Paa veien saa han efter alle fældene og snarene, og da han kom hjem, spiste han sin aftensmat og la sig; men han kunde ikke sove for sorg over hesten som var opætt. Om morgenens stod han tidlig op og gik avsted; for han vilde endnu engang se det som var igjen af hesten, han var saa glad i. Mens han gik bortover fjeldet, saa han noget skinne som en sol borte i snaren han hadde stillet op. Det var en hvit ulv med guldhaar, og den var ni alen lang. Den var ikke død endda; men den sprat i snaren. Gutten gik bort til ulven, tok fatt i halen paa den og slog den over ryggen med pisken sin, saa haarene gik av skindet. Nu tok ulven til at be for sig og sa: «Vil du la være at slaa mig, saa skal jeg gjøre alt hvad du ber mig om.» Gutten svarte: «Hvem har set ulven gjøre noget godt? Hesten har du ætt op for mig, derfor vil jeg slaa dig saalænge der er liv i dig.» Men ulven holdt ikke op at be: «Jeg er Ulvekhan, seks hundrede ulver lyder mig, og en av khanerne paa jorden, og desuten sytti andre underkhaner staar under mig. Jeg kan gjøre mig baade til ulv og mennenke. Lar du være at slaa mig, saa lover jeg dig ved Gud at du skal faa saa mange hester av mine tabuner, som du vil ha.» Gutten visste først ikke rigtig om han skulde la ulvekhanen slippe; men da han hadde lovet ved Gud, løste han ham av snaren og fulgte like efter ham.

Da de hadde gaat et stykke, kom de til en steppe som var fuld av hester, og alle var de ulvekongens.

^{*)} En ond aand.

Der var ni gjætere til at passe dem. De maatte gjøre som ulvekongen sa, bringe frem for gutten ni av de bedste hester og ni av de deilige klædninger, blandt dem skulde gutten vælge hvad han vilde ha. Gutten saa paa hestene og klædningene, og visste ikke hvad han skulde ta; for de var like prægtige alle sammen.

Mens gutten stod og tænkte sig om, gik ulvekongen sin vei, og nu kom det en gammel mand med graatt haar, som gav ham det raad at han ikke skulde røre hverken ved hestene eller klædningene, men følge ulvekongen. Manden sa til ham at siden vilde han igjen faa ni hester og ni klædninger at vælge mellem; men han maatte ikke ta imot dem, og heller ikke maatte han si til ulvekongen hvem som hadde git ham det raadet.

Gutten gjorde som manden hadde sagt og gik samme vei som ulvekongen hadde gaat. Det varte ikke længe, saa kom han til en steppe fuld av hester, det var ogsaa ulvekongens, og der var ni gjætere til at gjæte dem. De kom med ni av de aller bedste hester og ni av de deilige klædninger, som gutten skulde vælge mellem, og de var saa vakre, at han glemte hvad den gamle mand hadde sagt og skulde netop til at søke ut den, han syntes bedst om da gammelen kom igjen og bad ham ikke røre det som hørte ulvekongen til.

Gutten lot det da være og blev ved at gaa efter ulvekongen. Saa kom han til den tredje steppe fuld av hester. Her kom ogsaa ni gjætere imot ham med ni hester og ni klædninger og bukket for ham og bad ham ta ut en hest og en klædning. Gutten holdt paa at glemme sig igjen og vilde ta en hest og en klædning. Da kom den gamle manden og bad ham bare bli ved at gaa i de klær han hadde. Nu kom han snart til ulve-

kongen, sa gammelen, og han vilde gi ham halvdelen av alt det han eide; men han maatte ikke ta imot det; han skulde bare be om en kat som var i ulvekongens telt. I det samme var manden borte, og gutten gav sig paa vei til ulvekongen. Da han hadde gaat et stykke bortover et fjeld, saa han fra høiden ulvekongens telter ved Det hvite hav. Gutten skyndte sig ned-over og gik like ind i teltet til ulvekongen. Han laa paa en bænk med en guldstav i haanden; men saasnart gutten kom ind, reiste han sig og bad ham sætte sig ned ved siden av ham. Saa lot han ham ta paa sig en præktig klædning, satte mat frem for ham og gjorde ære paa ham, som om han var en konge. I tre døgn var gutten hos ulvekongen; det fjerde førte ulvekongen ham utenfor teltet, lot tjenerne jage frem alle hestene og hele buskapen og bød gutten halvdelen av dem. Gutten bad ham la det være for det første, tok

ham i haanden og førte ham ind i teltet igjen. Der viste ulvekongen ham alle sine klær og alt han ellers eide og blev ved at by gutten halvparten av det alt sammen. Nu sa gutten: «Hvad skal jeg med din bu-skap og din eiendom? Jeg har jo hverken kone eller tjener som kan passe slike store skatter. Det er bedre du gir mig katten din; for den kan jeg raa med uten kone og uten tjener.» Ulvekongen storlante paa gutten og fik taarer i øinene. Men da han kom til at tænke paa hvad han hadde lovt ved Gud, maatte han gjøre som gutten bad ham og gi ham katten; men han hadde heller git ham halvdelen av det han eide. Gutten bandt katten med et rep, tok de gamle klærne sine paa sig, stak katten ind paa brystet og bad farvel med ulvekongen.

Da gutten gik avsted, fulgte ulvekongen ham til det nærmeste fjeld, og mens han snakket, hadde han øinene stift fæstet paa brystet til gutten. Da de nu tilslut tok farvel med hverandre, sa ulvekongen: «Naar du kommer hjem, saa glem ikke katten, men se vel efter at den hverken kommer til at sulte eller fryse. La den faa samme mat som du spiser, og bred over den de samme klær som du selv bruker.» Dermed gik ulvekongen til teltet sit igjen, og gutten videre frem. Han kom godt og vel hjem til hytten sin. Her fandt han frem noget tørret hare og tiurkjøtt, kokte det og satte sig straks til at spise. Katten maatte spise med ham. Hver bit han selv tok, delte han med katten, og av hver kop suppe han drak, fik den sin del. Da han la sig til at sove, bandt han katten til en staur i hytten og bredde sine egne klær over den. Naar guttensov, sov katten ogsaa, og naar gutten vaaknet om nat-

ten, vaaknet katten ogsaa. Gutten undret sig over katten; for han syntes den var likesaa klok som et menneske. Om morgenens stod gutten op og gik ut for at fange harer og tiur. Katten lot han bli bunden i hytten. Da han hadde fanget saa meget han vilde ha, gik han hjem igjen. Paa veien hørte han nogen synge, og det lød saa vakkert, at baade fugler og andre dyr sat stille og hørte paa det. Han syntes det kom fra hytten; men da han kom ind, var der ingen der undtagen katten, som sat stille ved stauren.

Nu kokte gutten middagsmat og gav katten med sig, slik som ulvekongen hadde bedt ham. Da han hadde spist, la han sig til at hvile; men han blev snart vækket igjen av en støi som var rundt omkring ham. Da han saa sig om, laa han i et telt, maken til ulvekongens, og rundtom var steppen fuld av tjener, hester og anden buskap. Katten var borte; men istedenfor den saa han en jomfru med mange haarfletter som hun løste op og flettet sammen igjen i to fletter. Det var tegn paa at nu var hun guttens kone. Det var datteren til ulvekongen som var omskapt til kat, da gutten kom dit; men nu var hun blit menneske igjen. Da gutten var gaat, hadde ulvekongen sendt efter ham halvdelen av alt han eide; det var medgiften datteren skulde ha. En som skulde styre og passe det altsammen sendte han ogsaa med. Han hette Alten Mirgæn.

Paa den tid da dette hændte, var der paa jorden en stor konge som hette Jedaikhan; han hadde en søn som hette Jeebet Mirgæn, og de var begge to store kjæmper. Jeebet Mirgæn hadde længe fridd til Alten Byrtjyk, det hette ulvekongens datter; men da han nu

fik høre at gutten hadde faat hende, blev han saa sint, saa han bare tænkte paa hvorledes han skulde faa hevnet sig paa ham. Faren vilde gjerne faa ham fra det; for han tænkte at sønnen kunde vel faa sig en anden kone; men han tigget og bad faren baade sent og tidlig om at faa lov at reise avsted og hevne sig paa gutten og ta Alten Byrtjyk fra ham; han var ikke værd at ha slik kone; for han var baade fattig og av simpel slegt. Saa nødig som Jedaikhan vilde, maatte han tilslut gi ham lov, og Jeebet Mirgæn gav sig paa veien.

Da han kom til guttens telt, bandt han hesten sin ved guldstolpen og gik ind i teltet. Han satte sig paa sengen, og Alten Byrtjyk bar mat og drikke frem til ham; men gutten sat stille og sa ikke et ord. Først vilde Jeebet Mirgæn ikke drikke noget vin; men alt det Alten Byrtjyk skjænket for ham, heldte han ned paa brystet sit. Dette saa Alten Byrtjyk og tok sig i vare. Alt det Jeebet Mirgæn bad hende drikke, satte hun bare skaalen til munden, vinen heldte hun i ærmet. Men gutten drak alt det han orket. Da han var blit litt fuld, sa Jeebet Mirgæn: «Skal vi gjøre et vedde-maal? Nu skal vi gjemme os, og den ene skal lete op den andre. Finder du mig, saa faar du alt jeg eier, og jeg blir din tjener; men finder jeg dig, saa tar jeg dig, din kone og alt det du eier.» Gutten sa ja til dette, Jeebet Mirgæn gik hjemover, og gutten gjorde sig færdig til at følge ham. Men først gav Alten Byrtjyk ham et raad. «Naar du kommer til Jeebet Mirgæns telt,» sa hun, «saa faar du se en bue og en pil ligge paa en kiste. Da skal du ta buen og pilen og slænge

og bryte dem alt du orker; for det er Jeebet Mirgæn som har skapt sig om til bue og pil.»

Dermed gik gutten avsted. Da Jeebet Mirgæn kom hjem til sit telt, tok Jedaikhan i mot ham med sorg og klage. «Det nytter dig ikke at kjæmpe mot Alten Byrtjyk,» sa han; «det kommer til at ende med at vi begge sætter livet til. Nu levde vi med syv Kudai (guder) og var forlikte med dem. Syv Aina (onde aander) under jorden og sytti konger i verden stod under os og maatte lyde os. Alt dette mister vi; fordi du har gjort dig til uven med Alten Byrtjyk, og hun gjør os til sten, hvis du ikke forlicher dig med hende.» I det samme kom gutten ind i teltet, og da han saa en bue og en pil ligge paa en kiste, begyndte han at bryte dem av al magt og trampe paa dem. Nu var Jeebet Mirgæn ilde ute, og han bad gutten ikke fare saa haardt frem med ham. Jedaikhan traadte nu frem, bukket for gutten og bad ham forlike sig med Jeebet Mirgæn. Gutten vilde ikke vite av noget forlik; men sa at nu kunde Jeebet Mirgæn lete ham op. Nu gik gutten samme vei tilbake, og Jeebet Mirgæn fulgte like efter ham. Da gutten kom ind i teltet, stod alt Jeebet Mirgæn paa den nærmeste høide. Gutten stod nu og tænkte paa, hvordan han bedst skulde gjemme sig; men da gjorde Alten Byrtjyk ham til en naal, og den stak hun i ærmet.

Saasnart Jeebet Mirgæn kom ind i teltet, gav han sig til at lete efter gutten baade høit og lavt, men kunde ikke finde ham. Han lette hele dagen; men da solen gik ned, blev baade Jeebet Mirgæn og hesten hans til sten. Nu sa Alten Byrtjyk til gutten at Jedaikhan ogsaa var blit til sten og bad ham gaa og hente alt det Jedaikhan eide; det skulde nu tilhøre ham. Hun visste

ogsaa at halvdelen av Jedaikhans folk var slaat og stod under Aina. Dem skulde han ikke føre hjem med sig, men la dem bo et andet sted. Alten Byrtjyk gav ham endda et raad. «I teltet hos Jedaikhan,» sa hun, «finder du en kiste som staar vel gjemt; i den kisten har Jedaikhan gjemt aanden av den hesten du mistet. Han har hentet den fra en anden verden og tat den til sig; for han visste at den som eier hesten er den største kjæmpe paa jorden. Naar du lukker op kisten, faar du se et sverd. Det maa du ta og bære hjem med dine egne hænder; men la det ikke falde ut av hændene paa dig, mens du er paa veien; det vil bli din død. Kommer du lykkelig og vel her hjem med sverdet, blir du den største kjæmpe paa jorden, og døden faar aldrig magt over dig.»

Gutten gik avsted til Jedaikhans telt. Utenfor ved stolpen stod hesten; den var blit til sten, og indi teltet sat Jedaikhan selv og var av sten. De syv Kudai var glad over at gutten hadde hat lykken med sig; for Jedaikhan var halvveis av Ainas slekt, og Kudai hadde ingen magt over ham. Gutten lukket straks op kisten. Han fandt sverdet, og det lyste som ild. Han tok sverdet, og satte en mand til at føre hjem folket og godset; men de som var slaat skulde bo ved stranden, en dagsreise fra hans eget telt. Gutten kom lykkelig og vel hjem med sverdet, og nu spurte Alten Byrtjyk hvor han hadde gjort av hodet, manen, halen og benene til hesten, som ulven hadde spist. Gutten hadde gjemt det i hytten sin, og der var det endda. Alten Byrtjyk tok nu altsammen til sig og sa til gutten han kunde gaa og lægge sig.

Da han vaaknet om morgenens og kom utenfor teltet,

saa han en hest med guldhaar. Den stod bundet til stolpen og hadde sal, og der laa bue, pil og hel rustning for en kjæmpe paa den. Han kaldte hesten «Guldhest» og selv kaldte han sig Alten Køøk (Guldgjøk). Nu gjorde han alting istand til et stort bryllup og bad ulvekongen og mange andre folk komme til bryllupet. Mens de holdt paa at feste, sa ulvekongen at han ikke længer vilde bo alene; men nu vilde han være sammen med datteren og svigersønnen. Derefter lot han alle hestene sine og hele buskapen sin drive til Alten Køøk, og hele stranden blev fuld av alt det som hørte Alten

Køøk til. Nu sa Alten Byrtjyk til Alten Køøk: «Hos Jedaikhan bor der sytti bojarer og syv hundrede andre folk under jorden. Om tre døgn kommer de og vil føre krig med dig, og enten maa du slaa dem ihjel, eller ogsaa gjør de ende paa dig og dit folk.» Alten Køøk vilde ikke vente til de kom til ham; men han satte sig paa «Guldhest» og reiste imot dem. Før han reiste, lovet han at komme igjen om tre aar, hvis han var i live. Saa red han sin vei, og han blev borte helt til Alten Byrtjyk hadde faat en son. Gutten var av kjæmpeslegt; derfor lærte han fort at snakke og gaa og lekte ute paa marken.

En aften hændte det sig, at gutten ikke var til at finde noget sted. Han var gaat ned til stranden, hvor Jedaikhans folk bodde. Der saa han syv mand, og den ene hette Tasol (Stenhode); og alle stod de under et fjeld. De var sterke kjæmper, og de lekte en kjæmpelek som var slik at de kastet svære stener i sjøen. Men hver sten som de kastet i sjøen om morgen, den fløt op paa stranden igjen ved middagstid. De seks kjæmper snakket sig imellem om, at de vilde slaa ihjel gutten; men den syvende raadet dem fra at gjøre det. Saa tok de seks kjæmper baade Tasol og gutten, bandt dem med et rep og kastet dem langt ut i sjøen. Alten Byrtjyk gik og lette efter gutten i mange dager. Tilsidst kom hun ogsaa dit hvor de seks kjæmpene stod under fjeldet og lekte. Da Alten Byrtjyk saa hvordan de lekte, skjønte hun at det var dem som hadde ødelagt sønnen hendes. Hun gik hjem igjen til teltet og sørget over barnet hun hadde mistet. Hele dagen graat hun og sovnet ikke før langt paa nat. Da hun vaaknet, saa hun et stort slot paa den andre siden av sjøen. Alle

folk undredes paa hvad det kunde være. Dagen gik, og alle la sig igjen til at sove. Men da de vaaknet om morgenens, var halvdelen av folkene og buskapen ført over sjøen til det store slottet. Nu tænkte Alten Byrtjyk ved sig selv at det vist var de seks kjæmpene som stod og lekte under fjeldet, som hadde gjort dette. Da det led mot aften, gjorde Alten Byrtjyk sig til en jernsvale og fløi bortover sjøen til slottet. Det kom en falk fra slottet og møtte hende. Alten Byrtjyk blev ræd for falken og vilde flyve bort; men falken bad hende bli, han vilde bare gjøre vel mot hende. Alten Byrtjyk blev, og falken kom til hende og hadde et fyrtøi i nebbet og en guldæske i klørne. Falken bad Alten Byrtjyk om at følge ham, fløi saa over sjøen og satte sig paa et høit bjerg. Nu blev falken til en mand, og det var den samme Tasol, som de seks kjæmper hadde kastet i sjøen sammen med gutten. Som de sat paa fjeldet, sa Tasol til Alten Byrtjyk: «Dette fyrtøiet har før tilhørt Jedaikhan, de seks kjæmper, som stod og lekte under klippen, hadde stjaalet det. Det var fyrtøiet som gav Jedaikhan magt over alle folk; for hver gang en slaar paa det, kommer der hundrede kjæmper til verden. Den som har det kan gjøre alt hvad han vil, bygge broer over sjøen, bryte fjeld og meget andet. Jeg har tat fyrtøiet igjen fra de seks kjæmper, og nu er det ute med deres magt. I æsken er din søns aand gjemt. Det er de seks kjæmpene som har gjemt den der, og æsken har ogsaa jeg tat fra dem.»

Nu tok Tasol fyrtøiet, slog to ganger paa det, og straks stod to hundrede kjæmper der. Tasol sa til dem, at de straks skulde slaa ihjel og brænde op de seks kjæmper og føre folk og buskap over sjøen igjen. Med

én gang dette var gjort, kom Alten Køøk op av jorden og hjem igjen til sin kone og sit folk. Tilslut tok Tasol guttens aand ut av æsken og gjorde ham til menneske igjen. Tasol og Alten Køøk blev nu venner og levde sammen med hverandre i fred og ro.

SOLHESTEN.

(Slovakisk eventyr.)

Det var engang et land. Der var det mørkt som i graven; for solen skinte aldrig der. Ingen mennesker kunde ha bodd der, hvis kongen ikke hadde hat en hest med en sol i panden. Av den lyste det akkurat som av den riktige sol paa himmelen. Kongen lot solhesten føre gjennem hele landet, og hvor den kom blev det saa lyst som den klare dag; men der hvor den ikke var, la mørket sig tykt igjen.

Med ett blev solhesten borte. Nu var det mørkt som den sorteste nat i hele landet, og der var ikke hjælp og raad at finde. Folk visste ikke hvad de skulde gjøre, de kunde hverken arbeide eller tjene noget, og der blev stor nød i landet. Kongen selv blev ræd, og han drog ut med hele sin hær for at lete efter solhesten.

De drog frem gjennem mørket og kom ind i et andet land, i en skog som var tusen aar gammel. Her begyndte det at lyse av solen, men likesom gjennem en taake, og saa langt de kunde se var der ikke andet end skog. Tilslut kom de til en ussel hytte. Kongen gik ind dit for at spørre om veien. Der sat en mand ved et bord og læste i en stor bok. Da kongen hilste paa ham, saa han op, hilste venlig igjen og reiste sig.

«Jeg sat netop og læste om dig,» sa han til kongen. «Du leter efter solhesten; men det nytter ingenting, du finder den aldrig. Jeg skal finde den for dig, hvis du vil stole paa mig. Ta hæren din med dig og reis hjem igjen; der gjør du mere nytte. La bare én bli igjen hos mig.» «Kan du skaffe mig solhesten igjen,» sa kongen, «saa skal jeg lønne dig rikelig.» «Jeg vil ikke ha nogen løn,» sa manden; «men la mig nu være i fred, saa jeg kan gjøre mig i stand til reisen.» Kongen gik og vendte hjem igjen med hæren; men én blev igjen; han skulde tjene hos manden. Trollmanden — for det var han — satte sig til at læse i boken igjen og læste til langt paa natten.

Næste dag gik trollmanden og tjeneren avsted. Veien var lang. De hadde alt gaat gjennem seks kongeriker, og endda maatte de længer. I det syvende riket var der tre konger som var brødre, og de hadde giftet sig med tre søstre. Deres mor hette Striga, og hun var en fæl og slem trollkjærring. Da de kom dit, gik de like til slottet og trollmanden sa til tjeneren: «Du skal bli staaende her, saa gaar jeg op for at høre om kongene er hjemme. Det er dem som har tat solhesten; den yngste rider paa den.» I det samme gjorde han sig til en grøn fugl, fløi bort og pikket med nebbet paa vinduet til den ældste dronningen saa længe, til hun lukket op for ham. Da hun saa hvor vakker og kjælen fuglen var, blev hun glad i den og begyndte at leke med den. «Ak, hvis kongen var hjemme nu,» sa hun, «da vilde han ha syntes godt om denne fuglen. Men han kommer ikke hjem før i aften; han red ut og skulde se over tredjedelen av riket sit.»

Nu kom den slemme Striga ind i stuen, og da hun

saa fuglen, skrek hun: «Dræp den stygge fuglen ellers faar du blod paa dig!» «Hvorfor skulde jeg faa blod paa mig? Se bare hvor vakker og kjælen den er,» sa dronningen. Men Striga skrek: «Saa la mig faa den, jeg skal straks gjøre ende paa den!» I det samme grep hun efter fuglen; men den blev til et menneske igjen og sprang saa fort ut av døren at ingen saa hvor det blev av den.

Trollmanden gjorde sig igjen til en grøn fugl, fløi til vinduet til den mellemste søsteren og banket saa længe paa, at hun lukket op for den. Saasnart fuglen var kommet ind, satte den sig paa dronningens haand, hoppet saa op paa skulderen hendes og kjælte for hende. Dronningen syntes det var en morsom fugl og sa: «Ak, hvis nu bare kongen var hjemme! Han vilde vist blit glad i denne fuglen. Men han kommer ikke hjem før i morgen kveld, han red bort og skulde se over to tredjedele av riket sit.»

Men nu kom Striga ind i stuen. «Dræp den stygge fuglen, ellers faar du blod paa dig!» skrek hun. «Hvorfor skulde jeg faa blod paa mig?» spurte dronningen, «det er jo slik en vakker fugl.» «La mig faa fatt i den,» skrek Striga, «saa skal jeg snart gjøre ende paa den.» Men med det samme hun vilde ta efter den, blev den til et menneske og var ute av døren, før de visste ordet av det.

Litt etter skapte trollmanden sig om til en grøn fugl igjen og fløi dit hvor den yngste dronningen var. Den banket paa vinduet med nebbet saa længe til hun slap den ind. Den fløi like bort og satte sig paa haanden til dronningen og var saa kjælen, at hun syntes hun aldri hadde sett slik rar fugl før. «Hvis nu kon-

gen var hjemme,» sa hun, «saa vilde han nok blit rigtig glad i den fuglen; men han kommer ikke igjen før i overmorgen kveld; han red ut og skulde se over hele riket sit.»

Med det samme kom Striga styrrende ind. «Dræp den stygge fuglen,» skrek hun, «ellers faar du blod paa dig.» «Hvorfor skulde jeg faa blod paa mig, den er jo saa vakker og saa kjælen,» sa dronningen. «La mig faa den,» skrek Striga; «saa skal jeg snart gjøre ende paa den.» Hun vilde gripe efter fuglen; men da blev den til et menneske, og sprang saa fort ut av døren at ingen saa den mere.

Nu visste trollmanden hvor kongene var og den stien de maatte komme. Han sa til tjeneren han skulde kjøpe mat for tre dager, og saa skyndte han sig ut av byen. Han ventet en stund til tjeneren var kommet efter, saa gik de begge to saa fort de kunde, til de kom til en bro. Den skulde kongene ride over. De gjemte sig under broen til om kvelden.

Da det begyndte at mørkne, hørte de nogen ride over broen. Det var den ældste kongen som vilde ride hjem. Midt paa broen laa en bjelke. Den snublet hesten over. Kongen blev sint og skrek: «Den fyren skal hænges som har tømret slik en bro!» Nu sprang trollmanden frem og like mot kongen. «Hvordan tør du vove at dømme en som ikke har gjort noget galt?» ropte han og trak sverdet sit. Kongen trak sit sverd ogsaa; men trollmanden var mange ganger sterkere end ham, og det varte ikke længe, før kongen faldt av hesten og var død. Trollmanden løftet ham op og bandt ham fast paa hesten, gav den et rapp saa den sprang hjemover, og saa gjemte han sig under broen igjen.

Næste dagen, da det led mot kvelden, kom den mellemste kongen ridende over broen. Da han saa blodet som laa der ropte han: «Her er en slaat ihjel! Hvad er det for en fyr som har været dristig nok til at være konge i mit sted?» Nu kom trollmanden frem. «Hvordan tør du kalde mig slik?» sa han og truet kongen med sverdet. «Nu skal du dø; verg dig nu saa godt du kan!» Kongen verget sig; men det hjalp ikke, trollmanden var sterkere og hadde snart gjort ende paa ham. Saa bandt trollmanden den døde kongen fast paa hesten, og saa lot han den springe hjemover. Saa gjemte han sig under broen igjen.

Den tredje kvelden, det var alt blit mørkt, kom den yngste kongen ridende paa solhesten. Han red fort; for han hadde været for længe paa veien. Da han saa blod paa broen, ropte han: «Hvem har vaaget sig til at dømme istedetfor mig?» I det samme stod trollmanden for ham med draget sverd og vilde hugge til ham. «Ja vel!» sa kongen, han trak ogsaa sverdet sit og verget sig tappert.

Det hadde ikke været nogen sak for trollmanden at vinde over de to ældste brødrene; men det var ikke saa let at raa med den yngste; for han var den sterkeste av dem alle tre. De slos, saa svedten randt; men ingen vilde gi sig. Sverdene gik snart istykker. «Sverdene duger ikke længer,» sa trollmanden, «kom skal vi gjøre os til hjul og trille nedover bakken og se hvem som kan knuse den andre.» «Ja, la os det,» sa kongen, «jeg vil være et vognhjul, saa kan du være hvad slags hjul du vil.» «Nei, du kan være hvad du vil; men jeg vil være et vognhjul,» sa trollmanden. Han var klok. Og kon-

gen maatte gjøre som han sa. Saa gik de oover bakken, og da de var kommet op, gjorde de sig til hjul og trillet nedover. Vognhjulet rullet hardt, og trillet like ind i det andre hjulet, saa det knaket og braket og fløi i mange beter. Da ropte trollmanden; for det var ham som var vognhjulet: «Nu er det forbi med dig! Jeg har vundet!» «Aa nei, kamerat!» sa kongen, han var det andre hjulet, «du har bare klemt fingrene mine. Men nu skal vi gjøre os til to ildsluer, og den som kan brænde op den andre, den har vundet. «Jeg vil være en rød lue, saa kan du være en hvit.» «Nei,» sa trollmanden, «du kan være en hvit lue, saa er jeg en rød.» Dermed skapte de sig om til to ildsluer og brændte hverandre; men ingen fik brændt den andre op. Mens de stod der paa veien og brændte, kom en gammel tigger gaaende. Han hadde langt, hvitt skjeg og en stok i haanden. «Du gamlefar!» skrek den hvite lue, «gaa efter vand og slaa det paa den røde lue, saa skal du faa en skilling av mig.» Men den røde lue skrek: «Du gamlefar! Du skal faa en daler av mig, hvis du vil slaa vand paa den hvite lue.» Tiggeren vilde heller ha en daler end en skilling, saa gik han efter vand og slog det paa den hvite lue. Nu var det forbi med kongen. Trollmanden tok hesten ved grimen og satte sig paa den, og da han hadde sagt tak til tiggeren og git ham daleren, red han avsted med tjeneren.

Paa slottet var der stor sorg over kongene som var dræpte. Alle stuuer og ganger var trukket med sort, og der var bare jammer og graat at høre. Men mens de andre graat og bar sig, tok Striga de tre døtrene sine, satte sig paa en ildrake og før med dem avsted gjen-nem luften.

Trollmanden og tjeneren var alt kommet et langt stykke paa veien, slik hadde de fortet sig; for de var ræd for Striga. De reiste længe uten at træffe folk. Maten de hadde kjøpt i byen, var der ingenting igjen av, og de visste ikke hvor de skulde faa noget at spise; tjeneren var især sulten.

Saa kom de til et epletræ. Det var saa fuldt av frugt at grenene hang like ned paa jorden, og eplene lugtet saa deilig og saa saa vakre ut, at de maatte faa lyst til at spise dem. Tjeneren blev glad da han saa dem og vilde straks til at plukke nogen. «Rør ikke ved træet!» ropte trollmanden, han tok sverdet sit og hugg dypt ind i stammen paa træet, og da fløt det blod ut av det. «Nu hadde det været ute med dig,» sa han til tjeneren, «hvis du hadde spist av eplene; for dette træet er den ældste dronningen, som Striga har plantet her for at gjøre ende paa os.» Tjeneren var glad over at han hadde frelst livet, og han tænkte han vel snart kom til et andet sted, hvor han kunde faa sig noget at leve av. Det varte ikke længe, saa kom de til en kilde. Vandet i den var saa rent og klart og deilig, saa de syntes det skulde være godt at drikke litt. «Kan vi ikke faa mat,» sa tjeneren, «saa kan vi da i det mindste slukke tørsten.» «Drik ikke av vandet!» ropte trollmanden og hugg med sverdet sit i kilden; men med én gang blev vandet fuldt av blod, saa det gik i store bølger. «Det var den mellemste dronningen,» sa trollmanden. «Striga har sat hende her for at gjøre ende paa os.» Tjeneren var nok baade sulten og tørst; men han var glad han hadde sluppet fra det med livet.

En stund efter kom de til et rosentræ. Det var aldeles rødt av roser, og de kunde kjende den deilige

duften av dem lang vei. «Nei, saa deilige roser har jeg da aldri set,» sa tjeneren, «jeg vil plukke nogen av dem, saa har jeg da i det mindste noget at lugte paa.» «Rør dem ikke!» skrek trollmanden og hugg til rosen-træet med sverdet sit, og straks fløt der blod av det, akkurat som om han hadde hugget et menneske. «Det var den yngste dronningen,» sa trollmanden, «Striga hadde plantet hende her, for at hun skulde ta livet av os.»

Da de var kommet litt længer, sa trollmanden til tjeneren: «Nu er den værste faren over, for nu kan ikke Striga selv gjøre os noget længer; men hun kan sætte andre efter os, saa vi er ikke sikre allikevel.» I det samme kom en liten gut gaaende med en grime i haanden. Han sprang under hesten og rørte ved den med grimen, og med én gang var trollmanden ned av hesten og gutten oppaa den, og saa red han avgaaerde i fuldt trav. «Jeg tænkte nok det skulde gaa slik,» sa trollmanden. «La os skynde os efter gutten og faa fatt i ham,» sa tjeneren. «Jeg skal nok faa fatt i ham,» sa trollmanden, «du kan bare gaa videre frem gjennem seks riker og vente paa mig der, til jeg kommer.»

Nu gik de hver sin vei. Trollmanden gik efter gutten. Han naadde ham snart igjen, og han gik paa veien og saa ut som en anden vandringsmand. «Kan du passe hester, saa kan du komme til mig og passe denne hesten for mig. Jeg skal lønne dig godt,» sa gutten. Det vilde vandringsmanden gjerne, og saa fulgte han gutten hjem. Trollmanden passet nu solhesten, og det gjorde han saa godt at gutten var rigtig vel fornøiet med ham. Han vilde nok gjerne ha gaat avgaaerde med solhesten; men det turde han ikke; for gutten var og-

saa en trollmand. Nu vilde gutten gjerne ha til kone en prinsesse som bodde paa et slot som stod paa et lindetræ langt ute i sjøen. Han hadde gjort alt mulig for at faa hende; men hun vilde ikke hverken med det onde eller det gode.

En dag sa gutten til trollmannen som tjente hos ham: «Gaa nu ned til stranden. Der ser du et stort lindetræ langt ute i sjøen; paa det træet staar et slot, og i slottet bor en prinsesse. Kan du føre hende med dig hit til mig, skal jeg lønne dig godt; men kan du det ikke, saa gaar det dig galt.» Den trollmannen som var tjener, maatte gjøre hvad hans herre sa. Han fik sig en baat. Den pakket han fuld av baand og tøier og alslags stas, og saa reiste han som kramkar ut til det slottet som stod paa lindetræet.

Da han kom i nærheten av træet, hang han ut de vakreste tøier og baand, for at de skulde se dem fra slottet. Prinsessen stod og saa ut av vinduet og fik øie paa baaten og al stasen som var i den. «Gaa ned til den baaten,» sa hun til piken sin, «og spør om de vil sælge nogen av de vakre baandene og tøiene.» Piken gik og spurte. «Jeg sælger ingenting,» sa kramkaren, «hvis ikke prinsessen selv kommer og tar ut det, hun vil ha.» Piken gik tilbake og fortalte hvad kramkaren hadde sagt, og saa maatte da prinsessen selv gaa ned. Hun gik op i baaten og tok al den stas hun syntes bedst om, og hun tinget og hun pruttet, og hun merket ikke at kramkaren hadde snud baaten og rodde mot stranden igjen. Da hun var færdig og skulde til at gaa ut av baaten, saa hun først, at det var for sent. «Jeg vet nok hvor du fører mig hen,» sa hun. «Du fører mig til den trollmanden som har fridd til mig saa mange ganger, og som jeg ikke vil ha. Ja, nu faar jeg

finde mig i det.» Da trollmanden hørte det, begyndte han at godsnakke med hende og bad hende se at faa vite av manden sin, hvor han hadde styrken sin. Visste de bare det, saa skulde hun snart bli fri.

Da trollmanden kom hjem og hadde utrettet erendet sit saa godt, blev der stor glæde paa ham som skulde ha prinsessen. Han visste ikke hvad han skulde finde paa for at glæde og more hende, og da hun tigget og bad ham om at sige hende hvor styrken hans var, saa kunde han ikke la være at si det; men hun maatte love ikke at si det til noget menneske. «Langt borte i skogen staar et træ,» sa han, «under det træetgaard en hjort, i hjorten er en and, i anden er et guldegægg, og i guldegægget er styrken min; for der er hjertet mit.» Saasnart prinsessen hadde faat vite dette, fortalte hun det til trollmanden, og han var ikke sen. Han gik ut i skogen, skjøt hjorten, tok egget ut av anden og drak det ut. Nu hadde den andre trollmanden mistet styrken sin, og den første hadde faat den. Prinsessen reiste hjem igjen til slottet paa lindetræet, og trollmanden tok solhesten og red avsted med den. Han reiste langt, før han kom til det mørke landet, hvor tjeneren ventet paa ham. Her hadde folk levet i mørket hele tiden; men da solhesten kom igjen, blev det med ett saa lyst som dagen. Skog og mark blev grønne, og alle folk blev glade; det var som om de alle hadde faat nyt liv. Kongen visste ikke, hvordan han skulde lønne trollmanden. Han vilde gjerne gi ham halve riket. Men trollmanden sa: «Jeg vil ikke ha nogen løn. Styr riket dit selv, som ret og rigtig er. Jeg gaar hjem igjen til hytten min.»

Dermed tok han farvel og gik dit hvor han kom fra.

TROLLSKIBET.

(Finsk eventyr.)

Det var engang en finsk jæger. Han vandret længe om i skogen med buen sin. Saa kom han til bjerget hvor trollene bodde. Forældrene til trollene var netop døde, og nu var alle arvingene kommet. I bjerget hadde de massevis av gods og rikdom, guldskeer og guldkrus og meget andet. Hver av dem fik en guldvogn; men guldskibet skulde de alle ha en del i. Dette skibet var slik at naar nogen gik ind i det, før det av sig selv over jorden og gjennem luften. Da trollene fik se jægeren med buen paa nakken, ropte de: «Kom hit, min gode mand, og del mellem os for gode ord og betaling.» Han gik bort til dem og spurte: «Kan disse guldvognene og guldskibet gaa av sig selv?» «Ja, naar du bare traar paa dem og gir dem et spark,» svarte de.

Da gutten hadde faat vite hvordan det gik for sig, spændte han buen og skjøt ut en pil og ropte: «Let nu efter pilen som fløi fra buen min. Den som først finder den skal ha guldvognen og guldskibet!»

Trollene rendte alt de orket efter pilen, og de løp saa langt at han hverken hørte eller saa dem. Men gutten tænkte: «De kommer vel snart igjen efter sakene sine, og da er det ikke sikkert her.» Han

skyndte sig at kaste alle de gode sakene ombord i skibet, trak alle guldvognene ombord, saa gik han op i selv og gav skibet et dygtig spark. Nu begyndte skibet at fare over land og vand, og det før længe, helt til det stanset utenfor en kongsgaard. Der sat en kongsdatter ved vinduet, og da hun fik se skibet, blev hun svært forundret. Hun slog hænderne sammen og sa: «Der kommer jo den største keiser i verden farende paa et guldskib. Kjære keiser, ta mig med paa skibet. Jeg vil saa gjerne være kjæresten din.»

Da gutten hørte det, lukket han op skibsdøren og sa: «Kongelige prinsesse, jeg er nok bare en simpel bondegut. Jeg er ikke engang værdig til at trække skoen av Dem. De kan jo faa en konge til mand.» Endda hun hørte det, at han bare var en simpel bondegut, saa blev hun ved at si: «Bare ta mig med! Jeg vil være kjæresten din!» Men gutten svarte: «Jeg skjønner De gjør nar av mig. Bare en konge passer for Dem.»

Saa hentet kongsdatteren mat og drikke til gutten og bar ned paa skibet. Vakre klær, hatter og støvler og meget andet slæpte hun ned og la det i en stor haug paa dækket; men gutten turde ikke røre det. Imens gik prinsessen frem og tilbage ved skibet, og bedrøvet og i daarlig lune var hun og vred hænderne sine, fordi gutten ikke ville ha hende til kjæreste. Slik gik det en ukes tid, og gutten skjønte, at kongsdatteren nok hadde stor lyst til at gifte sig. Tilslut sa han: «Naar De nu endelig vil gjøre Dem saa simpel at De vil ha en bondegut, saa kom da ombord paa skibet.»

Det lot ikke prinsessen sig si to ganger. Da hun kom ombord, faldt gutten paa knæ for hende og sa:

«Hvor skal vi nu reise hen, kjære prinsesse?» Prinsessen svarte: «La os reise midt ut paa havet, der ligger en ø som er ti fjerdingar lang, og den er fuld av de deilige bær og frugter.» Saa lot gutten skibet gaa. Det før midt op paa øen, og der stanset det. Nu gik gutten ut for at plukke bær. Men da han hadde smakt paa bærene, sovnet han og faldt i en tung søvn. Kongsdatteren ventet og ventet, til hun blev kjed av ventingen, og sint blev hun ogsaa. Saa tænkte hun: «Du kan dø her paa øen, din bondeslamp! Jeg skal

vende skibet og reise hjem igjen.» Det gjorde hun ogsaa. Hun vendte skibet og reiste hjem, og gutten blev liggende der og snorke. Da han tilslut vaaknet, var skibet hverken at se eller høre. Borte var alle trollgavene ogsaa; det eneste han hadde igjen av hele herligheten var en pengepung. Han var saa sulten at det gnog i tarmene; men han hadde ingenting at spise. Saa gik han bort til en gammel bærbusk og plukket fuld den venstre lommen sin og smakte paa et par bær. Men det var farlige bær; for da han hadde spist dem, vokste der op et par svære horn paa hodet hans. De var saa svære at nakken hans næsten ikke var god for at bære dem. Nu blev det rigtig ilde for ham. «Det gik da endda an med sulten,» tænkte han. «Men nu naar jeg har faat disse hornene at dra paa, blir det rent ilde. Kommer der sjøfolk hit til øen, saa skyter dem mig vel ned som et vildt dyr.» Mens han gik slik og snakket med sig selv, kom han til en anden bærbusk. Han puttet den høire lommen sin fuld av bær, og saa puttet han et par i munden for at læske sig. Men det var nok likere bær; for da han hadde spist dem, faldt hornene av hodet hans igjen, og der var ikke saa meget som et ar efter dem engang. Men ikke nok med det, han blev saa vakker at der ikke var nogen i hele riket som kunde maale sig med ham.

Han gik nu og ventet paa at der skulde komme nogen sjøfolk; for han kunde jo ikke komme bort fra en ø som laa midt ute i store havet, og da der endelig kom et skib reisende mot øen, ropte han: «Red mig, red mig fra døden paa denne øen, gjør det for penger og gode ord, vis mig kongens slot og følg mig dit!» De tok ham med sig iland og viste ham veien til slottet.

Nu gik gutten ind i gaarden. Der hadde kongen en brønd med det klareste vand, og der var lok paa brønden. Han satte sig paa lokket og begyndte at mudre op vandet med de skidne benene sine. Nu kom overkokken paa slottet bort til brønden. Hvis han hadde været en braasint fyr, saa hadde han sikkert begyndt at skjelde og kalde og rope: «Hvorfor har du, din fant, mudret op drikkevandet og gjort det tykt? Det er vondt nok for os at drikke det stygge vandet; men endda værre er det for kongen og dronningen.» Og hvis kongen hadde hørt det, hadde han lat hodet hugge av gutten.

Men kokken var ikke slik, han var en godslig mand, og han sa: «Aa, du stakkars menneske, som har mudret vandet slik op for os! Det er kjedelig for os; men endda kjedeligere er det for kongen, dronningen og den kongelige familie. Naar kongen faar vite det, lar han hodet hugge av dig; det kunde forresten jeg ogsaa gjøre.» Og kokken hadde magten til det.

Men gutten sa: «Kjære, ikke si noget, saa skal jeg gjøre dig likesaa vakker som jeg er selv.»

«Ja, kan du gjøre det,» sa kokken, «saa skal jeg ikke si noget.»

Gutten gav ham saa et bær, og da han hadde svelget det, blev han saa vakker, at der ikke fandtes hans like i hele kongeriket. Men bondegutten blev gjemt bort, saa ingen saa ham. Kokken laget nu maten til kongen. De aat og drak og var lystige, og da de hadde spist, gik prinsessen like bort til kokken og spurte hvem det var som hadde gjort ham saa vakker. «Jo,» saa overkokken, «det var en fremmed mand her i gaarden. Han kunde gjøre hvem han vilde saa vakker.»

«Ja,» sa prinsessen. — Det var hende som hadde reist hjem med skibet, — «vilde han gjøre mig saa vakker, skulde jeg gjerne være konen hans.» «Jeg tror han alt er reist sin vei,» sa kokken, «han vilde ikke at nogen skulde se ham; for han var ræd de skulde dræpe ham i byen.» Prinsessen sa han maatte sende bud efter gutten og si, han ikke skulde være ræd for nogen ting, og han skulde leie sig ind i et fremmed hus. Hun skulde nok betale for ham. Gutten tok ind i et hus som laa avsides for sig selv, og dit bar prinsessen mat og drikke og alt det som godt var, og mens han holdt paa at spise, gik hun til ham, snakket med ham og sa: «Hvis du kan gjøre mig likesaa vakker som kokken, saa vil jeg bli konen din.» Gutten var sint paa hende; fordi hun hadde lat ham bli igjen paa øen; men han spiste baade fort og godt allikevel og sa: «En bonde-slamp som jeg, kjære prinsesse, er ikke noget for Dem. De kan faa konger.»

«Vil du ikke tro mig,» sa prinsessen; for hun kjendte ikke gutten igjen og visste ikke at det var ham hun hadde sat igjen midt ute i havet, «saa skal jeg gi dig vakre klær og penger og guld og et guldkrus; for alt det har jeg, og jeg har et guldsbib ogsaa og guldvogner, og alt det vil jeg gi dig, hvis du vil gjøre mig vakker.»

«Ja,» tænkte gutten ved sig selv, «alle de tingene er nu mine før.» Men han sa ikke noget, og prinsessen gav sig ikke, men sa: «Jeg slipper dig ikke, før du har gjort mig vakker.» Nu laget gutten sig istand til at gjøre hende vakker; men han, den skøieren! han tok bær av den venstre lommen sin og lot prinsessen spise

de vonde bærene, og saa gik han og gjemte sig og spiste og drak.

Da prinsessen hadde svelget bærene, vokste der to svære horn ut paa hodet hendes. Da kongen saa at datteren hans hadde faat horn paa hodet, prøvde han at faa saget dem av; men sagen bet ikke paa dem. Saa befalte han at to sterke soldater skulde gaa efter hende og støtte hornene forat den stakkars prinsessen ikke skulde gaa og slæpe paa de tunge hornene alene. Tilslut kundgjorde kongen over hele riket, at hvis der fandtes en ungkar som kunde gjøre kongsdatteren god

igjen og faa hornene væk, saa skulde han bli general, og han skulde faa kongsdatteren til kone; men var det en gift mand eller en kvinde, skulde de faa en slik løn, at de hadde nok alle sine levedager.

Der kom snart saa mange doktorer og kloke koner, at hele slotssalen blev fuld, og de prøvde sine kunster alle sammen; men hornene vilde ikke av.

Tilslut kom ogsaa gutten frem. Han hadde gjemt sig bak alle de andre. Han knælte for kongen og sa: «Naadigste konge, la mig ogsaa faa forsøke om jeg kan faa hornene av prinsessen.» «Skulde du kunde gjøre det kjære gutten min?» sa kongen. «De har jo prøvet alle de andre; men de har ikke gjort andet end at fylde sig med mat og drikke.» Gutten gik sin vei; men om litt kom han igjen og sa: «Det er ingen av de andre her som kan faa bort hornene; men jeg kan, hvis jeg faar prøve.»

«Nu ja, tror du det, kjære gutten min, saa prøv da,» sa kongen. «Naar hornene begynder at løsne, skal jeg gjøre dig til min første general.»

Saa sa gutten til kongen, at han skulde sende bort alle de andre, og la krigsfolkene holde sig færdige til at skyte og rope hurra, naar han hadde gjort prinsessen god igjen. Den befalingen gav kongen straks. Alle de andre blev sendt bort, og soldatene stod opstillet. Gutten blev alene og skulde stelle med prinsessen, og tjenerne fik befaling til at hjælpe hende. Saa sa gutten til tjenestejenten: «Gaa avsted og hent bjerkeved og fyr i badstueovnen, saa det blir rigtig hett.» Og til tjeneren sa han: «Gaa til skogs, du gutten min, og hent tre tynde kvistfrie hasselkjeppe, saa jeg kan faa løsnet hornene.» Hasselkjeppene blev gjort myke, og

det blev bjørkerisene ogsaa, og der blev bragt ind varmt vand og svamp og alt det som hørte badstuen til. Saa førte han prinsessen ind, skikket jenten ut og lukket døren. Imens holdt alle soldatene paa at stille sig op. Saa hængte gutten prinsessen op efter hornene paa hjellen mellem tverbjelkene og tok til at dænge hende med hasselkjeppe og sa: «Vil du én gang til stryke avsted med godset mit! Det er mig som er kjæresten din; nu skal du ikke narre mig mere!»

Prinsessen laa baade vel og vakkert: «Slaa mig ikke mere, kjære mand, jeg skal aldrig mere gjøre dig

imot saa længe jeg lever.» Saa gav gutten hende en av de gode bærene han hadde i den høire lommen sin, og da løsnet hornene og faldt av, og det var ikke et ar efter dem engang, og nu blev hun saa deilige, at der ikke var nogen i hele riket som var saa vakre som de to. Saa gik de til slottet og spiste og drak, levet vel og danset og moret sig, og gutten blev den fornemste general og fik prinsessen. Og saa er eventyret ute.

VORHERRE OG SANKT PEDER PAA VANDRING.

(Bømisk eventyr.)

En gang da Vorherre og sankt Peder vandret her paa jorden, kom de en kveld til en bondegaard. Der blev Peder staaende og vilde be om hus for natten. Vorherre sa, at han som bodde der var saa gjerrig, at de ikke vilde faa det godt der; men Peder sa han var saa træt, at han ikke orket gaa længer. «En fjerdingevei herfra,» sa Vorherre, «finder vi hus og faar god behandling.» «Jeg er like glad med behandlingen,» sa Peder, «jeg gaar ikke et skridt længer.» Dermed gik han ind, og Vorherre maatte følge efter. «Kan vi faa hus og kveldsmat her?» sa Peder. «Ja, gjerne det,» sa bonden, «bare dere kan betale.» «Penger har vi ikke,» sa Peder; «men Guds løn skal du faa.» «Jeg er ikke tjent med det, jeg,» sa, bonden, «da faar dere værsaa-god at gaa længere bort.» «Længere bort vil ikke benene bære os,» sa Peder; «men det faar være det samme med kveldsmat, la os bare faa litt halm at ligge paa, hvis De vil være saa barmhjertig at huse os inat.» «Barmhjertig er jeg ikke,» sa bonden; «men dere skal faa hus og kveldsmat, hvis dere vil hjælpe mig at treske imorgen. Den som ikke arbeider, skal heller ikke æte,» sa han. De blev da forlikte om det. Bonden bad

dem gaa ind, gav dem havregrøt til kvelds og litt halm at ligge paa. Næste morgen stod han op i otta, væk-
ket de to vandringsmændene, og da de ikke stod op med én
gang, gik han op paa laaven, kastet kornet som skulde
treskes ned paa laavegulvet, og da de endda ikke kom,
tok han sliuen og brukte den til at vække dem med.
Peder, som laa Forrest, fik pryl. Da bonden var gaat,
syntes Peder det var altfor tidlig at staa op endda,
han, han maatte hvile sig litt til. «Men det var ikke
no' godt at ligge Forrest,» sa han, «nu vil jeg ogsaa
ligge ved væggen en gang.» Vorherre byttet plads med
ham, og Peder la sig igjen til at sove. Om en stund
kom bonden for at vække dem tredje gangen. Men da
Vorherre ikkesov, saa tænkte verten: «Han som ligger
Forrest, han er flink nok, og han har jo ogsaa faat sin
del; nu maa jeg ha fatt i ham som ligger og sover ved
væggen.» Og dermed vækket han Sankt Peder med
sliuen, saa han blev lysvaaken, skal jeg tro, og stod op
gjorde han, og han og Vorherre gik paa laaven med
bonden. «Hvor er kornet vi skal treske?» sa Vorherre.
«Der ligger det i en haug,» sa bonden. «Det gaar alt-
for smaat med at treske,» sa Vorherre, «jeg vet en
bedre maate at gjøre det paa.» Saa gik han ind paa
kjøkkenet, tok en brand ut av varmen og holdt den
under halmhaugen ved laavegulvet. Bonden skrek og
sa, at han ikke maatte gjøre det, for det gik varme i
kornet; men da han saa at det ikke brændte, men at
kornet flommet ut av haugen, saa tidde han stille og
stod bare og undret sig. Det var nok en god maate at
treske paa; for han saa snart, at der ikke var et
eneste korn igjen i straæet, saa rent kunde han aldrig
ha tresket det. Da de to vandringsmændene var fær-

dig med arbeidet sit, lot han dem gaa sin vei, og tænkte at nu skulde han gjøre som han hadde lært. Vorherre og Sankt Peder gik videre frem, og da de kom til en høi bakke, saa de sig om, og da fik de se at laaven til bonden stod i lys lue; for varmen hadde nok ikke tresket kornet for den gjerrige bonden; men den hadde brændt det op. Da sa Vorherre til Peder: «Hvorfor tror du nu, Peder, at bonden har faat denne straf?» «Aa, fordi han vækket os,» sa Peder, «og for prylene som jeg endda kjender over hele kroppen.» Men Vorherre sa: «Nei, nu tar du feil, Peder, «prylene er du skyld i selv, de har du faat; fordi du var saa trassig og endelig vilde gaa ind til den gjerrige bonden mot mit raad og min vilje. Men bonden fik sin straf; fordi han tok saa daarlig imot os. Han vilde altfor fort bli rik, derfor blev han fattig; han vilde ikke bruke sit gods til at gjøre godt mot sin næste, derfor blev det tat fra ham.»

LILJEJOMFRUEN.

(Magyarisk eventyr.)

Det var en gang en konge som var saa snild og god at alle folk i landet, baade høie og lave, elsket ham, og de kunde gjerne ha git sit liv for ham. Han hadde ingen kone, og folkene hans bad ham endelig at gifte sig, saa de kunde faa en likesaa god konge som ham selv efter ham. Kongen tænkte svært paa, hvordan han skulde faa tak i en kone som rigtig passet for ham. Han hadde en gammel ven, som han var svært glad i. Ham spurte han gjerne tilraads, naar det var noget paafærde. Han var jæger i kongens skog, og han kunde hat det meget gildere; for kongen hadde gjerne delt alt med ham; men han trængte ikke noget, derfor levet han i en hytte ute i skogen som andre fattig-folk. Da nu kongen hørte hvad hans folk ønsket, gik han til den gamle jægeren og bad ham om et raad. Han gav ham en rosmårinkvist og sa: «Den som kvisten böier sig for, hun er bestemt for dig.» Nu befalte kongen at alle jomfruer skulde komme op paa slottet, saa mange som kunde komme ind, og ved siden av hver jomfru skulde der staa en soldat og lægge navnet hendes i perler paa et bord. Perlene skulde den faa som kvisten böide sig for; men hvis den ikke böide sig for nogen, skulde hver jomfru faa de perler navnet

hendes var lagt med. Da de nu allesammen sat paa rad, kom kongen med rosmalinkvisten i haanden. Saa gik han forbi alle jomfruene, fra den første til den sidste; men den böide sig ikke for nogen av dem. Den næste dagen blev der sendt bud efter andre jomfruer, og den ene var deiligere end den andre; men rosmalinkvisten böide sig ikke for nogen. «Hvad skal jeg nu gjøre,» tænkte han. «Hvor skal jeg faa mig en kone fra?»

Mens han laa og tænkte paa dette om natten, hørte han noget komme smuttende ind gjennem vinduet, sætte sig paa rosmalinkvisten og begynde at snakke ganske lavt med den. Det var en liten guldfugl, og den sa: «Jeg vilde saa gjerne gjøre kongen noget godt igjen; for han har frelst mig fra falkekloen to ganger. Jeg kan vise ham den jomfruen du böier dig for; hun er i trollhaven, og derfor kommer jeg for at si dig, at du skal gi dig paa veien med kongen i morgen. Jeg skal flyve over dere, saa dere kan bare se efter mig.»

Kongen hørte alt sammen; for hansov slet ikke, saa tankefuld var han. Aldrig saa snart blev det morgen, saa la han i vei. Rosmarinen før foran, og guldfuglen fløi over dem.

Som de nu reiste slik alle tre, mødte de en halt trollhest, som stønnet og bar sig saa ilde. «Hvad feiler det dig, siden du bærer dig slik?» spurte kongen. «Aa, jeg har faat en pil i den venstre siden,» svarte hesten, «og den har jeg gaat med et helt aar nu, og ikke finder jeg et eneste menneske som vil dra den ut for mig. Det er en gammel trollkjærring som har skutt mig for at gjøre min herre vondt.» «Jeg skal trække den ut for dig, jeg,» sa kongen, han grep fatt i sølvpilen og trak den ut av den venstre bogen paa hesten. Med det

samme reiste hesten sig' paa bakbenene og blev til den deiligste hingst kongen hadde set i sit liv. «Tak fordi du var saa snild mot mig,» sa hesten, «jeg vet nok hvem det er du leter efter. Hun er langt borte herfra. Men nu kan du sætte dig paa ryggen min, saa skal jeg føre dig dit, hvor du kan finde hende.» Kongen steg op paa hesten, og den fløi avsted gjennem luften med ham som et lyn. Rosmarinkvisten før foran, og den lille guldfuglen fløi over dem.

De fløi længe over bjerg og dal; tilslut kom de til et glasslot. Der hørte de, det var nogen som skrek og tutet saa det var ikke maate paa det. «Ham maa vi frelse, hvem det saa er,» sa kongen og gik ind i slottet. Og hvad fik han se der? En stor glasmand saa han, og rundt omkring i maven hans surret og surret en humle, og den vilde bryte ham i stykker. «Hvem er du, og hvad vil du?» spurte glasmanden. «Jeg er en fremmed konge, og jeg skal til trollslottet og finde mig en kone; men hvem er du?» sa kongen. «Jeg er kongen i slottet her.» «Men hvad er det som feiler dig, og hvorfor bærer du dig saa ilde?» spurte den fremmede kongen. «Aa, denne humlen vil bryte istykker maven paa

mig.» «Men kan du ikke bli kvit den, da?» «Nei, det kan jeg ikke, saalænge moren lever, og hun er en edderkop med to klør. Den lever evig; for det biter ikke staal paa den. Engang hadde jeg rigtignok en trollhest som kunde magte hende; men den har hun skutt ihjel,» svarte glaskongen. «Kunde ikke jeg faa se den rare edderkoppen?» sa kongen. «Jo, du kan straks faa se den. Se bort i glassofaen der. Der sitter den stakkars konen min. Hun er klædt i bare rosenklær. Hver time kommer edderkoppen og spinder hende ind i væven sin; naar saa den er borte, kommer en liten fugl og plukker istykker væven igjen. Nu kommer edderkoppen straks paa timen.»

Med ett hørte de en forfærdelig dur. Den fremmede kongen saa op imot taket, og da fik han se en fæl edderkop som slap sig ned fra det. Han var ikke sen med at trække frem sverdet og hugg til edderkoppen; men han fik ikke gjort den noget; for den tok igjen med begge forbenene og hadde næsten dræpt ham. Da kom trollhesten fykende ind i glassalen, saa glastrinene brast under den, og saa før den like paa edderkoppen. Da humlen saa at moren var i fare, vilde den flyve ut av glaskongen og hjælpe hende. Trollhesten skjønte hvad den vilde og ropte til glaskongen at han maatte lukke munden godt igjen og ikke slippe ut humlen; men kongen kunde ikke, saa gjerne han vilde; han maatte slippe ut humlen. Da sparket trollhesten slik med begge forbenene, at han dræpte baade edderkoppen og humlen paa en gang. Med det samme blev glaskongen til en stor staut mand, hvis make ikke fandtes her i verden, og glasdronningen blev en vakker kone med rosenklær. Den lille guldfuglen blev til en deilig

jomfru igjen, og glasslottet blev et prægtig guldslot. Han, som hadde været glaskonge, fortalte nu den andre kongen hvordan alt sammen var gåaet til.

«Slottet her,» sa han, «er mit slik som du ser det. Like nedenfor slottet er en hytte. Der bodde det en trollkjærning. Hun hadde en datter som hun vilde jeg skulde gifte mig med; men jeg vilde ikke ha hende. Jeg tok en fra trollslottet, det er hende du ser her, og hende vilde jeg ikke bytte bort for alt i verden. Derfor blev trollkjærningen saa sint, at hun gjorde mig til en glasmann og datteren sin til en humle som altid skulde gnage og plage mig i maven. Hadde det varet en uke til, hadde den gnaget sig ut. Selv gjorde trollkjæringen sig til en edderkop som spandt over rosenklærne til konen min, og stuepiken blev til en fugl som rev itu spindelvæven. Men før hun kunde faa rigtig magt, maatte hun ødelægge trollhesten. Du har trukket ut pilen som sat i bogen paa den, og du har gjort ende paa al vor sorg. Si mig nu, hvad vil du ha for alt du har gjort for os?» «Ingenting», sa kongen, «bare si mig om det er langt herfra og til trollslottet. Dit skal jeg og hente mig en kone.» «Nei,» sa den andre kongen, «det er ikke langt dit, trollhesten fører dig dit i et øieblik.»

Saa satte han sig paa ryggen av trollhesten, og om en halv time var han der. Rosmarinen før foran, og guldfuglen fløi over dem. Da de kom dit, var hele trollslottet i sorg.

«Hvorfor sørger dere saa?» spurte kongen. De svarte: «Den deiligste jomfruen her, vor dronnings søster, har sørget slik over glasdronningen at hun er blit til en hvit lilje, derfor sørger vi.» Kongen bad

dem om at faa se den hvite liljen. Ja, det skulde han faa lov til. Rosmarinen fór foran ham, den hadde slikt hastverk, og da den kom til den hvite liljen, blev den staaende og bukket til jorden, og guldfuglen satte sig paa bladene. Da ristet den hvite liljen sig og blev en jomfru saa deilig, at der ikke fandtes hendes make i syv land. Kongen spurte hende, om hun vilde være dronningen hans. Det vilde hun, og de skulde være hverandre tro til døden, sa de. Paa hjemveien saa de indom slottet hvor søsteren bodde; men saa stanset de ikke, før de kom hjem. Der blev de tat imot med stor stas og pragt. De holdt et stort bryllup, og er de ikke døde, saa lever de endda.

TROLLMANDEN PIAU-LU ELLER DRAGETANDEN.

(Kinesisk eventyr.)

«Kom hit mænd og kvinder fra Tsching-tau, kom og hør! Den usle og uværdige person som kjeder dere alle er den elendige trollmand som går under navnet Piau-lu. Alt hvad dere ønsker kan han skaffe. Han har tryllemidler som kan gjøre ende paa trætter, midler som kan gjøre den dumme til en lærde mand, hvis en i deres familie er myrdet, saa kjender han det trylleord som kan opdage morderen. Bare si hvad som feiler dere, den usle trollmand som nu snakker til dere, kan opfylde alle ønsker, for overalt kjender de Piau-lu, han som eier den berømte og vidunderlige dragetand. En masse mennesker hadde samlet sig om det stillas Piau-lu hadde reist op, og nu lo de og moret sig. Mandarinene saa haanlig paa ham, mængden stirret med aapen mund paa denne merkelige mand som gik høi og stolt frem og tilbake paa sin forhøining i en dragt som skinnet i mange glimrende farver. «Ædle og vellærde trollmand,» sa en mandarin som hette Ve-schang-tse,» «hvad er en dragetand?»

«Er det mulig,» spurte Piau-lu, «at ikke mandarinen Ve-schang-tse vet hvad en dragetand er for noget?»

«Naturligvis vet jeg det,» sa mandarinen som ikke

vilde være den uvidende, «men jeg vilde bare du skulde forklare hvad det var. Det var det jeg vilde.»

«Jeg tænkte nok at du maatte vite det,» sa Piau-lu, «og din ædle befaling skal bli adlydt. Dere vet alle,» sa han og henvendte sig til folkene, at der findes tre store og mægtige drager i verden. Det er Lung eller luftens drage, Li, sjøens drage og Kiau, sumpenes drage. Alle disse drager er kloke, sterke og skrækkelige. De har en merkelig skikkelse og kan paata sig hvilkensomhelst anden. Hør nu hvad der hændte. For flere maaneder siden, dengang kornet endnu stod i aks, hadde jeg en barberforretning i den lille by Siho, og da jeg en morgen sat og ventet paa kunder, hørte jeg en sterk støi av tamtam, og en fyrstelig bærestol holdt utenfor døren min. Jeg skyndte mig at hilse ærbødig paa ham som kom, men før jeg kom helt ut paa gatten, kom en præktig klædd mandarin ut av bærestolen. Paa luen hans var der en sten som hadde en farve jeg aldrig har set før, og tre fjærer av en ukjendt fugl var der ogsaa paa den. Han holdt haanden op til kindet og gik med stolte trin ind i mit hus. Jeg visste ikke hvordan jeg skulde tiltale ham, for jeg var ikke sikker paa hvad rang han hadde. Men han sa med stolt stemme: «Er jeg ikke i barbererens Piau-lus hus,» og naar han snakket lød det som lyden av kobbertrommer mellem bjergene. «Den ringe og usle person som du taler om staar for dig,» svarte jeg og böiet mig saa dypt jeg kunde. «Godt, godt,» sa han og satte sig i min operationsstol, «Piau-lu, jeg har tandpine.» «Ønsker din hellighet,» sa jeg, «at jeg skal lindre din ædle og ophøjede smerte.» «Du maa trække tanden ut paa mig,» sa han, «men ve dig hvis du ikke træffer den rette!» «Aa, det

er altfor stor ære,» sa jeg, «men mit avskyelige og slet førte instrument skal trække din herlighets skjønne tand ut med den største hurtighet.» Jeg tok tangen og opiumsflasken og aapnet munden paa den fremmede. Men da var det som hjertet skulde synke ned i maven paa mig. Tangen hadde faldt ned, hvis den ikke var blit hængende i mit vide ærme. Mandarinens mund var fuld av ild. Naar han pustet, rullet en klar lue op og ned i strupen paa ham. Gummene glødet som smeltet kobber, og tungen hans saa ut som en stekepande som har ligget i ilden i fjorten dager. Men det jeg blev mest ræd for var tændene hans. Det var lange slangetænder som krummet sig indover og saa ut som de var av krystal, og fra midten av dem hoppet smaa ildtunger op og ned. «Din sendrægtige barber,» skrek han, mens jeg stod skjelvende foran ham, «skynd dig, ellers lar jeg dig sprætte op efter længden og steke i solen.» «O herre,» ropte jeg, «jeg er ræd for at mine tænger ikke er sterke nok.» — «Slave», ropte han med tordenstemme, gjør straks hvad jeg ønsker, eller du skal aldrig mer se maanen staa op.» Da jeg skjønte at jeg i ethvert tilfælde kom til at miste livet, kunde jeg likesaa godt forsøke det. Jeg faldt over den første den bedste tand jeg fik tak i, knep til og begyndte av alle kræfter at hale i krystalhuggtanden. Mandarinen brølte som en okse fra Tibet. Luene rullet i en slik masse ut av strupen paa ham, at jeg trodde de maatte svi av øienbrynen paa mig. To av følget og de fire bærere holdt mig om livet og hjalp mig at trække, og slik slet og rev vi i tre, fire minutter, til det smaldt som 9999 raketter. Vi faldt paa gulvet allesammen saa lange vi var, men den skinnende kry-

staltand sat i tangen. Da jeg reiste mig op fra gulvet, smilte mandarinen fornøjet og skrek: «Piau-lu, det var din lykke, du har skaffet mig av med tandpinen. Hadde du tat feil, var du omkommet, for jeg er dragen Lung som hersker over luften, og jeg er likesaa mægtig som jeg er kyndig i trolldom. Ta den tand som du har trukket ut av munden paa mig, det skal være din løn, i den vil du finde et tryllemiddel som du kan gjøre undergjerninger ved. Lev i fred!» Da han sa dette pustet han en hel sky av ild og røk ut avstrupen, saa hele min bolig blev opfyldt af det. Ilden blændet mig, og røken holdt paa at kvæle mig, men da jeg kom til mig selv igjen, var dragen Lung og de fire bærere borte, og jeg visste ikke hverken hvor eller hvorledes de var forsvundet. Slik gik det til at den ringe og dumme mand som her staar for dere kom i besiddelse av den vidunderlige dragetand; hvormed han kan gjøre mirakler.»

Denne historie som blev fortalt med mange haand-bevægelser og en tungefærdighet som næsten var over-naturlig, gjorde stor virkning paa mængden. En liten, elendig skrädder, Hang-pau, som alle visste skyldte en masse penge, sa han gjerne vilde eie dragetanden, saa han kunde faa betalt sin gjeld. Mandarinene smilte foragtelig, det var bare Ve-schang-tse som syntes det kunne være umaken værd at snakke med trollmanden.

«Høitærede trollmand,» sa han, «din historie er vid-underlig; at faa besøk av dragen Lung maa være høist glædelig. Jeg tviler ikke paa din fortælling, og jeg er sikker paa at forsamlingen gjerne vil se nogen eksempler paa dragetandens tryllemagt.»

Mængden var naturligvis enige i det og trængte

sig frem til stillaset hvor Piau-lu stod, og ropte alle sammen: «Den ophøiede mandarin taler viselig! Vi vil se noget!»

Trollmanden blev slet ikke forlegen. De smaa sorte øjnene hans blinket som kjernene i en vandmelon, da han stolt saa sig om.

«Er det nogen av dere som vil se et mirakel, saa si bare fra hvad for et dere ønsker,» sa han vigtig.

«Jeg vil gjerne at al gjælden min skal bli betalt,» hvisket den lille skrædderen.

«O, Hang-pau,» ropte trollmanden. «Jeg kan ikke gaa omkring og betale din gjeld. Gaa hjem, sæt dig i verkstedet dit, arbeid flittig, drik ikke mere vin, saa blir nok gjælden din betalt; for arbeide er den drage-tand som gjør mirakler blandt dovne skræddere.» Fol-kene lo høit; for alle visste at Hang-pau ofte drak sig fuld og var mere paa gaten end paa verkstedet.

«Kanske nogen gjerne vil bli omskapt til en kamel?» spurte Piau-lu, «bare si fra og et skjønnere dyr skal ikke findes i hele Tibet.» Men der var ingen som hadde lyst til det, rimeligvis fordi det var saa varmt, og kamelen maa bære saa tungt.

«Kanske jeg skal gjøre hele forsamlingen til glenter? Eller kanske dere har lyst til at se hele Tung-sjøen komme ind i byen som en vandmelon som gaar istykker og oversvømmer alt?»

«Men da drukner vi jo allesammen!» skrek Hang-pau. «Det er sandt,» svarte Piau-lu, «men saa behøver du jo ikke være ræd for gjælden din mere.» Dermed gav han den lille skrædderen et støt med den lange armen sin, saa den stakkaren trodte han vilde rive ham i stykker og gjøre ham til et frygtelig dyr.

«Nu vel, da ingen vil være hverken glenter eller kameler, saa faar jeg finde paa et under selv,» sa trollmanden. Han gik ned fra stillaset, ned paa gaten og tok med sig en liten trebent stol av bambusrør.

Alle trak sig ræd undav, da han nærmest sig, selv Ve-schang-tse saa litt ræd ut. Piau-lu satte stolen paa jorden og steg oppaa den. «Vakre og velgjorte bambusstol,» ropte han, løftet armene i veiret og viste frem noget han hadde i haanden. Det lignet en polert jaspissten. Trollmanden Piau-lu ber dig i dragetandens navn, voks øieblikkelig høit i veiret!»

Og stoien begyndte virkelig at vokse saa aile saa det. De tre benene strakte sig i veiret og hævet Piau-lu høit op i luften, mens han bøjet og bukket sig for folkene som stod og maapte.

«O, hvor deilig!» ropte han. «Luften her oppe er saa ren. Vinden bringer mig duft fra tebusker, og jeg kan se det sted hvor jord og himmel støter sammen.

Jeg kan høre trommene i Peking, og jeg kan høre oksene i Tibet brøle. Hvem vil ikke gjerne ha en pen, liten bambusstol som kan vokse slik!»

Nu var Piau-lu kommet forfærdelig høit. Benene paa stolen saa ut som silketraader, saa tynde var de i forhold til høiden. Folkene begyndte at bli ræd for trollmanden. «Men vil han ikke stanse, da,» ropte en mandarin som hette Lin.

«Jovist,» sa Piau-lu høit oppe fra, «nu skal jeg straks stanse. Vakre lille stol, den stakkars trollmand ber dig holde op at vokse; men han ber dig ogsaa om at gi den vakre forsamling dernede noget til gjengjeld.»

Stolen holdt straks op at strække sine tynde ben; men med det samme hændte der noget med den som

satte folkene i endda større forundring. De tre benene nærmest sig fort til hverandre, og før øjet kunde se hvordan det gik for sig hadde de paa en hemmelighetsfuld og uforklarlig maate dreiet sig sammen til en traad; men stolen faldt ikke allikevel. Stilken blev nu tykkere og tykkere, og om det glatte bambusrøret begyndte det at lægge sig en ujevn bark. Ovenfra hørtes en svak raslende lyd, og da folkene merket det og saa op, saa de, istedenfor det flate rørsætet som Piau-lu var gaat op paa, en mængde grønt, næsten et helt krat, og derfra kom der frem lange, spidse silkeagtige blader, lysegrønne og fint formede. Men hvor var Piau-lu? Nogen syntes de saa spidsen av luen hans og de skøier-agtige øinene i den grønne bladkronen paa det merkelige træet. Men de fik snart andet at tænke paa; for med én gang kom der dalende ned paa dem som en haglskur en masse kjøttagtige røde frugter. De kom fra træet. Nu blev det naturligvis slagsmaal om frugtene, selv mandarinene var med, og de kjendte snart at de vidunderlige frugter, hvis make de aldrig hadde set, hadde en deilig sot smak. «Det er rigtig,» ropte en klingende stemme, mens de alle sloe om frugtene, «spis frugten mens den er frisk og drik teen, mens den er fin; for solen tørrer, og kulden gjør seig, og de deiligste plommer varer bare en dag.» Alle saa i veiret, og nu gik igjen Piau-lu op og ned paa stillaset og viftet sig med en stor, grøn vifte. Mens folkene endnu stod og forundret sig, hørtes et skrik fra enden av gaten, og en lang tynd mand i en grov, blaa frakke, kom sættende i rasende fart. «Hvor er plommene mine tyvepak!» ropte han aldeles andpusten av hastverk. «Aa, jeg er ødelagt! Min kone maa sulte, og sønnene

mine kommer ikke til at arve andet end tomme kurver!
Hvor er plommene mine!»

«Hvem er det som vover at tale i en slik tone?» spurte mandarinen Lin med stolt stemme. Da manden saa mandarinen, blev han straks ydmyg og bøjet sig til jorden.

«Ak, min herre,» sa han, «jeg er en fattig frugthandler som heter Li-ho. Jeg har butikken min her i nærheten, og jeg stod netop og solgte frugt til nogen kunder, da løftet pludselig alle plommene mine sig op av kurvene, akkurat som de hadde vinger, og fløi i alle retninger op i luften og over hustakene. Jeg trodde det var onde aander som drev sit spil med mig, jeg rendte efter plommene og haabet at faa tak i dem og — hei! Der er jo plommene mine,» han gjorde et sprang efter nogen av de røde frugtene som skrædder Hang-pau holdt i haanden for at ta med hjem til konen sin.

«Dine plommer?» skrek Hang-pau og forsvarte sin eiendom. «Har du nogengang set slike plommer?»

«Denne manden maa være gal,» sa Piau-lu alvorlig, «han gjemmer plommene sine, og saa tror han de har fløjet bort. La én ta og riste frakken hans riktig dygtig!»

En mand som stod ved siden av frugthandleren tok i den lange blaa frakken og ristet av alle kræfter. Da faldt der ut tusener av de deiligste plommer, akkurat som fra et træ i høstvinden. Med det samme kom der ogsaa et sterkt vindstøt, og en støvsky steg like op til toppen av det underlige træet, som endda rørte de lange silkebladene sine over toppen av hustakene. En stund var det som om alle var blit blinde, og da støvet hadde lagt sig, og folk igjen kunde bruke øinene, var

træet borte, og der var ikke andet end en liten bambusstol som vinden drev bortover gaten. Den stakkars frugthandleren Li-ho stod aldeles fortapt og saa paa alle plommene sine som han stod til knæs i.

Mandarinen vendte sig til ham og sa: «La os ikke høre flere narrestreker av dig Li-ho, ellers faar du tyve stokkeslag.»

«Samle dine plommer sammen Li-ho,» sa Piau-lu venlig, «og naar du kommer hjem, saa tænk over det at det ikke altid nytter at løpe med aapen mund og lete efter det en har mistet.»

DE FORVANDLEDE BARN.

(Magyarisk eventyr.)

Det var engang en konge. En kveld kjendte han slik en vidunderlig deilig eplelugt at han sa til tjeneren sin: «Skaf mig øieblikkelig nogen av de eplene som det lugter saa godt av, ellers blir du hængt, og det før du faar suk for dig.» Tjeneren satte sig straks paa en hest og red gjennem syv land og endda flere, eftersom eplelugten drev ham. Endelig kom han til den haven, hvor de deilige eplene vokste. Der bandt han hesten sin og sprang over gjærdet. Men han hadde ikke plukket et par engang, før der kom en gammel styg mand som tok ham og vilde binde ham. Tjeneren sa han bare vilde ha et par epler til kongen, for ellers blev han hængt. Da sa den gamle manden: «Kom og bli med mig ind til den gamle konen. Jeg vil først spørre hende, om jeg skal gi dig et par eller ei.» De gik da ind. Tjeneren blev staaende ute i svalen; men manden gik ind og fortalte altsammen til konen, og hun skjendte saa det var ikke maate med det. Manden hadde tre døtre. Den ældste sa: «Far, hvorfor kan du ikke gi ham et par epler? Kanske kongen vilde ta mig til kone. Hvis han vilde det, saa skulde jeg væve et telt til ham av en snelle hampegarn, og det skulde være saa stort,

at alle soldatene hans fik plads under det.» Den mellemste datteren sa: «Dersom han tok mig, skulde jeg bake en kake til ham av et hvetekorn. Den skulde alle soldatene hans kunne spise sig mætte av.» Den yngste sa: «Og tok han mig, skulde han faa et par deilige

tvillinger med guldhaar, og den ene skulde ha en stjerne paa hodet og den andre en sol, og begge to skulde de ha en guldring om armen. Alt dette hørte tjeneren, og han skrev det op altsammen. Den gamle manden gav ham et par epler og sendte ham avgaaarde igjen. Tjeneren satte sig straks paa hesten og red hjem. Da han kom hjem, gav han kongen eplene. Han spiste dem ikke, han bare bet i dem, og med det samme lo han høit. Da han hadde gjort det, stak han dem i lommen, og saa gik han paa jagt. Pa veien lugtet det saa deilig av eplene, at han ikke kunde la være at bite i dem, og saa maatte han le igjen. Nu syntes tjeneren det

var bedst han viste kongen det han hadde skrevet op, mens han stod ute i svalen. Kongen læste det med én gang, og lot paa øieblikket hestene spænde for vognen sin og reiste til den gamle manden. Da han var kommet frem, sa han til den ældste datteren: «Er det sandt at du har sagt du kunde væve et telt av en snelle hampegarn, og det saa stort at alle mændene mine fik plads i det?» «Ja», sa hun, «det er sandt.» Saa sa han til den andre: «Er det sandt at du har sagt du kunde bake en kake av et hvetekorn, og det saa stor at alle mændene mine kunde bli mætte av den?» «Ja», sa hun, «det har jeg sagt.» Tilslut sa han til den tredje: «Har du virkelig sagt, at hvis jeg tok dig til kone, skulde jeg faa et par deilige tvillinger med guldhaar, og den ene skulde ha en stjerne paa hodet og den andre en sol og begge to en guldring om armen?» «Ja», svarte hun. Da kysset kongen hende og tok hende til kone. Men ikke længe efter at de var kommet hjem, maatte kongen dra ut i krigen. De tok avsked med hverandre, og han reiste.

Ved kongens hof var der en gammel kone som ogsaa hadde en dattter, og hun vilde gjerne at kongen skulde tat hende til kone. Nu indbildte hun dronningen at det var skik og bruk at dronningene der skulde lægge sig paa loftet, naar de skulde ha et barn. Saa bar de dronningen op paa loftet, og der fik hun tvillinger med guldhaar. Den gamle konen tok begge barna og dræpte dem og begravet dem paa hver sin side av slotsporten. Men i sengen til dronningen la hun et par hundehvalper, som en gammel jagthund nede i stalden hadde faat. Saa skrev hun til kongen at dronningen hadde faat et par hundehvalper. Kongen reiste hjem i en

fart, og han var saa sint at han baade skjendte paa hende og slog hende; men dronningen bad saa pent for sig, at han holdt op. En dag stod hun i porten hvor begge sønnene hendes laa begravet. Saa sukket hun dypt av hjertens grund, og med det samme blev hun til en saltstøtte. Nu blev datteren til den gamle konen dronning, og med hende fik kongen ogsaa to barn.

Engang da kongen stod og saa ut av vinduet, fik han se at der stod to guldpærertrær i porten. Han undret sig svært over det; men ingen kunde si ham hvor de var kommet fra. Men med det samme den gamle konen saa dem, visste hun, det var tvillingene med guldhaaret. Trærne vokste og blev saa høie at en kunde se dem fra naboriket, og nu tænkte hun bare paa, hvordan hun skulde faa hugget dem ned. Saa skulde datteren late som hun var syk og si til kongen, at hun ikke kunde bli frisk igjen, hvis hun ikke fik ligge i en seng som var laget av de pærertrærne. Da kongen skjønte at konen hans var dødssyk, spurte han hvad det var som feilte hende; men hun kunde ikke svare. Mens kongen stod og saa paa hende, før hun op og sa: «Nu drømte jeg, at hvis du lot de to guldpærertrærne hugge ned, og du laget en seng av dem, og lot mig ligge i den, saa kanske jeg blev frisk.» Kongen svarte: «Nei, det gjør jeg ikke for alt i verden. Jeg er altfor glad i de to trærne.» Den næste dagen gik kongen paa jagt. Han var ikke før ute av gaarden, før den gamle konen hugget ned det ene træet, gjorde en seng av det, og lot datteren lægge sig i den. Da blev kongen meget bedrøvet, og i sin store sorg lot han ogsaa det andre pærertræet hugge ned, og av det gjorde han en seng til sig selv. Om kvelden la de sig

ogsov rolig til i graalsningen om morgen. Da begyndte den sengen som dronningen laa i med én gang at snakke og sa til den andre sengen: «Hvordan har du det, kjære bror?» Den andre svarte: «Jeg har det godt, det er akkurat likesom jeg netop var kommet til verden.» Det var fordi hans far sov i sengen. Men saa spurte den andre: «Hvordan har du det?» Den sengen som dronningen laa i svarte: «Aa, jeg har det daarlig. Hvis jeg endda længer skal bære paa datteren til den som har dræpt mig, holder jeg ikke ut.» Den gamle sov ikke og hørte alt hvad de sa. Saasnart kongen var gaat paa jagt, hugget hun sengene op i smaapinder og kastet dem paa varmen. Det spraket dygtig, og en glo fór ut av ovnen og ut paa gaarden. Der kom en gammel gjet og slukte den. En stund efter kom den ind paa kjøkkenet, og der fik den et par unger med guldragg. Kongen blev saa glad i disse to smaadylene, at han maatte ha dem i en stue ved siden av sin egen. Men den gamle konen hadde ikke ro paa sig. Aldrig saa snart var kongen drad paa jagt, saa gik hun ind i stuen og slog ihjel begge gjetekillingene med guldragget. Nu var der to piker som skulde skylle indvoldene i den bækken som randt gjennem haven, og de la ikke merke til at der blev liggende igjen et stykke. Det fandt en gammel kraake. Hun tok det i nebbet og fløi med det til den syv og syttiende ø langt ute i verdenshavet. Der gjorde den sig et rede og la to guldegg i det. Da eggene sprak, blev den vel forundret; for der laa to barn med guldhaar i dem. Den ene hadde en stjerne paa hodet, den andre en sol, og begge to hadde en guldring om armen. Kraaken lot dem gaa paa skolen i syv aar hos en gammel mand der paa øen. Da de

syv aarene var forbi, sa kraaken til guttene: «Nu kan ikke jeg fø dere længer, gaa nu til far deres; han er en stor konge. Der faar dere det bedre end hos mig.» Hun fortalte nu hvordan alt var gaat for sig, saa fløi hun foran og smaaguttene efter til de kom til farens slot. Kraaken sa hvordan de skulde bære sig ad, og saa fløi hun hjem igjen.

Begge guttene gik nu til kongen. Han spurte dem hvad de vilde, og de fortalte ham alt hvad kraaken hadde sagt, at den gamle konen hadde gravet dem ned, og at de var vokset op som to pæreretrær. De gik ogsaa ut i porten og snakket med saltstøtten, og den svarte paa alt det kongen spurte om. Da blev kongen saa sint, at han lot den gamle konen binde fast til halen av en vild hest, som før avsted og slæpte hende med sig til hun døde. Men begge sønnene fik det baade godt og vel hos ham og levde i glæde og lykke, og er de ikke døde, saa gjør de vel det endda.

MALMKONGEN.

(Slovakisk eventyr.)

Det var engang en enke. Hun hadde en datter som var saa vakker. Moren var beskeden, men datteren var stolt. Hun hadde mange friere, men hun syntes ikke at nogen var gode nok, og jo mere umake de gjorde sig, desto stoltere blev hun. En maanelys nat vaaknet moren, og da hun ikke fik sove igjen, tok hun rosenkransen ned fra væggen og begyndte at bede for datteren; for hun var saa bedrøvet over hende. Datteren laa ved siden av hende ogsov. Moren sat og saa paa datteren, og glædet sig over hvor vakker hun var. Da lo datteren i søvne. «Jeg undres paa hvad for noget vakkert hun drømmer siden hun ler saa,» tænkte moren, saa bad hun «Fadervor» helt ut, hængte rosenkransen op igjen og la sig til at sove. Om morgenens spurte hun datteren: «Kjære, si mig hvad for noget vakkert du drømte i nat, du lo i søvne?» — «Hvad jeg drømte, mor? Aa, jeg drømte at der kom en og fridde til mig, han kjørte i en kobbervogn, og han gav mig en ring med ædelstener i, de skinte som stjernene paa himmmelen. Og da jeg kom ind i kirken, saa folk bare paa jomfru Maria og mig.» — «Ak, barnet mit, det er altfor stolte drømmer,» sa moren; men datteren gik

til arbeidet sit og sang. Den samme dagen kom en vogn kjørende ind paa gaarden, og en gaardmandsgut som alle snakket godt om, kom og fridde til hende og vilde fæste hende til bondebrød. Moren syntes godt om ham; men datteren sa: «Om du saa kom i en kobbervogn og gav mig en ring med ædelstener som skinte som himmelens stjerner, saa vilde jeg ikke ha dig allikevel.» Saa maatte frieren gaa sin vei, og bedrøvet var han. Men moren sa det var dumt gjort. Den næste natten vaaknet moren igjen, tok rosenkransen og bad saa inderlig for datteren. Med én gang lo datteren høit i sørne. «Jeg undres hvad hun drømte,» tænkte moren, bad «Fadervor» én gang til, hængte op rosenkransen og la sig; men hun fik ikke sove paa længe. Om morgenens spurte hun datteren: «Hvad var det for noget rart du drømte inat, du lo i sørne?» «Hvad jeg drømte, mor? Aa, jeg drømte det kom en og fridde til mig, han kjørte i sølvvogn, og han gav mig et guldpandebaand. Og da jeg kom ind i kirken, saa folk ikke saa meget paa jomfru Maria som paa mig.» «Ikke si slikt barn! Det er altfor stolte drømmer! Bed, saa du ikke falder i fristelse!» Moren snakket alvorlig til hende; men datteren gik ut for at slippe præket hendes og slog døren haardt igjen efter sig. Samme dag kom en fin herskapsvogn kjørende ind paa gaarden, og der kom store herrer og fridde og vilde fæste hende til herrebrød. Moren syntes det var altfor stor ære; men datteren var like stolt. «Om dere kjørte i sølvvogn og gav mig guldpandebaand, saa fik dere mig ikke allikevel,» sa hun. Frierne reiste, og moren skjendte. «Min datter, vær ikke saa stolt, stoltheten hører helvede til,» sa hun; men datteren bare lo.

Tredje natten laa datteren ogsov; men moren kunde ikke faa sove av sorg over datteren, og rosenkransen hadde hun i haanden hele tiden. Med én gang hørte hun datteren slaa op en høi latter i søvne. «Aa, Herregud,» tænkte moren, «hvad drømmer nu det ulykkelige barnet igjen,» og hun bad til den lyse morgen. «Hvad har du nu drømt igjen, du slog op en høi latter i søvne i nat,» sa hun til datteren om morgenens. «Begynder du at skjende igjen nu?» sa datteren. «Si det, bare si det,» sa moren. «Naa ja, jeg drømte nogen kom og fridde til mig, og de kom i en guldvogn og jeg fik en gulddragt. Og da jeg kom til kirken, saa folk ikke paa nogen andre end mig.» Moren vred hændene sine; men datteren sprang ut av sengen, tok klærne med sig og løp for at slippe morens formaninger. Den samme dagen kom der tre vogner kjørende ind paa gaarden, en av kobber, en av sølv og en av guld. For den første vognen var der to hester, for den andre tre, og for den tredje var der otte stolte hingster. Utav kobbervognen og sølvvognen sprang der junkere med røde buksar og grønne luer og frakker; men utav guldvognen kom en ridder i en dragt av bare guld. De gik ind i stuen allesammen, og den unge guldridderen vilde ha datteren til kone. «Bare vi var værdige til en slik lykke,» sa moren. Men datteren tænkte ved sig selv: «Det er jo ham jeg har drømt om!» og hun skyndte sig ind i kammerset sit for at binde en buket av blomster. Da hun var færdig med den, gav hun frieren den efter landets skik, og saa gav han hende en gulddragt, et guldpandebaand og en ring med ædelstener som skinte som himmelens stjerner. Da datteren var ute og pyntet sig, spurte moren: «Hvad slags brød

fæster De nu datter min til?» «Vi har brød av kobber, av sølv og av guld,» sa han, «hun kan vælge hvad hun liker bedst.» Moren syntes alt dette var rart; men datteren brød sig ikke om det. Da hun hadde faat paa sig gulddragten var hun saa deilig. Brudgommen tok hende ved haanden, og saa gik de til kirken; men datteren bad ikke moren velsigne hende, og hun sa ikke farvel til sine pikedager, som skikken var. Moren var ræd og stod i døren og bad for brudeparret. Da de kom fra kirken, satte bruden og brudgommen sig i guldvognen, og følget satte sig i sølvvognen og kobbervognen, og saa kjørte de avgaaarde; men datteren sa ikke farvel til mor sin engang.

De kjørte og de kjørte til de kom til et fjeld. Der var det et hul saa stort som en port. Ind igjennem det hullet styrte de hestene. Da de var kommet indenfor, blev det et forfærdelig jordskjælv, saa fjeldet styrtet ned bak dem. Nu var det aldeles mørkt omkring dem paa alle kanter. Bruden blev ræd; men brudgommen sa: «Vær ikke ræd, vent litt, saa blir det nok lyst og deilig igjen.» Saa kom der løpende smaa nisser fra alle kanter, de hadde røde bukser og grønne luer og fakler i hændene, og alle hilste paa herren sin, malmkongen, og lyste for ham. Nu saa bruden hvem hun hadde faat til mand. Men det brydde hun sig ikke om. Siden kom de til store skoger og fjeld, saa store at de næsten rak op til himmelen; men altsammen var av bly. Da de var kommet forbi der, blev der et jordskjælv igjen, og alt bak dem styrtet ned. Nu kom de til en stor slette, hvor alting skinte og lyste, og midt paa sletten stod et guldslot som var prydet med sølv og ædelstener. Malmkongen førte hende ind i slottet og sa at alt dette

skulde hun eie. Hun var forundret og glad over al den rigdom hun saa. Da hun hadde set paa altsammen, blev hun træt, og da hun saa de smaa nissene dækket et guldbord, blev hun rigtig glad; for nu var hun sulten. Hun satte sig tilbords, og det blev baaret om mat baade av kobber og av sølv og guld. Alle spiste; men bruden kunde ikke, og hun bad brudgommen om et stykke brød. «Gjerne det, ven min,» sa malmkongen, og en av mændene hans kom straks med en leiv kobberbrød; men bruden kunde ikke spise det. Saa kom de med en leiv sølvbrød; men bruden orket ikke spise det. Tilslut kom de med en leiv guldbrød; men bruden kunde nok ikke spise det heller. «Jeg vilde nok gjerne gjøre hvad du ber om, ven min,» sa malmkongen; «men vi har ikke andet brød.» Nu skjønte bruden at det var rigtig ilde for hende, og hun begyndte at graate. Men malmkongen sa: «Det hjælper ikke at du graater og klager. Du visste hvad slags brød du fæstet dig til, og du har faat det som du vilde ha det.» Og slik var det og blev det. Det som var gjort var gjort. Bruden maatte bli der hun var og plages og sultes, fordi hun ikke vilde ha andet end guld. Tre dager hvert aar faar hun lov til at komme frem for dagens lys, naar malmkongen lukker op for skattene i jorden. Det er de tre bededager. Da slipper han hende ut, og da gaar hun og tigger — *om brød.*

GULDGJØK.

(Tatarisk eventyr.)

I et telt bodde en gut paa ti aar og en pike som var syv aar gammel. De hadde hverken far eller mor. De bodde alene i teltet; men de hadde en mængde hester og stor buskap. Gutten eide en hest som ikke hadde noget navn, og ikke hadde han noget selv heller. En morgen med det samme de var staat op, hørte de hestetramp langt borte. Søsteren kikket gjennem et hul i teltvæggen, og da saa hun to kjæmper komme ridende paa to hester. De bandt hestene og kom ind i teltet. Begge kjæmpene bukket dypt for gutten og sa: «En utskutt kule er ikke ræd for stenen, og et utsendt bud er ikke ræd for konger en gang.» De sa videre: «Vi er sendt hit til dig av sytti konger, sytti kjæmper og syv guder. En ond aand har reist sig av jorden, han heter Ai-Kyn (sol og maane). Nu ber guder, konger og kjæmper dig om at komme og slaas med den onde aand. Ingen kjæmpe kan vinde over ham. De syv guder graater; men syv onde aander har reist sig op av jorden og synger og er glade.»

Søsteren vilde ikke la broren reise, han var for ung og svak til en slik kamp, sa hun. Men gutten skjendte paa hende og sa: «Er du gal! Hvem skulde jeg lyde,

hvis jeg ikke lød guder, konger og kjæmper?» Han salet hesten, satte sig paa den og skulde til at ride avsted. Da grep søsteren hesten ved grimen og sa hun ikke vilde slippe ham, hvis han ikke tok hende med sig paa hesten ogsaa. Nu blev gutten sint, tok sverdet og skar grimen over og støtte søsteren bort. Saa slog han paa hesten og satte avsted med de to kjæmpene. Snart kom de til et højt fjeld som laa ved en hvit sjø. Der stod det et telt, paa stranden gik konger og kjæmper, og i en sky sat syv guder og saa ned paa jorden. Paa fjeldet laa Ai-Kyn med haanden under kindet og saa sig om. Naar han saa op mot himmelen, brændte skyene, og naar han saa ned paa jorden, brændte græsset. De syv onde aander stod under fjeldet, de var kommet saa langt op av jorden som til livet, og de sang og lo.

Da Ai-Kyn saa gutten, gav han sig til at le og sa: «Jeg hørte fortælle om en hvit hest som skulde komme fra det hvite fjeld, men dette er jo en hare. Jeg hørte ogsaa om en kjæmpe saa høi som en gran; men dette er jo en liten gut.» Gutten blev sint, sprang ned av hesten og gav Ai-Kyn et slag paa kindet med knyt-næven. Nu reiste Ai-Kyn sig og begyndte at slaas med gutten. De sloe i tre døgn, og Ai-Kyn var den sterkeste; men han kunde ikke faa ende paa gutten. Den fjerde dagen var gutten blit saa meget sterkere at de var jevngode med hverandre. Gutten vilde trække den onde aand opover fjeldet; men aanden vilde trække ham nedover fjeldet, og nu fortsatte de at slaas paa stranden. Der kjæmpet de med hverandre et helt aar, og syv guder, syv onde aander, sytti konger og kjæmper saa paa kampen. Mens de sloe, skalv jorden og sjøen

bruste op, saa vandet stod over sletten og hele buskapen druknet. Folk og fæ flygtet til fjeldet; men gutten og Ai-Kyn kjæmpet i vandet. I sjøen fløt hele røde og sorte strømmer av blod, og guderne sa: «Det røde blod er av gutten, det sorte er Ai-Kyns blod.»

Mens de kjæmpet slik, tok gutten Ai-Kyn paa nakken og bar ham olover fjeldet, og paa veien bandt han armer og ben paa ham. Da gutten var kommet op, tok han sverdet sit og skar store stykker kjøtt ut av Ai-Kyn, det maatte Ai-Kyn selv spise op, ellers truet gutten ham med at brænde ham op. Nu spurte han Ai-Kyn: «Hvor er sjælen din? For hadde du hat den hos dig, hadde jeg dræpt dig for længe siden.» Ai-Kyn svarte: «Paa hesten min er der en sæk, i sækken er en orm med tolv hoder, og den har min sjæl. Naar du dræper ormen, dræper du mig.» Gutten gik bort til hesten, tok sækken av den og med et eneste hugg hugget han alle tolv hodene av ormen, og saa var det forbi med ormen og Ai-Kyn og hesten ogsaa. Med det samme var de syv onde aander borte; men de syv guder og sytti konger og kjæmper kom og bukket sig for gutten og viste ham stor ære. Nu fik han navn og blev kaldt Alten Køøk (Guldgjøk), og søsteren blev kaldt Alten Artjool (Gulddugg). Da Alten Køøk hadde vundet over den onde aand, bukket han sig for de syv guder og bad om at faa sende bud til søsteren og si hende han var ilive. Budet kom igjen og fortalte at søsteren stod paa samme sted som broren hadde forlatt hende, hun levde nok endda; men hun var svak. Hun blev glad og kviknet til, da hun hørte at broren levde.

I landsbyen var en vakker pike som hette Ajazen Ko, og de syv guder og alle konger og kjæmper viet

hende til Alten Køøk. De syv guder velsignet dem, og i bryllupet blev de opvartet av alle konger og kjæmper. Bryllupet varte i syv dager og i ni dager. De syv guder sat i skyene og saa paa det, og siden gjorde de Alten Køøk til konge over alle sytti konger.

Da bryllupet var holdt, og Alten Køøk skulde reise hjem igjen, vilde de syv guder at seks kjæmper skulde ride foran ham paa veien og seks kjæmper bakefter. Alten Chan, far til bruden, fulgte dem ogsaa paa veien. Da Alten Køøk var kommet hjem, gjorde han et stort gjestebud. Om natten mens han sat i gjestebudet hørte han at hesten hans knegget. Han gik ut og ved siden av hesten fandt han en skrivelse, og der stod: De syv guder vil at Alten Artjool skal leve hos dem og ikke være her nede. Alten Artjool vasket sig med sjøvand, bad farvel med sin bror, tok paa sig en dragt med ørnevinger og fløi til de syv guder.

Alten Køøk levet hjemme i fred, hverken kjæmper eller onde aander vaaget at røre ham mere.

VETIKKE.

(Magyarisk eventyr.)

I skythernes land, der hvor ungarerne er fra, var der engang en konge. Hans kone fik en søn, og sønnen blev kaldt Dani. Den samme natten, samme time, ja samme minut fik en hoppe i stalden en folunge, og derfor gav kongen den folen til Dani. Da gutten var begyndt at gaa paa skolen, var han rigtig flittig til at læse og skrive; men han hadde den vanen at han altid, før han gik paa skolen og med det samme han kom hjem igjen, maatte ned i stalden og se til folen sin og klappe den.

Engang som kongen skulde i krig, satte han en marschal til at passe paa konen og barnet sit. Men nu var marschallen og dronningen glad i hverandre. Dronningen var ræd for Dani; fordi han var saa klok, og derfor syntes hun og marschallen, det var bedst at gjøre ende paa guttten. Marschallen spurte nu dronningen: «Hvad skal vi gjøre for at bli kvit gutten?» Hun svarte: «Jeg er moren hans, og jeg vet hvorledes han gjerne vil ha det. Jeg stikker en spids kniv ned ved sengekanten hans. Naar han lægger sig, kjæler og klapper jeg ham; men det liker han ikke, derfor snur han paa sig og stikker sig ihjel.»

Da kongssønnen kom ned for at se til folen sin den dagen, merket han at den var stor. «Hvad er det som feiler dig, da, folen min?» sa han. Men folen vilde ikke si noget da; for kusken stod der; derfor hang den bare med hodet og tænkte ved sig selv: «Naar han har været paa skolen, saa kommer han ind til mig igjen.» Saasnart Dani var kommet hjem fra skolen, løp han ned i stalden til folen, og nu var der ingen andre der. Han begyndte at klappe folen og sa: «Hvad er det som feiler dig, folen min?» Med det samme begyndte folen at snakke og sa: «Det feiler mig ingenting.» Dani blev rent ræd. «Hvadfornoget, kan du snakke ogsaa?» sa han. — «Aa, ja, det kan jeg nok. Men hør nu her, skal du faa vite, hvorfor jeg er saa lei mig. Mor din er glad i marschallen og vil dræpe dig.» Og saa sa folen, hvordan gutten skulde gjøre til natten. Han gjorde som folen sa; han klædde ikke av sig, men la sig paa bænken og blev liggende der til om morgenens. Dronningen og marschallen undret sig svært over at gutten bar sig slik ad. Nu begyndte de at snakke om, hvad de saa skulde finde paa. Dronningen visste at Dani var glad i det som var søtt, derfor gav hun ham mange slags sukkerkaker, og paa de bedste strødde hun gift.

Den næste dagen, da Dani skulde paa skolen, gik han først ned til folen sin. Den sa: «De fik ikke gjort ende paa dig igaar; men du maa passe dig idag ogsaa.» Saa bad folen Dani saa vakkert at han ikke maatte spise sukkerkaker. Med det samme Dani kom fra skolen, løp han ind til folen igjen, og den bad ham igjen om at passe sig. Han gjorde som folen hadde sagt. Ved bordet spiste han litt suppe og stek; men da sukker-

kakene kom, takket han for maten, reiste sig fra bordet og gik sin vei. Da sa marschallen til dronningen: «Vet du hvad du nu maa gjøre? Nu kommer snart kongen hjem. Da maa du late som du er syk og si til ham, at du ikke kan bli frisk igjen før du faar spise leveren av folen til Dani. Det er den som er skyld i alt sammen. Det er ikke Dani som er saa klok. Følg nu bare mit raad, saa skal du se det gaar.»

Ikke før var kongen kommet hjem, før dronningen begyndte at klage over at hun var saa syk, og at ikke noget andet kunde gjøre hende frisk end leveren av Danis fole. «Ja, naar du endelig vil ha den, saa skal jeg la den slagte straks. Bare vent litt til Dani kommer hjem, saa han kan faa se den én gang til,» sa han. Dani kom hjem med det samme, og kongen sa til ham: «Vi maa slagte folen for din mors skyld.» «Ja, kjære far,» svarte Dani, «bare vent litt, til jeg faar paa mig ridestøvlene.» Nu sprang Dani saa fort han kunde ned til folen. Den var svært sorgfuld og sa, at Dani skulde be sin far om at faa lov til for sidste gang at ride tre ganger rundt om gaarden. Saa skulde han be om et bæger vin, først skulde han drikke sin fars skaal, og saa sin mors og marschallens og ønske dem tillykke; fordi de ikke hadde faat gjort det vonde de hadde fundet paa. Dani gjorde som folen sa. Da han hadde faat paa sig ridestøvlene, faldt han paa knæ for faren, og han gav ham lov til det han bad om. Nu red han gaarden rundt tre ganger, saa tok han bægeret med vin og sa: «Først skaaler jeg for min far, og saa for mor og marschallen; fordi de ikke har faat tat livet av mig, som de gjerne vilde.»

Med det samme Dani hadde sagt det, før hesten av-

sted med ham ut av slottet og bort gjennem syv ganger syv land.

Da kongen hørte det Dani sa, lot han marschallen dræpe, og dronningen blev sat i fangetaarnet. Men Dani kom ikke igjen for det. Og da kongen var svært glad i dronningen, tok han hende ut av fangetaarnet og tilgav hende.

Men folen bar kongesønnen Dani til London. Der satte han ham av paa en eng og sa: «Min kjære herre, jeg førte dig hit til England, for at du kan bli konge her en gang, hvis du vil følge mit raad.» Det lovet Dani. Da sa folen: «Hvem det er som spør dig, og hvad de saa spør dig om, skal du aldrig svare andet end: «Vet ikke.»»

Saa gik Dani ind i byen, og straks var der nogen folk som spurte ham: «Hvad er du for en?» «Vet ikke,» svarte han. «Hvor kommer du fra?» — «Vet ikke.» Aldrig svarte han noget andet, og da han hadde været et par dager i byen, fik kongen vite at der var kommet en ung, vakker gut dit, som ikke svarte andet end «vet ikke» til alt han blev spurts om. «Det er godt,» sa kongen, «la ham komme hit til mig, han skal være kjøkkengut.» Kongen likte ham med det samme han saa ham og spurte: «Hvad heter du?» «Vet ikke,» svarte gutten. Kongen lot ham gaa ned i kjøkkenet og sa til overkokken, at han aldrig maatte slaa gutten, hvad han saa gjorde. Nu var det den skikken der i kjøkkenet, at én maatte være hjemme om søndagen og passe varmen, mens de andre gik i kirken. Da det blev guttens tur til at være hjemme, sa de andre til ham at han maatte lægge paa varmen, sætte kjøttet paa og passe paa at det kokte. Det gjorde han ogsaa; men han

strødde fuldt av aské paa kjøttet. Da saa de andre kom hjem og saa, hvordan han hadde stelt med kjøttet, blev de sinte paa ham. Men de turde ikke slaa ham, og om de skjendte paa ham, var han likeglad, og hvis de spurte: «Hvorfor har du gjort det?» Saa svarte han bare: «Vet ikke.» De maatte kaste kjøttet og sætte paa nyt. Men siden fik gutten navnet Vetikke.

Vetikke gjorde saa mange skøierstreker paa kjøkkenet, at overkokken tilslut bad kongen sætte ham til noget andet. Nu skulde gartneren ha nogen til at passe haven, naar han selv hadde noget andet at gjøre. En søndag var gartneren gaat i kirken som han pleiet, og der var ingen andre hjemme end Vetikke og en av prinsessene som hadde vondt i hodet. Da kom folen til ham og spurte om han var frisk, og hvad han bestilte. Vetikke fortalte alt det som var hændt ham. Da gav folen ham et bissel og sa: «Hvis du trænger mig, saa træk bare i bisselet, saa kommer jeg til dig paa øieblikket. Træk nu i bisselet!» Det gjorde han, og straks stod der en vakker rød hest, og en kobberrustning var der ogsaa. Den tok Dani paa sig og red i galop gjennem haven. Alt dette saa prinsessen gjennem vinduet; men hun snakket ikke om det til nogen. Da gutten var færdig med at ride, ristet folen sig litt, saa blev den som den hadde været før igjen og gik sin vei; men gutten gjemte sig bak en kiste som stod i stalden, og bisselet gjemte han ogsaa saa ingen kunde finde det.

Da gartneren kom hjem fra kirken og saa hvordan det saa ut i haven, skrek han: «Hvad er det paafærde her? Vetikke, hvor har du gjort av dig? Ja, jeg skal lære dig at passe haven!» Men kongsdatteren ropte til ham fra vinduet, at han ikke maatte slaa gutten. Han

ropte da bare paa ham, og da han saa benene paa ham som stak frem fra kisten, sa han: «Kom frem Vetikke! Hvorfor har du ikke passet bedre paa?» «Vet ikke,» sa gutten. «Hvis du ødelægger blomstene slik en gang til, saa skal du faa!» «Vet ikke,» svarte gutten igjen. De maatte arbeide en hel uke, før de kunde faa haven slik som den hadde været før. Kongen hadde ogsaa faat vite, hvad der var gaat for sig, mens han var i kirken, og Vetikke hadde passet paa. «Aa ja,» sa han bare, «se til at faa det i orden igjen.»

Den næste søndagen gik de i kirken igjen, og Vetikke og kongsdatteren var igjen hjemme. Hun gjorde sig syk; for hun trodde hun skulde faa se ham ride igjen. Og slik gik det ogsaa. Med det samme de andre var borte, trak Vetikke i bisselet. Straks kom det en deilige sølvhvit hest. Han satte sig paa den og trampet ned alting som var i haven, endda værre end første gangen. Kongsdatteren saa ut av vinduet, og hjertet hoppet i hende, da hun saa hvor vakker Dani var i sølvrustningen paa den prægtige hesten. Da Dani hadde ridd fra sig, ristet hesten sig igjen, og gutten gik og gjemte sig. Men da gartneren kom hjem og fik se haven, gik han næsten fra sans og samling. «Din skøier!» sa han til Vetikke, «jeg skal lære dig at passe haven.» Han sa bare som han pleide: «Vet ikke.» Det tok lang tid, og det var meget bry med at faa haven i orden igjen. Den tredje søndagen var ogsaa alle gaat i kirken, og Vetikke var alene hjemme. Kongsdatteren lot som hun var syk da ogsaa; for hun tænkte den vakre gutten kanske kom igjen. Saasnart de andre var gaat, ristet Vetikke bisselet, og straks stod der en gylde hest der, selv tok han paa sig en klædning utsydd

med guld, og nu satte han sig paa hesten og red i fuld galop rundt i haven, helt til der ikke fandtes en flæk, som ikke var trampet ned. Men denne gangen lot ikke kongsdatteren vinduet være igjen; men hun lukket det op, og støttet hodet i haanden mens hun saa paa Vetikke. Det la Vetikke straks merke til, han sprang ned av hesten og bort til hende og kysset hende paa haanden; men han sa ikke et ord. Da sa kongsdatteren til ham: «Si nu et ord. Jeg vet du kan snakke, naar du bare vil.» Men han red avsted igjen, gik av ved stalden, hesten blev borte med én gang, og selv gav han sig til at gaa op og ned i gaarden. Kongsdatteren skjønte godt, at Vetikke var av fornem slegt; men at han var bedrøvet over noget han ikke vilde snakke om, og nu blev hun ogsaa bedrøvet. Da de andre kom hjem fra kirken og saa at hele haven var trampet ned, spurte de Vetikke: «Hvem har gjort det?» «Vet ikke.» «Hvorfor har du ikke passet paa?» «Vet ikke.» Først vilde de ta og jule ham op; men da han aldrig svarte andet end «vet ikke,» saa tænkte de han ikke var rigtig klok, og saa lot de ham gaa. Engang sa kongen til døtrene sine: «Nu maa vi rigtig se til at skaffe dere en mand, ellers kan dere komme til at gaa her og bli gamle jomfruer.» Kongen bad da til sig alle de kongssønner som fandtes i de nærmeste kongerikene, og alle unge folk av fornem slegt, for at døtrene hans kunde vælge den de syntes bedst om, hvem det saa var. De to ældste prinsessene tok hver sin kongssøn; men den yngste fandt ingen hun likte. Hun sa: «Min far har jo git os lov til at ta hvem vi vil enten han er fattig eller rik, derfor ber jeg ham at han vil la alle dem som bor her i kongsgaarden, komme sammen.» Nu

kom de da frem alle sammen; men hun vilde ikke ha nogen av dem, men spurte: «Er det ikke fler her i gaarden, da?» «Aa, jo,» svarte de; men det er én som du nok ikke kan faa, det er Vetikke.» «La ham bare komme,» sa hun. Da han kom ind i salen, spurte hun: «Hvad heter du?» «Vet ikke.» Da sa kongsdatteren: «Nu er jeg din, og du er min.» Alle undret sig over dette; men det var ingenting at gjøre ved det. Faren vilde ikke ta sit ord tilbake, og saa blev alle de tre parene viet.

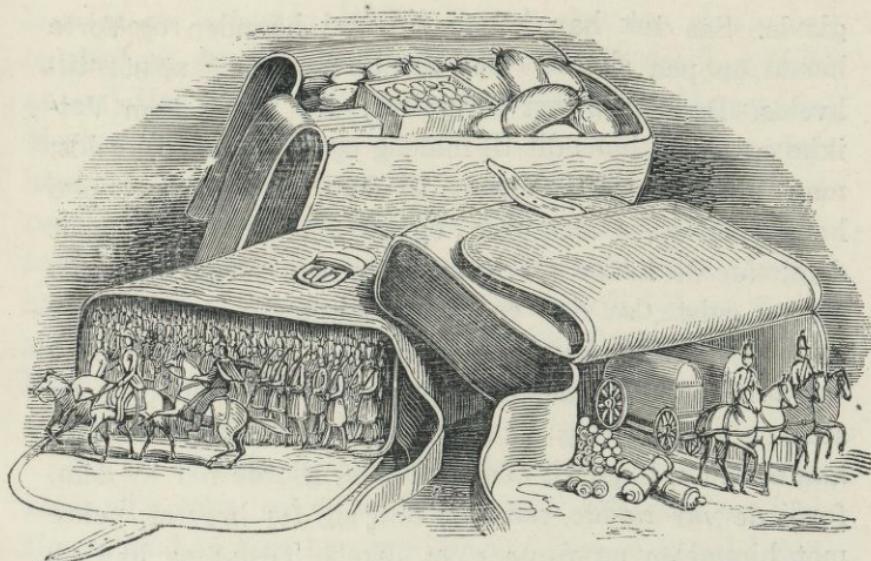
Mens de andre var lystige og glade i bryllupet, sa Vetikke ikke et eneste ord, men gik ind i værelset sit. Da de andre saa han var borte, sendte de bud efter ham og sa han maatte komme igjen; men han sa bare: «Vet ikke.» Da bryllupet var over, sa de andre til kongen at Vetikke kom til at gjøre altfor stor skam paa dem; derfor maatte kongen sætte op et plankehushus utenfor slottet; der kunde han bo med konen sin. Og det gjorde kongen ogsaa. Engang gik de to kongssønnene, som hadde giftet sig med de to ældste kongsdøtrene paa jagt, og de bad Vetikke om at bli med. Men han sa bare: «Vet ikke.» «Ja, men vi vet det, din tosk,» sa de andre og gik. Men Vetikke trak i bisselet, saa ingen saa det, og straks kom den røde hesten med kobberrustningen, og saa red han langt forbi dem og møtte dem igjen, akkurat som om han alt kom tilbake fra jagten. Da de saa ham, sa de til hverandre: «Hvad kan det være for en kongssøn? Han maa være fra et fremmed land, hele rustningen hans er av bare kobber. Hvor kommer Deres høihet fra? Vil De ikke jage med os?» «Jeg er alt færdig med jagten,» sa han og viste dem en guldand han hadde med sig. Da saa de paa

hverandre og sa: «Den skulde det være godt at ha, bare han vil gi os den. Med den kan vi vinde stor ære.» Saa spurte de ham hvad han vilde ha for anden. «Den faar dere ikke for penger,» sa han, «men kan jeg faa fæsteringene deres, skal dere faa den.» De tænkte sig litt om; men saa sa de: «Vi kan godt la ham faa dem. Vi kan la guldsmedene lage os nogen nye.» Saa fik han dem, og de spurte igjen, hvem han var. «Jeg er kongen av Plankenburgs sør,» sa han. De sa farvel til ham og red fornøiet hjem; men Vetikke red foran dem, tok andre klær paa, og da de kom, stod han i døren. De sa: «Nu, svoger Vetikke, hvorfor gik du ikke med os? Se, hvad vi har faat paa jagten?» «Vet ikke.» «Ja, men vi vet det, din tosk.» Kongen blev svært glad over guldanden; for slikt vildt var aldrig set i hans land før.

Næste dag drog de igjen avsted paa jagt og ropte til Vetikke: «Kom og bli med, svoger!» «Vet ikke.» «Aa, la den tosken være i fred,» sa den ene. «Vet ikke.» De red videre; men Vetikke kom foran dem paa en sølvhvit hest, og sølvrustning hadde han. Da de fik øie paa ham, sa den ene: «Der er den kongssønnen vi møtte igaar.» «Nei,» sa den andre, «han hadde jo kobberrustning.» De hilste paa ham og spurte, om han ikke vilde jage med dem. «Nei tak,» sa han, «jeg har alt jaget.» Og saa viste han dem en guldhjort. Den syntes de nu svært godt om og spurte hvad han vilde ha for den. «Dere faar den ikke for penger,» sa han; «men hvis dere vil la dere brænde paa panden med denne guldringen her, saa skal dere faa den.» De saa paa hverandre. «Aa ja, det gjør jo litt vondt,» sa den ene; «men under haaret er det ingen som ser det.» Saa

lot de sig brændemerke. Det gjorde forskrækkelig vondt; men de var saa glade, at de ikke kjendte stort til det. De spurte nu hvem de hadde den ære at tale med, og han svarte: «Jeg er kongen av Plankenborgs sørn.» De sa farvel og red hjem; men Vetikke kom først, og han stod i porten i hverdagsklærne sine, da de kom. De gjorde nar av ham og sa: «Se hvad vi har faat paa jagten!» «Vet ikke.» «Nei, for du er altfor dum,» sa de. «Vet ikke,» sa han. Kongen var mange, mange gange gladere over hjorten end over anden.

Tredje gangen de skulde paa jagt, ropte de ogsaa paa svogerens. Han svarte bare: «Vet ikke;» men saa red han foran dem paa sin gyldne hest og i guldrustningen. Da de saa ham, sa de: «Der er kongen av Plankenborgs sørn.» Da de kom nærmere, kjendte de ham tydelig og spurte ham, hvor han kom fra. «Fra jagten,» sa han. «Hvad har De skutt?» «En prættig guldgaas.» Da de saa den, blev de rent fra sig av glæde og vilde endelig ha den. «Ja,» sa han, «dere skal faa den; men da vil jeg brænde en galge paa ryggen deres.» Vondt gjør det; men det er jo ingen som kan se det, og saa lot de ham brændemerke dem som han vilde. Saa red de hjem med den prættige guldgaasen som de saa dyrt hadde betalt. Saa gjorde de sig rigtig til for kongen, og han syntes dette var det aller bedste de hadde faat paa jagten. Nu gav folen Vetikke tre skrepper og sa: «Din svigerfar faar snart krig med kong Markus Mais, og naar du merker det blir ilde for ham, skal du trække i bisselet, saa kommer jeg, og saa skal vi hjælpe ham, uten at han kjender os.» Den ene skreppen var fuld av soldater som kom frem, naar en vilde ha dem, i den andre var alt som behøves til at

skyte med, og i den tredje var der fuldt op av mat og drikke.

Da Vetikke hadde snakket med folen, tok han hverdagsklærne paa og gik hjem. De hadde lett etter ham overalt, og derfor spurte konen og svogrene hans med én gang: «Hvor har du været hen Vetikke. Nu ser det ilde ut; for nu har vi faat krig.» «Vet ikke,» svarte han. Næste dagen kom der bud at slaget skulde staa om morgenens. Alle folk maatte gjøre sig færdige, og tidlig om morgenens red ogsaa kongen ut med de to svigersønnene sine. Markus Mais vandt og jaget kongens folk ut av landet. Da kongen kom hjem, var hele hoffet i sorg, især konen til Vetikke; for hun tænkte: «Hvad skal jeg nu gjøre med den stakkars mand min, snakke kan han ikke, og noget andet kan han heller ikke.» Til Vetikke sa hun: «Kjære dig, hvad skal vi gjøre nu, naar far min mister landet sit? Hvad skal vi leve av?» «Vet ikke,» sa Vetikke og hoppet høit av

glæde. Saa tok han konen sin ved haanden og førte hende op paa slottet. Der sat de netop og spiste tilkvelds. De blev svært forundret; for aldrig kom Vetikke og konen hans dit til middag og slet ikke til kvelds; men Vetikke gjorde fagter til dem, at han og konen hans vilde spise med dem, og de tok med glæde imot dem; for de hadde aldrig set ham saa lystig. Mens de sat og spiste, sa den ene av svogrene: «Jeg skjønner ikke at Vetikke kan være saa glad, han burde heller være bedrøvet.» Men da sprang Vetikke op, tok en stok og ropte lystig og glad: «Vet ikke!» Saa svinget han stokken, hugg til alle kanter og gjorde nar av dem, fordi de var rædde, saa slog han sig for brystet, pekte mot himmelen og ropte «Vet ikke.» Tilslut sa han og konen hans farvel og gik hjem. Alle de andre forundret sig over at Vetikke var saa glad. Den næste morgen stod alle soldatene færdig opstillet i gatene, begge svogrene red i galop fra slottet midt i mellem rækken, like bort til Vetikke og sa: «Kom nu svoger, og vær med i krigen! Igaar hugg du dygtig fra dig.» Men han lot som han var svært bedrøvet og sa: «Vet ikke.» Da de andre var langt borte, trak han i bisselet, og straks stod folen der. «Kjære herre,» sa den, «nu er du fri. Du har holdt dit ord. Fra nu av kan du snakke.» Du kan ikke tro hvor glad Vetikke blev. Han førte folen ind i gaarden, sprang bort til konen sin og sa til hende: «Nu kjære, søte konen min, vær ikke ræd og ikke bedrøvet, alt skal ende godt.» Konen hans blev svært glad over det han sa; men han sa, hun ikke maatte fortælle sin far at han kunde snakke, og ikke at han gik med i krigen. Saa tok han en panserskjorte paa, kysset hende og red bort. Med det samme han

kom ut av byporten, lükket han op den ene skreppen, og da kom der saa mange soldater ut, at det var fælt at se. Han drog frem med dem og kom akkurat da Markus Mais slog hans svigerfar. Da kongen saa, der kom en stor hær i ryggen paa ham ogsaa, blev han rent ute av sig; men Vetikke sendte en mand med en hvit fane for at vise, han var en ven som vilde hjælpe ham. Kongen kunde ikke skjønne, hvordan dette hang sammen og fortsatte at flygte; men Vetikke ropte til ham: «Jeg er kongen av Plankenborgs sør! Vi maa snakke mer med hverandre!»

Nu lot Vetikke de trætte soldatene hvile sig og førte frem sine egne, og da de hadde holdt paa at slaas i to timer, lot han som han var saaret. Han stak hul i den ene ridestøvlen sin paa mange steder og heldte blod i den, og saa lot han som han ikke saa det. Saa red han tilbake og sa: «Vær ikke ræd! Seiren er vor!» Med det samme sa kongen: «Men prins av Plankenborg, De er jo saaret!» «Hvor?» spurte han. «I foten, blodet flyter jo ut av støvlen.» «Ja, nu ser jeg det. Aa, vær saa snild at gi mig halvdelen av halstørklæet Deres, saa jeg kan binde det om saaret.» «Ja, gjerne det,» sa kongen, «om De saa bad mig om skjorten jeg bar paa mig, skulde De faa den.» Saa fór Vetikke tilbake til krigen og drev kong Markus Mais helt ut av landet.

Nu var krigen endt, og kongen bad prinsen av Plankenborg følge med sig, saa han bedre kunde faa takke ham for den store tjeneste han hadde vist ham. Men han vilde ikke, han skulde nok komme en anden gang. Da de skiltes, satte han sig ned, akkurat som han vilde la soldatene sine hvile godt ut; men da de andre var langt borte, puttet han dem ind i skreppen

igjen, gik saa hjem og fortalte konen sin, at nu var krigen lykkelig over. Saa bad han hende ikke si noget, hun kunde gjerne le og holde leven; men hun maatte ikke fortælle noget. Han sa ogsaa, at hun godt kunde snakke om at Vetikke hadde pekt mot himmelen og været glad. Det hadde nok ikke været for ingenting; for nu var jo sorgen blit til glæde. Men især skulde hun spørre svogrene om, hvad for slags heltegjerninger de hadde gjort i krigen, og hvorfor de ikke hadde tat Vetikke med, saa kunde han da lært at snakke i alle fald. Nu hørte de musik utenfor. Da gik Vetikke utenfor døren og saa svært bedrøvet ut. Begge svogrene kom og ropte til ham: «Din dovenlars, hvorfor lever du i verden, naar du ikke vil andet end dovne dig? Nu har vi været ute og frelst land og rike; men hvad har du gjort?» «Vet ikke,» sa Vetikke.

Om kvelden var der stort gjestebud paa slottet; men Vetikke snek sig væk og gik hjem og stilte soldater rundt om huset med kanoner og skiltvagter. Men konen hans blev igjen, og hun begyndte at spørre svogrene om det, Vetikke hadde bedt hende om. Men de bare roste sig selv. Da hun saa spurte, hvorfor de ikke hadde tat med sig Vetikke, slog de op en høi latter og sa: «Ta med en slik tosk! Jo, det skulde rigtig være noget!» Da de ikke saa Vetikke i salen, sendte de en mand efter ham; men da han fik se alle soldatene, løp han tilbake og sa: «Det gaar ikke an at sende bud til ham. Jeg skjønner ikke hvad der er paa færde.» Saa tok han et par soldater med sig, gik mot Vetikke og ropte: «Kongen befaler at De skal komme.» Han svarte: «Da han er min svigerfar, fortjener jeg ikke at han behandler mig slik, og jeg kommer ikke til

ham, før han kommer til mig.» Kongen gik da ned til ham; men da kongen kom, var alle soldatene borte og Vetikke faldt paa knæ for kongen og sa: «Jeg takker for den store naade.» Saa reiste han sig og bad kongen vise ham frem for de andre, slik som han var nu, klædt i fløiel og rød kongekaape. Alle forundret sig over hvor fin han var blit, og at han kunde snakke saa godt.

De begyndte nu at snakke om kongen av Plankenborgs søn, og om at de alle hadde været ulykkelige uten ham. Da sa Vetikke: «Kjender dere dette halstørklæet?» Ja, de gjorde da det. «Ja, saa behøver dere ikke lete langt efter ham. Jeg kaldte mig slik; fordi jeg bodde i et plankehushus.» Saa viste han frem begge ringene, om nogen skulde kjendes ved dem. Kongssønnene sa begge med én gang: «Det er min.» «Ja», sa han, «ringene har svogrene mine git mig for en guldand, og hvis dere ikke tror det, kan dere se brændemerket paa pandene deres, ja, de skammet sig ikke en gang over at la brænde en galge paa ryggen sin for en guldgas.» Straks blev det set efter om det var sandt, og det viste det sig jo at det var. Nu var der ingen i hele verden som kunde lignes med Dani, kongssønnen, ogsaa kaldet Vetikke. Kongen gav ham sit rike og lot ham krone i London. Ingen brød sig mere om svogrene; men Dani levde lykkelig med konen sin og var snild mot folen sin saa længe han levde.

ILMARIN SMEDS FRIERFÆRD.

(Finsk eventyr.)

Ilmarin smed blev aldrig træt av at smi. Han la jernet i varmen og glødet det. Med det samme kom der en jomfru til smien. Hun stod i døren og sa til smeden: «Visste du Ilmarin smed, hvad jeg kan fortælle dig, la du ikke jernet i varmen.» «Hvis det er noget godt du har at fortælle,» sa han, «vil jeg gi dig et vakkert smykke; men er det noget vondt, skal du faa et glødende jern i halsen paa dig.» «Nu ror to mænd ut i baaten, og de skal fri til Hiisikongens datter, den vakre Kathrine,» sa hun. Ilmarin smed tok jernet ut av varmen, faldt i dype tanker og gik hjem. «Mor,» sa han, «gjør kobberbadstuen varmere end glødende sten og gi mig en fin skjorte og en vakker klædning.» Saa gik Ilmarin smed ind i badstuen, badet sig og kom hjem. Da hadde han ikke sko paa føtterne. Saa sa han til sin bror: «Bror, ta min vakreste treaars-gamle fole og spænd den for guldslæden med jernskjæker, kobbersæle, staaltømmer og tinbrystrem.» Broren gjorde det; men han orket ikke spænde igjen brystremmen. Saa gik Ilmarin smed selv ut og gjorde det.

Ilmarin smed satte sig i guldslæden med jernskjæ-

ker, kobbersæle og staaltømmer og kjørte med den raskeste folen sin over vilde sjøen. Han kjørte saa fort som vinden, og hovene paa hesten blev ikke vaate, og de saa ikke spor efter slæden paa vandet. Han tok igjen to som rodde i hver sin baat. Kathrine, Hiisikongens datter stod i vinduet saa lys og fager og saa ut over sjøen. «Far,» sa hun, «der kommer tre friere; to ror i baat, den tredje kjører paa sjøen i en guldslæde.» Hiisikongen tok imot dem, gav dem mat og drikke, og de sa, de kom for at fri til den fagre Kathrine. Hiisikongen sa: «Hvem av dere kan pløie min ormeakre med bare føtter og bart liv?» «Det kan jeg,» sa Ilmarin smed. De andre bukket og gik sin vei; men Ilmarin smed spændte den raske folen for plogen og gav sig til at pløie. To alen høit yret det av ormer paa akeren, de hvæste og snodde sig baade om plogen og opover Ilmarin; men de gjorde ingenting. Han pløide hele ormeakeren; og gik saa og bukket for Hiisikongen. «Kan du nu faa alle de store fiskene i sjøen til at svømme, og alle de smaa til at hoppe?» sa Hiisikongen. Ilmarin smed gik og gjorde det, og saa kom han bukket for kongen igjen. Saa sa kongen: «Nu skal du gaa til stranden og hente den fagre Kathrines brudeskrin.» Ilmarin smed gik ned til stranden, og der sat tre jomfruer. «I gode jomfruer, si mig, hvor er den fagre Kathrines brudeskrin?» spurte han. «Gamle Untamo har skrinet,» sa de. «Der ser du hvor han bor, mange spor gaar dit bort; men faa gaar derfra.» Ilmarin smed gik til Untamos bolig. Han laa paa marken og drog sig rundt om hele huset, saa hodet og føttene møttes ved døren. Ilmarin smed satte med et eneste sprang gjennem døren og midt ind i stuen. «Du

gamle Untamo, kom med den fagre Kathrines brudeskrin,» sa han. «Du skal faa det,» sa Untamo, «hvis du kan traa paa tungen min og danse der.» Det gjorde Ilmarin smed. Han traakket paa tungen hans og hoppet og danset der. Gamle Untamo gapte halvanden alen i bredden og viste tænder som var en alen lange, og saa slukte han Ilmarin smed hel og holden uten at bite til. Da Ilmarin smed var kommet ned i maven hans tok han av sig skjorten, og den gjorde han til smie, av buksene gjorde han bælg, det venstre knæet brukte han til ambolt, den venstre haanden til tang og den høire til slægge. Han tok kobberknappen ut av skjorten; av den smidde han en fugl med jernklør og staalneb, saa sang han en vise, og fuglen fik liv. Den flakset omkring i gamle Untamos mave, rev istykker aarer og sener og gjorde et hul i sidens hans. Det gik Ilmarin smed ut av og gik til jomfruene som sat ved stranden. «Jomfruer,» sa han, «gi mig den fagre Kathrines brudeskrin.» Jomfruene svarte: «Der ligger det i sanden, ta det og gaa med det.» Ilmarin smed tok det og gik med det til Hiisikongen, bukket og sa: «Her er den fagre Kathrines brudeskrin.» Saa fik Ilmarin smed den fagre Kathrine, Hiisikongens datter.

Ilmarin smed og bruden hans satte sig i guldslæden med den raske folen med jernskjæker, kobbersæle, staaltømmer og tinbrystrem, og saa kjørte de over vilde sjøen saa fort at hovene paa hesten ikke blev vaate, og de saa ikke spor efter slæden paa vandet. Ilmarin smed kjørte til natten kom. Da sang han en vise, saa der vokste op en holme i sjøen. Der la Ilmarin smed sig til at sove ved siden av bruden sin. Da han vaaknet om morgen, var hun borte. Han gik og tællet ændene

som var omkring holmen, og saa at der var én for meget. Saa sang Ilmarin smed en vise: «Gjem dig ikke Kathrine,» og saa stod hun der igjen. Han kjørte saa ut paa sjøen igjen; han kjørte og kjørte til natten kom. Da sang han igjen op en holme i sjøen og la sig til at sove. Da han vaaknet om morgenens, var bruden hans borte igjen. Han gik da og tællet alle trærne paa holmen og saa der var ett for meget. «Gjem dig ikke, Kathrine,» sa han til træet, «her er du.» Saa sang han en vise til hun stod der igjen. Saa kjørte han igjen ut med bruden sin, han kjørte og kjørte paa sjøen til natten kom. Da sang han op en holme i sjøen og la sig til at sove; men om morgenens var bruden hans borte igjen. Ilmarin smed gik og tællet alle stenene som var, paa holmen, og der var en sten for meget. «Gjem dig ikke, Kathrine, her er du,» sa smeden og sang en vise, saa Kathrine stod der. «Kathrine, for din skyld har jeg døjet meget vondt og ikke gruet for det vanskeligste; men nu skal du vandre paa sjøen til evig tid, og til straf skal du altid ha vinden mot dig.» Saa sa Ilmarin smed og gjorde hende til en fiskemaake.

STALLO OG LAPPEBRØDRENE SODNO.

(Lappisk folkesagn.)

Der var engang to brødre som hette Sodno, og de eide en stor renhjord. De hadde en eneste søster, hun hette Lyma, og naar brødrene var ute paa jagt, maatte Lyma passe og gjete renene.

Flere mil fra brødrene Sodno bodde tre brødre av Stalloslegten sammen med sin mor. En dag da Sodnobrødrene var ute paa jagt, kom Stallobrødrene og tok Lyma og alle renene. Men før de fik hende med sig, saa hun sit snit til at knyte enden av et traadnøste fast i gammen. Hun lot traaden løpe efter sig der de gik, og da den ikke rak længer, tok hun rentalle som hun hadde gjemt i päesken og lot smaaklumper falde i rad langs veien, for at brødrene kunde se hvor der var blit av hende og renene. Da de kom hjem fra jagten og fandt gammen tom, og saa at alt var røvet, skjønte de med én gang at det maatte være Stallofolkene som bodde langt vestenfor, som hadde været der og tat med sig søsteren og renene og plyndret alt, saa der ikke var matsmulen igjen i huset. Sodnobrødrene visste ingen anden raad end at gaa efter traaden og rentallen, og saa gav de sig straks avsted for at hevne sig paa Stallofolket.

Tredje dagen ut paa kvelden kom de frem dit hvor Stalloene bodde; men de turde ikke gi sig i kast med dem aapenlyst, de maatte bruke list, og saa kløv de op i et træ ved bækken hvor Stallofolket pleide at hente vand. Ut paa kvelden kom søsteren for at hente vand i det klare maaneskinnet, og brødrene viftet til hende med luene sine, saa hun saa skyggen av dem paa marken og skjønte at de var der. Saar sa de til hende hvordan hun skulde bære sig ad for at frelse sig selv og renene og faa hevn over Stalloene. «Du vet det,» sa de, «at Stallo ikke smaker maten, men kaster den til hundene, hvis den ikke er renslig laget. Naar han har sat gryten over varmen, og kjøttet har kokt en god stund, saa skal du traas paa enden av et av vedtrærne som ligger under gryten, akkurat som av vanvare, saa den holder, og det skvætter kul og aske opi. Saar sier han det ikke er renslig og ber dig ta gryten og bære ut og kaste alt sammen for hundene. Men da bærer du den hit til os. Vi har ikke smakt mat paa tre døgn.»

Søsteren gjorde som brødrene sa, og det gik som de hadde ventet. Da den ældste Stallo saa det kom aske i gryten, sa han til lappepiken at hun skulde bære ut gryten, og slaa altsammen for hundene og hente rent vand til ny kokning. Lyma bar kjøttet til brødrene, og de sa hvad hun videre skulde gjøre.

«Naar du har kokt maten for anden gang, og den ældste Stallobroren har spist, skal du late som du ikke længer er sint paa ham, men som du bryr dig om ham, og saa skal du tøve saa længe med ham, at du faar ham til at ta av sig jernskjorten han har, og naar han har faat av den, skal du lure dig til at sætte den saa nær

varmen at den blir brændende het. Resten skal vi greie selv.»

Lyma gjorde som brødrene bad hende. Den ældste av Stallobrødrene hadde fridd til hende hele tiden; men hun vilde ikke ha ham og skydd ham som pesten; men i kveld lot hun som om hun hadde skiftet sind. Stallo var saa glad over det, at hun straks fik lov til at ta av ham jernskjorten.

Stallo hadde hentet nogen renokser hjem fra marken. De vilde han slagte den næste dagen. Han hadde bundet dem tæt indtil stuevæggen. Nu gik Sodnobraødrene bort til huset, tok tak i hornene paa renoksene og slog dem haardt sammen. Inde i stuen hørte de dette, og det hørtes ut som dyrerne holdt paa at stange hverandre og strype sig i tømmene. Den ældste av Stalloene hørte det straks og sa til den yngste at han skulde gaa ut og skille renene, saa de ikke strypte sig. Han gik ut; men han var ikke før kommet utfor døren, før brødrene hugg til ham, saa han faldt død uten at gi en lyd eller et suk fra sig. Saa begyndte Sodnobraødrene at gjøre larm med renoksene igjen. Da sa Stallo til den andre broren sin: «Gutten raar nok ikke med renene, du faar gaa ut og hjælpe ham.» Han gik ogsaa ut; men de hugg ham ned, saa han faldt uten at gi suk fra sig, akkurat som den første. Renoksene holdt paa at stanges og larmet endda.

«Det var da artig, at de ikke kan faa skilt renene. Nu faar jeg staa op og gaa ut selv,» sa Stallo og vilde trække jernskjorten paa sig; men den var saa altfor varm at han maatte gaa uten jernskjorte. Sodnobraødrene var ikke sikre paa, hvilken vei Stallo vilde komme ut, enten gjennem gangdøren eller en liten bakdør.

Derfor hadde den ældste Sodno stillet sin yngste bror ved bakhøren, for at Stallo ikke skulde undgaa dem, om han fandt paa at krype ut bakveien.

Slik gik det ogsaa; for Stallo hadde begyndt at ane uraad, da brødrene blev saa længe borte, og han kom krypende ut bakhøren. Dette hørte den ældste Sodnobraen, og han sprang til for at hjælpe bror sin; men da hadde Stallo alt faat dødshugget og reiste sig ikke mer.

Imens laa den gamle Stallokjærringen, mor til de tre brødrene, og sov og visste ikke om noget av det som var hændt. Nu bandt Sodnobrødrene paa sig klærne til de to yngste Stallobrødrene og gik ind; for de vilde ha greie paa, hvor Stalloene hadde gjemt skattene sine. Da de begyndte at lysne om morgenens, gik den yngste Sodnobraen bort til gamlekjærringen og la hodet i fanget hendes, for at hun skulde lyske ham. Imens fik han hende til at prate om rensdyr og reiser og mangt og meget; men ret som det var, før han op, som om det var noget han med én gang kom til at huske. «Kjære mor, hvor er det sølvet til den ældste bror min ligger gjemt?» sa han. «Og det vet du ikke?» sa gamlekjærringen og undret sig svært over at han ikke visste det. «Nei, jeg er saa glemesk,» sa han. «Det ligger jo under dørtreskelen,» sa hun. Saa tidde han stille en stund; men om litt spurte han igjen: «Men kjære mor, hvor er sølvet til den mellemste bror min, da?» «Vet du ikke det heller!» sa gamlemor og begyndte at bli sint paa gutten. «Aa, jeg har glemt det; for jeg er saa stutthugsen,» sa gutten. «Det ligger under huggestabben,» sa kjærringen.

Saa tidde han en stund; men om litt spurte han:
«Men kjære mor, hvor er mit eget sølv hen, da?»

Da blev gamlemor sint for alvor og grep efter bjerkeriset og vilde gi ham over ryggen, for at faa ham til at huske. Men Sodno snakket vel med hende, saa han fik stagget hende, og tilslut fik han vite at sølvet til den yngste Stallo laa under sætet til gamlekjærringen. Nu visste de, hvad de vilde vite.

«Kjære bedstemor,» sa Lyma som sat ved skorstenen, «vet du rigtig hvem det er du sitter og snakker med?» «Hvad?» sa gamlekjærringen, «det skulde vel aldrig være Sodno?» «Jo, ham er det,» sa Lyma. Gamlekjærringen begyndte at lete efter ildrøret sit, det som hun pleide suge blod med av dem som hun vilde dræpe og ofre. Men trollrøret var væk; for Lyma hadde lurt sig til at lægge det paa varmen. «Hvor er sugerøret mit?» skrek kjærringen. «Se der ligger det, bedstemor,» sa Lyma og viste hende det i varmen. Stallokjærringen tok det, saa gloende det var, satte det for munden og suget i sig gloende kul og ildmørje med røret, saa indvoldene hendes brændte op, og hun døde paa flekken. Nu grov Sodnobrødrene op sølvskattene, fandt dem alle tre, tok saa søsteren og renene med sig tilbake og reiste østover til sit eget hjem.

DEN SKJØNNE HAVFRUE.

(Magyarisk eventyr.)

Det var engang en fattig mand. Han levet i en ussel landsby. Han hadde været gift i mange aar; men han hadde ingen barn. Han og konen hans vilde saa gjerne ha et barn, og nu bad de inderlig til Gud om, at han vilde gi dem et barn som kunde bli en støtte for dem i alderdommen. Gud hørte ogsaa deres bøn, og konen fik to barn, en gut og en pike, og begge hadde de haar som lyste som guld. Nu gjaldt det om at faa et par skikkelige faddere til barna, og det var ikke saa let for dem som var saa fattige. Manden bad flere; men ingen vilde. Ja, nogen skjeldte ham og konen hans ut. Den gamle manden blev svært bedrøvet, og han visste ikke, hvad han skulde gjøre. Mens han gik paa gaten, møtte han en rik kjøbmand. Da han saa manden var saa sorgmodig, spurte han: «Hvorfor er du saa bedrøvet, gamle far?» «Maa ikke jeg være bedrøvet,» sa han, «min kone har faat to barn, og nu kan jeg ikke finde faddere til dem.» Da sa kjøbmannen: «Hør nu her, gamlefar, jeg og konen min vil svært gjerne være faddere for barna dine; for vi har ingen barn selv; men hvor bor du hen?» Den gamle svarte: «Jeg bor i et faldefærdig gammelt hus. Det er

let at finde; for utenfor døren staar et morbærtræ, den ene væggen er faldt ned, paa den andre siden er der sat støtter, og saa har jeg en hund som heter Cerberus som altid ligger under morbærtræet.» Nu løp gamlingen hjem og fortalte han hadde faat faddere, og den næste dagen kom kjøbmanden og konen hans. Da kjøbmanden fik se barna, blev han rent forundret over at der kunde findes noget saa vakkert i verden. De blev da døpt. Gutten blev kaldt Rudolf og pikken Josefa. Til de var ti aar bodde de hos farens; men saa tok kjøbmanden dem til sig, og da han ikke vilde ha noget bry med al rigdommen sin, gav han hver av dem en butik. Det de tjente paa forretningen kunde de bruke som de selv vilde; men de maatte ikke røre kapitalen. Pleiebarna var svært glad over dette. De begyndte straks at handle, og snart hadde de tjent seks hundrede daler. Engang de hadde litet at gjøre, skulde de finde paa noget at fordrive tiden med, og Rudolf sa til Josefa: «Gaa bort og hent et kortspil, saa morer vi os med at spille kort.»

Josefa vilde gjerne gjøre alt det broren vilde, og saa løp hun bort og hentet kortene. Rudolf sa: «Vi begynder at spille om de pengene vi har tjent; men vi skal altid gi tilbake igjen det vi har vundet.» Ja, det vilde Josefa gjerne. Nu begyndte de at spille, og snart hadde Rudolf mistet alle pengene sine. Da sa han: «Ja, nu kan jeg ikke spille mer; for jeg har mistet alle pengene mine; men nu maa du gi mig dem igjen.» Søsteren gav ham dem igjen slik som de var blit enige om. Saa begyndte de at spille paanyt. Men nu tapte Josefa alle sine penger. Hun sa til broren: «Ja, nu faar du gi mig pengene igjen, saa jeg kan spille vi-

dere.» «Aa, jo,» sa Rudolf. «Da maatte jeg være gal! Tror du jeg sitter her og kaster bort tiden til ingen nytte. Nei, du kan være viss paa jeg ikke gir dig noget igjen.» Josefa blev saa bedrøvet og mindet broren om hvad de var blit enige om, da de begyndte at spille; men Rudolf brød sig ikke om det og sa at han hadde vundet pengene. Da tok Josefa tre daler av kapitalen og begyndte at spille igjen. Nu var Rudolf uheldig, og Josefa heldig; for hun vandt først alle sine penger igjen og endda alle Rudolfs. Nu bad Rudolf om at faa igjen sine penger; men da svarte Josefa: «Du vilde ikke gi mig igjen mine penger, da faar ikke du igjen dine heller.» Da blev Rudolf sint og sa hvis hun ikke gjorde det, skulde han forbande hende, saa hverken himmel eller jord tok imot hende. Hun lot sig ikke skräemme, og da forbandet Rudolf hende virkelig, og med ett aapnet jorden sig og opslukte Josefa, og hun sank ned til fiskenes konge. Han tok imot hende; for han syntes synd paa hende. Med det samme kom pleiefaren ind i butikken for at se til dem, og han spurte straks: «Hvor er Josefa?» «Hun er gaat paa torvet,» sa Rudolf. I begyndelsen trodde ogsaa kjøbmanden det; men da det begyndte at bli mørkt, og hun endda ikke var kommet igjen, syntes han det var rart, og saa spurte han Rudolf igjen, hvor det var blit av hende. Nu visste Rudolf ingen anden raad end at fortælle sandheten, og saa fortalte han hele historien. Han sa: «Da hun ikke vilde gi mig pengene igjen, forbandet jeg hende og sa, at hverken himmel eller jord skulde ta imot hende. Da aapnet jorden sig, og nu vet jeg ikke hvor det er blit av hende.» Da sa kjøbmanden: «Du ondskapsfulde menneske! Hvordan kunde du forbande

din søster. Men har du gjort det, saa forbander nu jeg dig, og gid hverken himmel eller jord vil ha dig; men gid du maa vandre om, til du finder søster din igjen.» Da aapnet jorden sig, og Rudolf sank ned, og han sank og sank helt til han kom til Arabien.

Han gik og gik uten at stanse; han traf ingen og saa ingenting uten endeløse ørkener, og han visste ikke hvor veien gik. Endelig saa han et slot langt borte, og han skyndte sig endda mer; men da han kom dit, var porten lukket. Han tittet gjennem sprinklene og saa en gammel mand som gik frem og tilbake i gaarden. Den gamle manden saa ham ogsaa; han undret sig over, hvor vakker han var, og han spurte hvordan han var kommet dit, og hvad han vilde. Han svarte: «Jeg vilde gjerne ha tjeneste.» «Ja,» sa manden, «jeg vet ikke om der er nogen tjeneste for dig her paa gaarden. Den maa kongen gi dig; han bor paa slottet her. Nu skal jeg gaa og si det til ham.» Gamlingen gik til kongen og sa: «Stormægtige konge! Utenfor slottet staar en gut med guldhaar; han spør om han ikke kan faa tjeneste hos Deres majestæt.» Kongen sa: «La gutten med guldhaaret komme til mig.» Da han kom ind, spurte kongen ham om han var vant til at stelle hester. «Ja, det forstaar sig,» sa gutten. Nu blev han sat til at være staldknegt. Men da det var gaat et par aar, var gutten blit saa stor at hesten næsten ikke kunde bære ham. Nu døde en gammel kusk som var sat til at kjøre ved og vand til kjøkkenet med to hester; men hestene var saa magre og usle at de ikke orket gaa ut av stalden. Kongen sa til gutten: «Nu skal du føre hestene slik, at du kan skaffe kokkene alt de vil ha. Er du flink og bra, skal jeg sætte dig over mere.»

Han føret hestene godt og de kom sig saa pas, at han kunde føre dem til brønden og vande dem. Kongen sa til gutten: «Du kan leie hestene ned til stranden om kvelden; der blir de kanske endda fetere av det deilige grønne græsset som er der.» Gutten førte nu hestene til stranden om kvelden og lot dem beite der til klokken ti. Da kom han til at se utover det Røde Hav, og med ett delte bølgene sig, og op av vandet steg den deiligste kvinde i verden. Hun ropte til ham: «Hør du, gjem dig ikke; kom hit og spis og drik og snak litt med mig.» Gutten gik bort til hende og satte sig og snakket med hende. Da han skulde gaa, tok hun op et tørklæ og tørret hestene med, og da blev det til de deilige røde hester, du kan tænke dig, ja, det var rent en lyst at se dem. Saa vendte hun sig om og borte var hun.

Saa førte gutten hestene hjem. Men da de andre kuskene fik se hestene, gik de til kongen og sa: «Jo, det er en fin gut vi har faat her paa slottet. Inat har han stjalet et par prægtige røde hester; naar han som eier dem opdager det, blir det stor skam for hele hoffet.» «Det kan ikke være mulig,» sa kongen. «Jo,» sa de, «det er saa allikevel.»

Gutten bandt nu hestene og kongen ropte ham bort til sig og sa: «Hvordan tør du komme hit med de hestene du har stjalet? Naar nu han som eier dem kommer, blir det stor skade for mig ogsaa.» «Stormægtige konge!» svarte gutten. «Det behøver De ikke være ræd for. Jeg har ikke stjalet hestene; men jeg er vant til at skjære høiet smaatt og maale vandet jeg gir dem, og jeg stikker ikke havrepengene i lommen, som de andre kuskene gjør. Vil De ikke tro mig, saa

kom og se paa hestene, de er merket med kongens merke.» Kongen gik, og han fandt sit eget merke paa hestene. Da gav han gutten tyve dukater. Gutten blev svært glad over at faa saa mange penger. Den næste kvelden tok han igjen hestene med sig og lot dem beite paa stranden til klokken var elleve. Da saa han utover det Røde Hav. Med én gang delte det sig, og den deligste kvinde i verden steg op av vandet. Gutten vilde først gjemme sig; men han fandt ingen steds hvor han kunde faa gjort det. «Hør her du!» ropte hun, «gjem dig ikke, kom heller hit til mig og snak litt med mig. Gutten gjorde det. Da gutten skulde gaa, tørret hun hestene med tørklæet, og straks stod det to prægtige sølvgraa hester der. De var saa vakre at det skinte lang vei av dem. Saa suste og bruste det Røde Hav, den

deiligste kvinne i verden var borte, og gutten stod der alene. Da han kom hjem med hestene, og de andre kuskene fik se dem, før de til kongen og sa: «Det er en tyv her paa gaarden!» «Hvordan det?» spurte kongen. «Jo, nu har gutten stjalet et par sølvgraa hester, og de er saa prægtige, at naar eieren faar greie paa det, kan det kanske koste Deres majestæt livet.» «Nei, det er umulig,» sa kongen. «Ja, det er nu saa allikevel, da,» sa de. Gutten satte hestene ind i stalden, og kongen ropte paa ham. «Hør her,» sa han, «hvor har du faat de hestene fra? Hvordan kan du være saa fræk at du kommer hit med stjaalne saker. Hvis eieren kommer, kan det jo koste mig livet.» Men gutten svarte: «Vær ikke ræd. Jeg har ikke stjalet hestene. Men jeg har den skikken at jeg smaa hakker høiet til dem og maaler vandet, og saa stikker jeg ikke havrepengene i lommen som andre kusker gjør. Vil Deres majestæt ikke tro mig, saa kan De se paa hestene, de er brændt med kongens merke.» Kongen gik bort og saa paa dem, og de hadde ganske rigtig hans merke paa benet. Saa fik gutten igjen en hel næve dukater, og nu var han inderlig glad over at han hadde saa mange penger. Nu blev han hjemme i tre dager; men den tredje kvelden gik det som før. Han førte hestene ut paa stranden og lot dem beite der. Da klokken slok tolv, saa han utover det Røde Hav, og med ett delte det sig, og den deiligste kvinne i verden steg op av vandet og ropte: «Hør her du! Kom hit til mig og snak litt med mig!» Gutten gik bort til hende og snakket med hende. «Hør nu paa mig,» sa hun. «Hvis du vil at jeg skal bli din og du min, saa maa du aldrig gaa og skryte av at du har en vakker kjæreste, for hvis du sier et eneste ord om mig

til noget menneske, saa kan jeg aldrig bli din.» Da han skulde gaa, tok hun igjen og tørret hestene med klæet, og straks stod det et par deilige guld-farvede hester der. De skinte slik, at det næsten gjorde vondt i øinene at se paa dem. Saa snudde den skjønne havfrue sig om, det Røde Hav suste og bruste, og borte var hun.

Gutten tok guld-hestene med sig hjem. Da de andre kuskene saa dem, gik de igjen til kongen og sa: «Jo, det er riktig en tyveknegt vi har faat her paa gaarden!» «Hvordan det?» spurte kongen. «Jo,» svarte de, «nat har han stjalet to guldhester og de er saa deilige, at naar eieren opdager det, kanske De kommer til at miste baade land og rike.» «Aa, det er umulig,» sa kongen. «Ja, det er nu saa, da,» sa de. Gutten drog hestene ind i stalden. Kongen lot gutten gjøre som han vilde, og han tænkte ved sig selv: «Den gutten maa kunne mere end et troll.»

Nu hadde kongen en gammel staskusk som hadde tjent hos ham i mange aar. Kongen bad baade ham og gutten komme ind. «Hør nu her,» sa han til den gamle kusken, «du har tjent længe hos mig, nu maa du ikke bli sint, hverken paa mig eller gutten; men fra idag av skal han være staskusk, og du skal kjøre ved og vand til kjøkkenet.» Saa blev gutten staskusk; men den gamle kusken blev rasende sint paa ham og sa: «Den skarven! Komme her paa gaarden og tar pladsen fra mig!» Men gutten hadde gode dage, for han behøvde aldri at kjøre, uten naar kongen var ute og kjørte paa stas. Til middags og kvelds spiste han med de andre kuskene. Den gamle kusken var altid sint paa ham, og engang de sat og spiste, sa han: «Dere skal

se den gutten tænker paa at bli konge selv og gifte sig med prinsessen.» Men gutten sa: «Jeg gir prinsessen en god dag, hende bryr jeg mig ikke noget om. Hun er ingenting mot kjæresten min.» Den kamle kusken gik straks til kongen og sa: «Jeg har noget at melde. De andre kuskene snakket sig imellem, om ikke staskusken tænkte paa at bli konge og faa prinsessen; men da sa han: «Jeg gir prinsessen en god dag, jeg bryr mig ikke om hende. Hun er ingenting mot kjæresten min.» Da blev kongen riktig sint og kaldte gutten for sig: «Hvad sa du igaar kveld til de andre kuskene?» spurte han. «Jeg,» sa gutten, «jeg har ikke sagt noget til dem.» Men kongen sa: «Negt det nu ikke, si det like ut, det er det bedste.» Gutten kunde da ikke gjøre andet end at tilstaa. Kongen dømte nu, at gutten skulde hænges næste morgen klokken otte, de skulde sætte op galgen om natten. Gutten bad om at faa snakke med kongen én gang til, og det fik han lov til. Kongen spurte hvad han vilde. «Da det nu er sikkert at jeg maa dø,» sa gutten, «saa vil jeg be om at galgen maa bli reist op nede ved stranden, hvor jeg saa ofte har været med hestene.» Det blev gjort som gutten hadde bedt om, og da klokken slog otte, tok to mænd ham mellem sig og førte ham ditut. Paa veien sa han til dem: «Hvis dere vil hænge mig op slik at jeg ikke kan falde ned og heller ikke kvæles, mens jeg hænger, saa skal dere faa en hel skjeppe dukater av mig.» Det vilde mændene gjerne ha, og saa hang de ham op slik at han hverken faldt ned eller blev kvalt.

Da de var gaat sin vei, sprang han ned av galgen, satte sig under den og graat saa saart. Han var saa bedrøvet, at han gjerne skulde gjemt sig under jorden.

Mens han sat og graat, saa han utover det Røde Hav. Med ett delte det sig, og den skjønneste kvinde i verden steg op og ropte: «Kom hit til mig, det er bedre end at sitte og være bedrøvet. Sa jeg dig ikke at det vilde gaa slik? Nu hadde du nær mistet livet. Du maa ikke skryte av mig. Det gjør os begge skade; men du kan jo ikke la det være. Før kunde jeg gaa frit hvor jeg vilde; men nu maa jeg være bare i min egen by, og hele byen maa bære sorg saa længe jeg ikke kan snakke med dig. Men det blir længe til; for selv om vi træffer hverandre, saa kjender vi hverandre ikke, om vi saa spiser av samme fat og drikker av samme bæger.» Saa vendte hun sig fra ham, det Røde Hav suste og bruste, og borte var hun. Men gutten reiste sig og gik sin vei.

Som han nu gik, kom han til en maurtue; den var saa stor at han ikke visste, hvordan han skulde komme gjennem den. Han blev derfor staaende midt i den og tænkte: «Hvad skal jeg gjøre med disse dyrene, ikke vil jeg slaa dem ihjel, og jeg vil saa nødig traa paa nogen av dem.» Da kom maurdronningen frem og sa: «Jeg skjønner du har et godt hjerte, siden du ikke vil slaa os ihjel og ikke traa paa os, vær ikke bedrøvet, den ene tjenesten er den andre værd. Kommer du i nød nogen gang, saa bare si: «Maurdronning, gi mig din styrke, jeg gir dig min igjen» — saa blir du straks til en maur. Og naar du vil bli menneske igjen, skal du si: «Maurdronning, gi mig min styrke igjen, jeg gir dig ogsaa din.» Gutten blev svært glad over at han hadde lært en slik kunst, og saa gik han videre frem; for nu kunde han komme frem, hvor han vilde. Da han igjen hadde gaat et stykke, traf han saa mange ørner, at

han ikke skjønte hvordan han skulde komme frem. Han blev staaende og tænkte: «Hvad skal jeg gjøre nu? Jeg kan ikke slaa dem ihjel, og jeg vil nødig gjøre nogen av dem noget vondt.» Da sa ørnekongen: «Jeg skjønner du har et godt hjerte, du skal ikke være bedrøvet; den ene tjenesten er den andre værd. Hvis du kommer i nød nogen gang, skal du bare si: «Ørnekonge, gi mig din styrke, jeg gir dig min igjen» — da blir du straks til en ørn og kan flyve, hvorhen du vil. Men naar du sier: «Ørnekonge, her har du din styrke, gi mig min igjen» — saa blir du straks til menneske igjen.» Gutten blev svært glad over at ha lært to slike kunster. Nu var han ikke ræd for hvorledes han skulde komme gjennem verden.

Saa gik han videre frem og kom til et vertshus. Der bodde det en mand som var to hundrede aar gammel. Gutten hilste og sa: «Goddag, gamlefær!» «Det var godt du sa saa,» sa gammelen, «for ellers maatte du ha mistet livet, om du saa hadde hat tusen liv. Hvad vil du her?» Gutten svarte: «Jeg leter efter fiskenes konge. Jeg vilde gjerne vite noget om ham.» «Nu er jeg to hundre aar,» sa manden; «men jeg har aldrig hørt snakke om fiskekongen før. Det kan ikke nytte, du gaan og spør efter ham. Du kan heller bli her hos mig; for jeg har ingen tjenestegut.» «Om jeg saa skulde dø,» sa gutten, «her blir jeg ikke.» «Jeg mener det bare godt med dig,» sa gammelen, «og jeg vil ikke være skyld i at det skal gaa dig galt. Et litet stykke herfra ligger hundrede gjetere med hundre hunder saa store som kalver, og du kan ikke komme nogen anden vei; derfor maa du dø, om du saa hadde tusen liv.» «Ja,» sa gutten, «det er det samme enten jeg

dør her eller der,» og saa lot han manden staa og gik sin vei. Bedst han gik, kom han til en stor ild, og rundt om den laa hundrede gjetere og hundrede hunder. «Ja, hvad skal jeg gjøre nu?» tænkte han, «gaar jeg gjennem her som jeg er, saa river de mig i tusen stykker, saa det ikke blir filla igjen av mig, gjør jeg mig til en maur, saa traar kanske en av dem paa mig, og saa er det ogsaa forbi med mig, og gjør jeg mig til en ørn, saa faar kanske en av gjeterne se mig og skyter mig. Men det faar staa i Guds haand. Ørnekonge! Gi mig din styrke, jeg gir dig min igjen!» Straks blev han til en ørn, fløi høit op i veiret og ganske sagte ned igjen paa den andre siden, saa ingen av hundene la merke til ham. «Ørnekonge!» sa han saa, «gi mig din styrke igjen, her har du din!» Og straks blev han til et menneske igjen. Gamlegjeteren, som var tre hundrede aar gammel, saa ikke gutten før han kom imot ham og hilste: «God aften, gamlefar!» «Velkommen,» sa han, «du har sandelig lykken med dig, siden hundene ikke har lagt merke til dig. Hvorledes er du kommet hit, og hvad er det du vil?» «Jeg gaar og spør efter fiskekongen,» sa gutten, «jeg vilde gjerne vite noget om ham.» «Nu er jeg tre hundrede aar gammel,» sa manden, «og aldrig har jeg hørt snakke om fiskekongen. Det nytter ikke du gaar og spør efter ham, bliv heller her og ta tjeneste, du behøver ikke gjøre stort, du maa bare altid være her paa gaarden.» «Ja, saa kan jeg jo gjerne bli her,» sa gutten. Men de hundrede gjeterne tjente hos den deiligste kvinde i verden, og de gjætte hundrede gjeter som de melket hver morgen, til de fik en stamp fuld av melk, og i den badet den skjønne havfrue sig. Men det var ingen forskjel paa melken og al-

mindelig vand, før gutten en morgen bar melken ind. Men da den deiligste kvinde i verden hadde badet sig i den melken, blev huden hendes saa bløt og fin som paa et litet barn. De kjendte ikke hverandre, endda de hadde snakket sammen. Den næste morgen var det en anden som bragte hende melken. Hun vasket sig litt i melken; men den var ikke slik som da gutten hadde bragt den ind. Da sa hun: «Si til ham som var her med melken igaar, at han skal komme med den imorgen ogsaa.» Den næste morgen kom gutten med melken, og da hun hadde vasket sig i den, blev huden hendes som paa et litet barn. Hun sa til gutten: «Du kan bli her hos mig, du.» «Nei, det kan jeg ikke,» sa gutten, «jeg maa være hos de hundrede gjeterne. Da han kom hjem, spurte han gammelgjeteren om det ikke var et vertshus tæt ved. «Ja, hvad slags vertshus skulde det være?» spurte han. «Slikt et vertshus hvor folk danser og morer sig, vel,» sa gutten. «Jo, der er nok av slike,» sa gammelen, «og du kan gjerne gaa og danse; men du maa passe dig; for der er slemme folk der ogsaa som kan slaa dig ihjel.» «Ja, men naar ikke jeg gjør dem noget, da,» sa gutten. «Ja, saa kan du gaa,» sa gammelen.

Da det blev mørkt, gik gutten. Men han gik ikke til vertshuset; han gik til slottet hvor den skjønne havfrue bodde. Da han kom dit, var porten lukket, saa han ikke kunde komme ind. Han stod en stund og tænkte paa hvad han skulde gjøre; men saa sa han: «Maurdronning! Gi mig din styrke, jeg gir dig min igjen.» Saa blev han til en maur og krøp under porten, opover trappene og op til det værelset hvor den skjønne havfruesov med piken sin. Han krøp ind gjennem nøkkelhullet, op i sengen og stak den skjønne havfrue,

saa hun skrek høit og sa til piken: «Du har ikke set ordentlig efter i sengen.» De tændte lys og lette og lette; men de fandt bare en maur. Han gjorde slik en to, tre ganger; men da grep havfrouen til i en fart, fanget mauren med klypen og puttet den ned paa en flaske som hun satte i vinduet. Nu var mauren fanget. «Hvis jeg nu blir maur,» tænkte gutten, «saa maa jeg dø her i flasken; «men hvis jeg blir mig selv igjen, saa vet jo alle at det var mig.» Da det blev dag tænkte han, at det var altfor galt at dø som maur, han fik prøve, og saa ropte han: «Maurdronning! Gi mig min styrke, her er din igjen.» Med det samme kom der en gut op av flasken, og han var saa vakker, at havfrouen blev glad i ham. «Gaa ikke bort,» ropte hun, «bli her hos mig!» Men gutten var glad han kunde slippe bort, derfor hørte han ikke paa hvad hun sa, men gik hjem og sa til den gamle gjeteren: «Gamlefар, nu er jeg kjed av tjenesten. Nu gaar jeg dit jeg kom

fra.» «Ja vel,» sa gammelen, «naar du ikke har lyst, saa vil jeg ikke holde paa dig, om du saa var min egen søn. Gaa du, og Vorherre være med dig!»

Saa gik gutten sin vei, og han gik til han kom til den stranden hvor havfruen pleide at komme op av vandet. Han saa at bølgerne gik nedover akkurat som trappetrin, akkurat som om de var hugget av sten. «Det faar staa i Guds haand,» tænkte han, «jeg vil gaa derned.» Saa gik han ned av trappen og gik helt til han kom til et land. Da suste og bruste det Røde Hav og lukket sig over ham, og han blev dernede. Han hadde gaat saa længe at han holdt paa at dø av sult og tørst. Da kom han med én gang til en deilig frugthave, der var alle slags frugtrær, og under hvert træ stod en guldseng. Han var saa sulten at han tænkte: «Det faar gaa som det vil, jeg tar av frugten!» Saa begyndte han at spise av et pæretræ, og da han var mæt, begyndte han at gaa op og ned mellem guldsengene. Dette var fiskekongens gaard; men til al lykke for gutten var han ikke hjemme, men ute og styrte landet sit. Om litt kom fiskedronningen fra slottet og ned i haven. Da gutten saa hende, faldt han paa knæ for hende og sa: «Dronning, jeg vil ikke negte det, jeg har spist av guldpærerne; for jeg var saa sulten.» «Du skal ikke være ræd,» sa hun, «ingen skal gjøre dig noget.» Saa tok hun ham i haanden, leiet ham ind til sig og gav ham baade mat og drikke. Gutten spiste sig riktig mæt, og saa la han sig til at sove. Da klokken var otte om kvelden, kom fiskekongen hjem, og med det samme han kom ind av døren, sa han: «Jeg lugter fremmede.» «Aa jo, hvem skulde det være?» svarte dronningen, «det er jo ingen her.» «Aa, negt

ikke, la dem bare komme frem,» sa kongen. Det kunde ikke nytte at negte længer. Hun fortalte da at det var kommet en gut fra fremmed land, og hun hadde git ham mat og drikke. Da sa kongen: «Ja, la saa mig ogsaa faa noget at spise.» De satte sig for at spise til kvelds. Mens de sat ved bordet, sa kongen til gutten: «Kom nu hit og pis med os.» Mange tak, konge,» sa han, «men jeg har faat nok.» «Aa, bare kom og spis,» sa kongen igjen. Saa stod gutten op, spiste og drak, og saa gik han bort og la sig igjen. Kongen og dronningen tok nu frem et kortspil og satte sig til at spille om penger, og kongen sa: «Kom og spil med os!» «Ikke for alt i verden, konge,» sa gutten, «det er jo det som er skyld i at jeg maa vandre slik omkring som jeg gjør.» Kongen sa ikke mer da; men siden spurte han ham to ganger om han ikke vilde spille, men fik hver gang samme svar. Saa spurte kongen hvad han mente med det, at det var derfor han maatte vandre omkring. Saa fortalte gutten, hvorledes alt var gaat til, om kortspillet med søsteren, og at han hadde forbandet hende. Da blev fiskedronningen glad, reiste sig op og gik over i det andre slottet; for der bodde bror til fiskekongen, og han var gift med guttens søster. «Her er din bror,» ropte hun; men da begyndte Josefa at skjælve slik, at hun ikke orket gaa og møte ham engang. Da tok dronningen gutten ved haanden og førte ham bort til søsteren, og de kjendte hverandre igjen med én gang og graat av glæde.

Om en stund sa gutten til søsteren: «Nu maa du si til din mand at han maa reise hjem med os; for hvis ikke han vil følge med, mister jeg dig jo igjen.» Saa pakket de tolv vogner fulde av sølv og guld og reiste

hjem til sit eget land, og fiskekongens bror fulgte med dem. Nu var forældrene deres blit saa gamle at de næsten ikke orket gaa mer, og slik var det med kjøbmanden og konen hans ogsaa. Da de kom til farens hus, sa gutten: «God aften, far.» «Velkommen, prins,» sa den gamle manden, «jeg kan da ikke være Deres far?» «Aa, det kunde du nok være,» sa gutten; «men kan vi faa hus her i nat?» «Det kunde dere nok,» sa han, «bare huset var saa pas.» «Vi kan godt ligge ute i svalen i nat,» sa gutten. Saa gik de ind alle tre og var der til over morgen. «Nu, hvormeget skal du saa ha for nattelogiet, far?» sa gutten. «Aa, det var daarlig for en slik kongssøn som du er,» sa den gamle, «jeg skal ikke ha noget for det.» «Ja, men jeg vil ikke ha det for ingenting,» sa gutten, og saa læsset de av ute i gaarden seks vogner fulde av guld og sølv. Den andre kvelden gik de til den gamle kjøbmanden. «God aften, gamlefар,» sa gutten. «Velkommen, prins,» sa han. «Var det mulig at faa være her i nat?» spurte gutten. Ja, det kunde de da gjerne, og han gav dem god kveldsmat og gode senger, og de laa der til om morgen. Da spurte gutten, hvad kjøbmanden skulde ha, fordi de hadde faat være der. Kjøbmanden sa han vilde ikke ha noget av slik en prins; men gutten vilde ikke ha noget for ingenting og læsset av to vogner med guld og sølv utenfor huset til kjøbmanden. De hadde nu fire vogner selv, og de reiste de utenfor byen med. Da de var kommet et stykke utenfor byen, møtte de en tigger; men den tiggeren var Vorherre selv, og han gik efter dem hele tiden og tigget og bad, og de øste penger ut til ham med hænderne, saa han ikke kunde faa op alle engang. Saa spurte han dem om det ikke

var noget de ønsket sig, noget de vilde be Vorherre om. «Jeg ønsker ingenting for mig selv,» sa gutten; «men jeg har gamle forældre og pleieforældre, og jeg vilde gjerne de skulde bli likesaa unge og leve likesaa længe som os.» Med det samme var tiggeren borte. De vendte om og gik tilbake til forældrene. Da de kom hjem, var de fire gamle folkene likesaa unge som de andre tre. Gutten fortalte far sin hvordan alt var gaat til, og fiskekongens bror giftet sig ordentlig med Josefa, og saa levet de i fryd og glæde alle sammen.

FATTIGMANDEN OG DØDEN.

(Magyarisk eventyr.)

Der var en gang en fattig mand. Han hadde saa mange barn som det er huller i et soll, ja kanske endda fler. Da det sidste barnet blev født, visste han ikke hvor han skulde faa faddere fra; for alle mennesker hadde været fadder hos ham. Saa gik han avgaarde og gik gjennem syv land, og syv land til, og lette efter en gudfar til barnet sit. Som han nu gik slik og ikke hadde nogen ro paa sig, møtte han Vorherre, og han spurte: «Hvor skal du hen, stakkars mand?» «Jeg leter efter en gudfar til barnet mit,» svarte han. «Ja, da behøver du ikke lete længer,» sa Vorherre, «jeg vil være gudfar til det.» «Hvem er du da?» sa manden. «Jeg er Vorherre.» «Nei,» sa manden, «dig er jeg ikke tjent med, det maa være et godt menneske du skal bli glad i.» Saa gik han videre avsted, og saa møtte han døden. Døden sa: «Hvor skal du hen, stakkars mand?» «Jeg leter efter en gudfar til gutten min,» sa han. «Ja, da behøver du ikke lete længe; for jeg vil staa fadder til gutten din,» sa døden. «Hvem er du da?» spurte manden. «Jeg er døden.» «Ja, det er godt,» sa manden, «dig vil jeg ha til fadder; for du gjør ikke forskjel paa gode og onde mennesker.» «Kom og bli

med mig hjem litt først,» sa døden. «Jeg vil bare hjem og ta paa mig stasklærne, ellers kjender alle folk mig.»

Fattigmanden gik med døden; men da han kom ind i huset, blev han rent ræd; for det brændte slik en mængde store og smaa lys der. «Hvad er alle de der for nogen lys?» spurte han. «Det er livslys,» sa døden, «hvert menneske har sit lys, og ingen kan leve længer end lyset brænder.» «Aa var saa snild at vis mig mit, da!» sa fattigmanden. Døden viste ham et som var næsten nedbraendt, saa det bare var en liten stubb igjen. «Aa kjære dig gudfar,» sa fattigmanden, «sæt en liten stubb til paa lyset mit, ellers brænder det jo ut sraks.» «Nei, det tør jeg ikke for Opstandelsen,» sa døden, «hvis jeg gjør lysene længer, saa finder den ingen at vække op, og da blir den sint.» Men fattig-

manden bad og tagg saa længe, til døden satte en liten stubb paa lyset hans. Saa gik døden hjem med manden og han holdt en barnedaab og et gjestebud saa gildt, saa døden blev saa lystig og glad, at han gav manden magt til at gjøre alle syke friske igjen, selv om de laa paa det sidste. Han skulde bare røre ved sengen; men han maatte ikke si hverken Fadervor eller Amen; gjorde han det, maatte han dø selv paa timen. Fattigmanden blev snart navngjeten for den store magt han hadde; han blev hentet baade til konger og storfolk for at gjøre dem friske, saa han blev rik ogsaa.

Da døden sa farvel til manden, sa han at han endelig maatte komme og besøke ham. Nu var det gaat et par aar; men endda hadde han ikke været hos døden. Saa tænkte han, han rigtig skulde gjøre det en gang og spændte de prægtige graa hestene for glasvognen — for nu var han storkar — og saa kjørte han saa fort han kunde til døden. Da han var like ved huset, møtte han et litet barn som gik paa gaten og graat. Han tok det ind i vognen til sig og spurte hvorfor det graat saa. «Aa,» sa barnet, «det var et ord i bønnen, jeg ikke kunde komme paa, og saa slog far mig, og derfor graatter jeg.» «Hvad var det for et ord da?» spurte manden, «var det Fadervor?» «Nei, det var det ikke,» sa barnet. Manden læste hele Fadervor; men ordet fandt han ikke. Tilslut sa han: «Kanske det var Amen?» «Ja, det var det,» sa døden; for det var ham som var barnet. Saa var manden død med det samme; men sønnene delte den store rigdommen som var efter ham, og er de ikke døde, saa lever de endda.

TOMMELITENS LIV OG HÆNDELSER I ENGLAND.

(Engelsk eventyr.)

I kong Arthurs tid levet der i England en mægtig trollmand som hette Merlin. Engang han var ute og reiste, kom han til en bondegaard. Han banket paa og bad om at faa noget at drikke. Bondekonen tok godt imot ham og gav ham baade melk og brød. Det smakte godt, for han var sulten efter den lange reisen og tørst i varmen. Mens han spiste, sat han og saa sig om, og han skjønte straks at det maatte være noget iveien med manden og konen; for de saa saa bedrøvet ut begge to, endda de hadde det saa pent og ordentlig hos sig. Han spurte dem hvad de sørget over, og de sa at det var fordi de ikke hadde nogen barn. «Jeg skulde være saa glad,» sa konen, «hvis jeg hadde en sön, selv om han ikke var større end tommelfingeren til far.» Merlin syntes det var et snurrig infald av konen at ønske sig en sön som ikke var større end tommelfingeren til manden; men da han altid pleide at ta folk paa ordet, saa lovet han hende at hun skulde faa det hun ønsket opfyldt. Med det samme han kom hjem, sendte han bud efter alfedronningen, og da hun kom, fortalte han hende om konen som var saa bedrøvet; fordi hun ingen barn hadde. Alfedronningen syn-

tes synd paa hende og mente, det var bedst hun fik det hun ønsket sig.

Det varte ikke længe, saa fik bondekonen en søn, og han var akkurat saa lang og saa bred som farens tomelfinger. Konen sat netop i sengen og saa paa gutten hun var saa glad i, da alfedronningen kom ind, kysset gutten og kaldte ham Tommeliten. Efter hende kom en masse andre alfer og féer; de tok og klædde paa gutten. De gav ham hat av et løvblad, skjorte av spindelvæv, bukser og trøie av myrdun, strømper av et rødt epleskal, og dem bandt de fast med to haar av morens øienbryn; sko fik han ogsaa, og de var av musekskind med haarene ind, for at de skulde være bløte at gaa paa.

Tommeliten blev aldrig større end farens tommelfinger; men klok og slu og fuld av skøierstreker var han da han blev ældre, saa moren hadde sin store nød med ham mangen gang. Naar han og de andre guttene spilte om kirsebærstener, og han hadde tapt alle sine, saa krøp han ned i lommen til de andre. Der tok han saa mange han orket bære og saa begyndte han at spille igjen. Men en gang gik det ham galt. Da hadde han krøpet ned i en pose med kirsebærstener, og den gutten som eide dem fik se ham. «Stjæler du, Tommeliten,» sa gutten, «saa skal det gaa dig galt.» Saa trak han baandet sammen om halsen paa ham, saa bare hodet stak frem av posen, og saa ristet han posen slik, at Tommeliten fik hele kroppen og benene slaat og klemt av kirsebærstenene, saa han maatte tigge og be om at faa slippe, og si han aldrig skulde gjøre det mør.

Men den næste dagen fik guttene det igjen. Da tok han alle ølglassene til mor sin og hang dem op paa en

solstraale, og da de andre guttene saa det, mente de at det kunde de ogsaa gjøre. Men de hadde ikke faat nogen alfegave, og derfor slog de istykker alle glassene og fik juling av forældrene. Tommeliten lo sig næsten fordærvet over dette, og de store guttene blev saa sinte paa ham, saa moren ikke turde la ham være sammen med dem længer, men tok ham med sig hjem. Nu skulde han hjælpe hende i huset med alt han ikke var for liten til at gjøre.

En dag stod hun og rørte en deig til en pudding, og Tommeliten var krøpet op paa kanten av krukken for at se hvad hun gjorde. Da hun snudde sig et øieblik, faldt han ned i krukken, og hun saa det ikke, men rørte ham ind i deigen, og saa satte hun puddingen over varmen. Da Tommeliten merket det blev varmt, gav han sig til at danse omkring i puddingen, saa den før rundt i gryten. Moren trodde det var noget galt med puddingen, og da hun med det samme fik se en knappestøper som gik forbi, gav hun ham puddingen og var glad til, at hun blev kvit den. Knappestøperen gik med puddingen og var glad over den gode maten han skulde faa, det var længe siden han hadde spist pudding. Som han gik, kom han til et gjærde han maatte over; men med det samme maatte han nyse, og saa skrek Tommeliten himmelhøit: «Hjælp Gud!» Knappestøperen blev saa ræd, saa han kastet puddingen langt fra sig og løp det forteste han kunde. Men Tommeliten krøp ut av puddingen som var gaat i mange stykker, og saa sprang han hjem til moren sin. Hun skjønte ikke hvor det var blit av ham og hadde lett efter ham baade høit og lavt.

En dag tok hun Tommeliten med sig ut paa marken,

da hun skulde melke kuene, og da det blaaste noksaa meget, tok hun en traad og bandt ham fast til en tistel, for at han ikke skulde blaase bort. En av kuene fik se hatten hans, den var av et ekeblad, og saa tok den baade ham og tistelen i én bit. Tommeliten blev saa ræd for de store tændene til kua, at han skrek av alle kræfter paa moren. «Hvor er du hen, són min?» spurte hun. «Her er jeg jo, i mund paa den røde kua,» svarte han. Moren visste ikke hvad hun skulde gjøre,

hun baade graat og bar sig; men kua blev saa ræd over alt det levenet Tommeliten gjorde i halsen paa den, saa den gapte høit, og lot ham falde ut. Saa tok moren ham i forklæet sit og gik hjem med ham.

En anden gang var faren ute paa akeren og pløjede og hadde Tommeliten med sig. Han hadde faat tak i et bygaks, og det gik han og slog paa hestene med; men med ett faldt han ned i en akerfure og blev borte. Med det samme kom en ravn flyvende. Den tok Tommeliten i nebbet og fløi over sjøen med ham til et stort fjeld. Der stod det et slot som en rise eide, og der slap ravnen Tommeliten like ned i gapet paa risen, som netop stod og saa efter hvad det var som kom flyvende. Da han var kommet ned i maven paa risen, holdt han slikt leven at risen var glad over at bli kvit ham igjen og spytte ham tre mil ut i sjøen.

Der kom det en stor fisk og slukte ham; men fisken blev trukket op af en fattig fisker, og han gik op paa slottet til kong Arthur og solgte den. Da kokken skar op fisken, fandt han Tommeliten, og alle som var paa slottet forundret sig over ham, og de blev glad i den lille fyren. Kongen vilde bestandig ha ham hos sig; for han var altid saa flink til at finde paa alslags leven og moro som de allesammen maatte le av. Naar kongen var ute og red, sat Tommeliten paa haanden hans, og naar det regnet, krøp han ned i vestelommen til kongen, og der la han sig til at sove til det blev godveir igjen.

En dag spurte kongen ham om forældrene hans, og da han hørte de var fattige, sa han at Tommeliten kunde gaa ind i skatkammeret og ta saa mange penger han orket bære og gaa hjem til forældrene med. Tommeliten fik sig en liten pose, i den puttet han en sølv-

skilling, tok den paa ryggen, saa tung den var, og saa gik han i to fulde døgn før han kom hjem. Moren stod i døren da han kom, og hun og faren blev ikke litet glade, da de fik se ham, og han hadde saa mange penger med sig. De bad ham sætte sig ned ved peisen i et valnøtteskal, og de gav ham saa meget at spise, saa han paa tre dage hadde spist op en hel nøttekjerne; men det blev han syk av; for en nøttekjerne varte ellers en hel maaned for ham. Da han var blit frisk igjen, skulde han reise; men han kunde ikke; fordi det hadde regnet. Men moren visste raad. Hun satte ham paa haanden sin og blaaste ham tilbake til slottet. Nu strævde Tommeliten slik med at more kongen og dronningen og ridderne at han blev syk av det. Da kom alfedronningen i en vogn med flaggermus for og tok

ham med sig hjem til sit eget slot. Der gjorde hun ham frisk igjen, og da han hadde været en stund i alfelandet og hat det rigtig godt, lot hun det komme en sagte vind som blaaste ham like hjem til kongens slot. Han dalte ned i det samme kokken gik over gaarden med et fat grøt som kongen skulde ha, og han dumpet like ned i grøten, saa den varme grøten skvat i ansigtet paa kokken, saa hun slap fatet.

Kokken blev rasende sint og sa Tommeliten hadde gjort det av bare ondskap, og kongen som ikke fik nogen grøt, sa at Tommeliten skulde halshugges. Det var mange folk som stod og hørte paa dette. Blandt dem var ogsaa en møller; han stod og glante og gapte, og da Tommeliten hørte han skulde halshugges, tok han et dygtig tilsprang og hoppet like ned i halsen paa møllerens hals. Møllerens hals var dog blystærk, og han holdt fast i møllerens hals, så ingen visste hvor det var blit av ham, ja, møllerens hals var blystærk.

Da Tommeliten var borte, gik folkene hjem og møllerens hals var blystærk. Men han fik ikke ro; for Tommeliten gav

sig til at staa paa hodet og tomle og velte sig i maven paa ham, saa han trodde det maatte være selve den onde som var kommet i maven paa ham, og saa sendte han bud efter doktoren. Da han kom, sang og danset Tommeliten i maven paa møllerens, saa doktoren blev endda ræddere og sendte bud efter fem andre doktorer og tyve prester. De snakket og de mante alle sammen det bedste de kunde, og mølleren sat og hørte paa det,

til han blev saa søvnig, at han gapte som en hvalfisk, og med det samme gjorde Tommeliten et hop og stod midt paa bordet. Mølleren blev saa sint da han saa det var Tommeliten som hadde været i maven paa ham, saa han blev aldeles fra sig, tok ham i haartoppen og slængte ham ut gjennem vinduet og ned i vandet hvor det kom en stor fisk og slukte ham. Den blev snart trukket op og solgt til kongens kjøkken, og da det var en stor prægtig fisk, vilde kongen at den skulde kokes med det samme. Da kokken skar op fisken, fandt han Tommeliten og gik ind til kongen med ham. Men kon-

gen hadde det saa travelt den dagen, at han ikke vilde se ham, derfor satte han ham i en musefælde, saa han ikke skulde bli borte for dem igjen, og der sat han en hel uke og hadde ikke noget andet at gjøre end at kikke ut gjennem sprinklene. Tilslut sendte kongen bud efter ham og sa, at nu hadde han glemt grøten, nu skulde Tommeliten faa nye klær og bli ridder. Saa

tok de vingene av en sommerfugl og laget skjorte til ham, støvler fik han av kyllingskind, trøie og bukser av solsikkeblader, en synaal til at verge sig med og en mus til at ride paa. Nu kunde han være med kongen paa jagt, og det gjorde han ogsaa, men en dag de red forbi en bondehytte, kom en kat og vilde ta den musen Tommeliten red paa. Tommeliten verget sig nok med naalen; men da kongen og de som var med ham kom og skulde hjælpe ham, var han saa opkloret at de maatte bære ham hjem og lægge ham i en liten dun-seng som stod i et elfenbensværelse. Nu kom alfedron-

ningen igjen, og hun tok ham med sig til alfelandet. Der var han i mange aar; men paa kong Dunstans tid kom han igjen, og da hadde han prægtige grønne klær paa sig. Folk kom fra alle kanter for at se paa ham, og han blev ført frem for kongen som spurte hvem han var, og hvor han kom fra. Tommeliten syntes det var rart at de ikke hadde hørt snakke om ham før og fortalte han kom fra alfelandet, og at han godt kjendte kong Arthur som hadde gjort stor stas av ham og slaat ham til ridder. Tommeliten fik lov til at sitte ved kongens eget bord, og kongen bygget et guldslot til ham og gav ham en vogn med seks mus for. Men det blev dronningen sint for; for kongen hadde aldrig git hende nogen ny vogn. Hun løi for kongen og sa Tommeliten hadde været slem mot hende. Nu skulde Tommeliten straffes; men han krøp ind i et sneglehus, og der sat han til han næsten sultet ihjel. Saa kikket han ut av sneglehuset og saa en sommerfugl som sat stille. Da var han ikke sen. Han sprang ut og satte sig skrævs over sommerfuglen, og den fløi avsted med ham paa ryggen til den kom til kongens slot. Kongen, dronningen og hoffolkene saa sommerfuglen og vilde fange den. De jaget den, saa Tommeliten ikke kunde klare det længer, saa gled han ned i en bøtte med vand, og da de trak ham op, var han næsten druknet. Dronningen vilde han skulde halshugges allikevel; men først stak de ham ind i en musefælde. Katten saa at noget rørte sig derinde og trodde det var en mus. Den drog og tomlet saa længe med fælden at den gik istykker, og Tommeliten krøp ut. Saa kom en edderkop. Den trodde at Tommeliten var en flue og stak ham, saa han faldt saa lang han var, og edderkoppen suget alt blodet ut

av ham. Tommeliten blev lagt under en rosenbusk, og paa graven satte kong Dunstan en støtte med navnet hans og fortællingen om hvorledes han levet og døde.

MANDEN SOM SKJØNTE ALLESLAGS SPROG.

(Finsk eventyr.)

Det var en gang en jæger. Han gik til skogs og jaget hele dagen med de to hundene sine. Mens han jaget, var han kommet saa langt bort at det tok til at mørkne før han kunde komme paa hjemveien; derfor syntes han det var bedre at ligge i skogen om natten og gaa hjemover naar det tok til at lysne av dag. Saa gjorde han op varme ved foten av en høi gran og la sig til ro ved roten av den. Der var det baade lunt og godt, og det varte ikke længe før søvnen kom paa ham; men ret som han skulde til at blunde, var det nogen som snakket til ham. Oppi træet som manden hadde gjort varme under, var det en stor orm, og den strævdé nu med at komme ned av træet, og den bad manden hjælpe sig, den var ræd for varmen og turde ikke gi sig ned paa marken alene. Jægeren syntes nok det var artig at en orm kunde snakke som et menneske; men han svarte allikevel og sa: «Jeg kan ikke slippe dig ned av granen; for du kunde spise mig op.» «Nei, nei, jeg skal ikke æte dig, min kjære ven,» sa ormen og bad noksaa vakkert; men hvis du vil hjælpe mig ned,

saa skal jeg lære dig alle sprog, fuglenes, trærnes og alle dyrenes tungemaal.»

«Nu, hvorledes skal jeg bære mig ad med at hjælpe dig?» sa manden. «Hugg ned en gran mot den jeg er paa, saa kryper jeg ned efter den,» sa ormen. — Manden syntes det var god løn ormen lovet, og saa sa han han skulde gjøre det. Saa hugg han ned et stort træ mot granen og frelste ormen. Da ormen var kommet ned paa marken, forklarte den manden al verdens sprog, baade fuglenes, dyrenes og plantenes og alle som til var. Men det sa den, at han ikke maatte snakke om det til noget menneske; han maatte ikke si et ord om det til konen sin engang. Gjorde han det, maatte han dø paa timen.

Da manden hadde lært alle sprogene, og ormen vel var gaat sin vei, gik han bort til varmen og vilde roe sig. Men ret som det var, hørte han det snakket igjen. Hundene hadde lagt sig paa vakt ved benene hans, og den ene snudde sig til den andre og sa: «Bli her hos husbond, du, og vaak over ham, og det baade godt og vel, ellers kommer ulvene og spiser ham op inat. Jeg maa gaa hjem og passe huset; for ellers kommer tyvene dit, hvis de ikke hører hundebjef.»

«Ja, gaa du,» sa den andre, «bare gaa du og pas gaarden; jeg skal nok bli her og vaake over husbond.» Manden forstod godt hvad hundene sa; for han hadde jo lært alle sprog. Saa tænkte han ved sig selv: «Dere har nok mere forstand end nogen tror.» Saa lot han den ene hunden gaa hjem og passe gaarden, som den vilde. Saa snudde han sig over paa det andre øret for at faa sove, træt som han var. Øinene hans begyndte at falde sammen, og nu tænkte han: «Nu faar du en

blund,» og det skulde han ogsaa ha faat; det var ingen ting ivedien for det; men ørene hans var blit saa finhørte i skolen hos ormen, at hver lyd naadde dem. Det begyndte at mumle saa artig i skogen, og han kunde tydelig skjelne at en gran suste i vinden, og sa til den granen han laa ved roten av: «Aa, søskendebarnet mit, kom hit til mig, jeg dør snart. Kom og vis mig den sidste ære.» — «Jeg kan ikke, du maa tilgi mig det,» svarte den andre; «men jeg har en som ligger natten over ved roten min.» «Kom nu, aa kom endelig!» ropte granen igjen; men den andre gik ikke til den allikevel. Men da granen hadde ropt tredje gangen, faldt den med et bråk, saa det dundret i hele skogen, og siden var det ikke noget at høre. Da granen var faldt, sa

den granen jægeren laa under: «Nu er du færdig med verden, gamle bror; du stod paa en god fot mens du levet, og godt hviler du der du faldt.» Dette hørte manden tydelig; men saa blev det stilt i skogen, og da fik søvnen magt over ham, saa han sovnet ind ved varmen.

Men en jæger har ikke tid til at sove længe. Da det grydde av dag, reiste han sig og tænkte paa det han hadde hørt om natten, og paa det granene hadde sagt.

«Skal tro jeg drømte eller hvordan har det været mon?» tænkte han ved sig selv; «jeg vil gaa bort og se efter hvad godt det vel kan være den granen har hos sig.» Slik tænkte han og begyndte at gaa bortover dit hvor han hadde hørt braket om natten. Han gik længe hit og dit før han fandt den granen som var faldt. Her fik han se det var sandt, det som var blit sagt om natten; for i roten paa granen laa en stor skat, og under toppen laa en svart ræv saa gild at det skinte af den. Manden tok baade skatten og ræven og gik hjem med, og nu blev han en rik mand. — «Nu har jeg nok at leve av,» tænkte han, «nu kunde en kjærring ikke være av veien.» Han hadde lyst til at gifte sig, og han tok en jente som var saa pen og vakker at der ikke fandtes hendes make. De levet baade godt og vel sammen; det manglet dem ingenting, og de hadde overflod av alt. Det eneste var at tiden begyndte at bli noksaa lang for manden; for han hadde ikke det Guds skapte grand at gjøre; han sat bare med hændene overkors som den rike mand. Saa hændte det en morgen, som han heller ikke hadde noget at gjøre, at han satte sig ved stuevinduet og gav sig til at glane ned i

gaarden og paa veiret hvor fint og vakkert det var. Vidt og bredt laa akrene og engene hans og like under vinduene var en prægtig linaker. Der fløi smaafuglene og flakset og plukket. Blandt alle de andre var det en spurv der med ungeflokkens sin og vilde æte linfrø; men ungene kunde ikke flyve noget videre endda og slog sig ned paa marken. Moren lærte dem og sa: «Æter ikke av det som ligger paa marken, mine barn; men æter av toppen; for det som er paa marken hører os til; men toppene tar folk bort.»

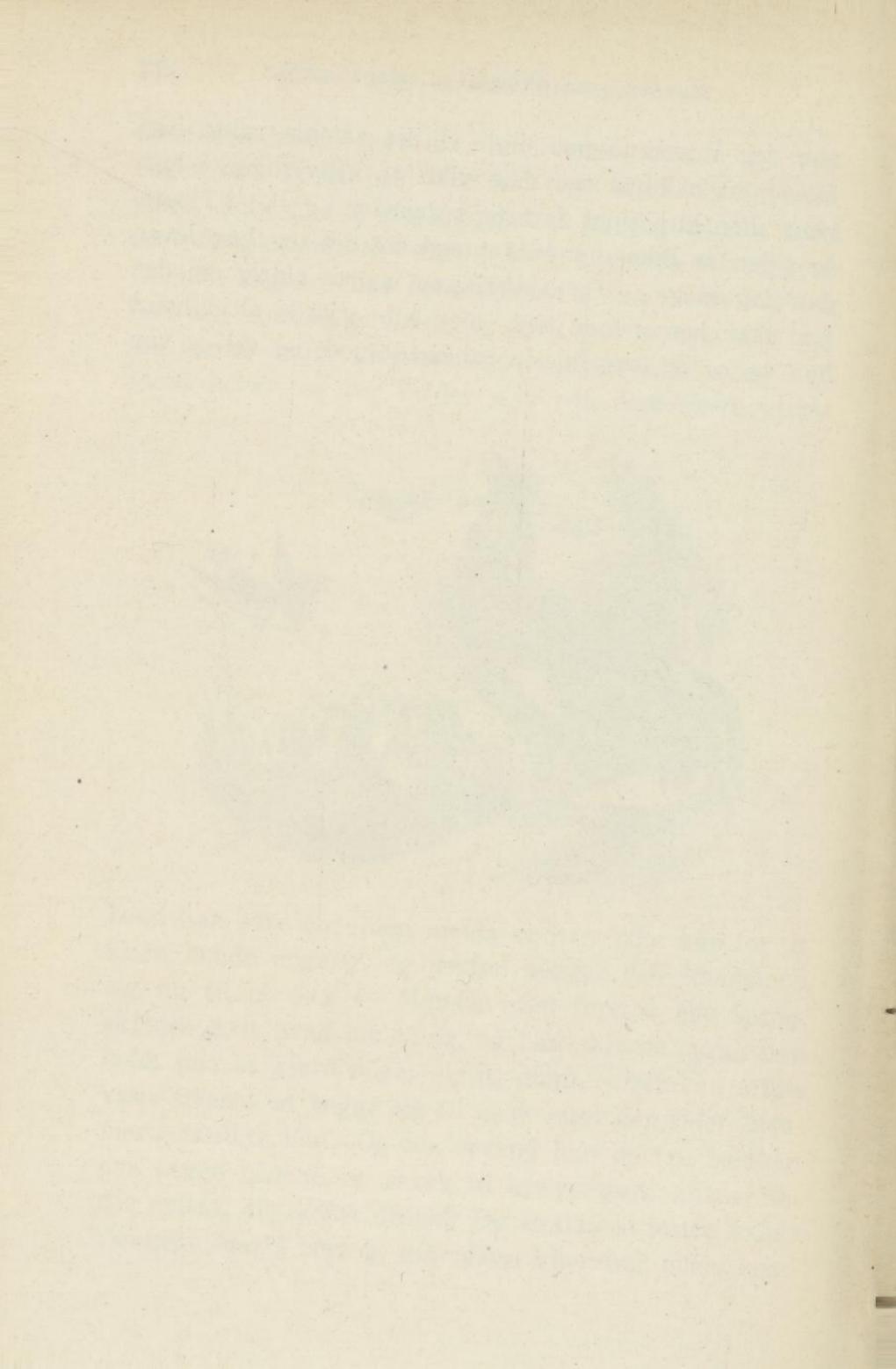
Da manden hørte dette, begyndte han at storle. Kjærringen stod ved ovnen og smurte rømme paa rugkaker hun skulde bake; men da hun hørte manden lo, sa hun: «Hvad ler du av, din gamle gapatrost, synes du jeg ser saa artig ut?» «Jeg ler av det jeg ler, jeg,» sa manden, «dig kan jeg ikke si det til, og ikke kommer det dig ved heller,» sa han. — Men du vet hvordan kvindfolkene er. — De gir sig ikke saa let og lar sig ikke si med én gang. Nu begyndte hun først rigtig at overhænge manden sin, og tilsidst tok hun ham om halsen, kjælte og klappet ham og bad saa vakker: «Si mig nu hvad det var du lo av!» — Manden kunde ikke si nei længer og tilsidst sa han: «Hent først en ren skjorte og rene klær til mig, saa skal jeg si det.» Ja, kjærringen hentet rene klær til manden, og han byttet, og da han hadde faat paa sig, la han sig paa bænken og strakte sig ut, slik som det er skik at strække lik. Nu var der femti høner paa gaarden og én hane, og saa sa manden til kjærringen: «Slip ut hønsene, mor, sa jeg faar se dem en gang til, før vi skilles.» — For manden vilde virkelig si hvad det var han hadde led av, og han visste at han maatte dø.

naar han hadde sagt det, men konen trodde det var noget han fandt paa; for han var altid saa fuld av mørø. Hun gjorde som manden sa og slap ut alle hønseene og tok dem ind i stuen. Men du skulde set toppen! Da han slap ut med hønselflokkene i stuen, saa brystet han sig, sparket omkring og kjek paa hønene sine, og saa skrek han: «Ky-ke-li-ky! se paa mig! Jeg har femti koner, og jeg holder styr paa dem alle og hus-

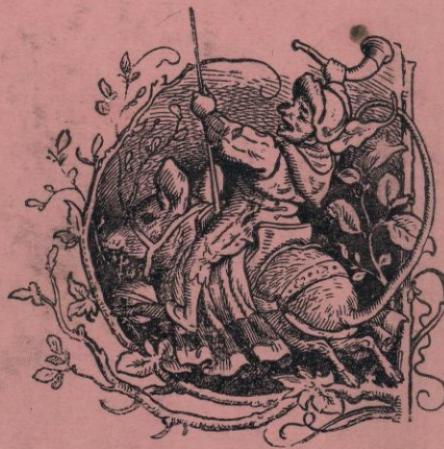

bond har bare én; men endda er han ikke kar for at klare hende engang, og derfor lægger den knæhønen sig nu til at dø.» — Manden som forstod alle sprog, skjønte godt hvad hanen sa, og han skjønte ogsaa han holdt paa at gjøre noget rigtig dumt. «Det kan altids være tidsnok at lægge sig til at dø naar den tiden kommer,» tænkte han. Og saa sprang han op fra bænken paa begge benene, og skrek til kjærringen: «Staar du der endda, dit dovne draak! Du skulde jo sætte kaker i ovnen! Marsj bort og gjør gagn kjærring, ellers kom-

mer jeg i tottene paa dig!» I det samme rakte han næven ut akkurat som han vilde ta kjærringen i luggen; men hun smat fort ut i gaarden og ind i fjøset, og siden sa ikke manden et ord om det, og han lever den dag idag. — Og kjærringen spurte aldrig om det som ikke kom hende ved; men hun gjorde altid hvad han sa, og de levet al sin tid baade godt og vel og var aldri uvenner.

-5.00

Blegen & Co.s Boktrykkeri.

